

Partidul Național Țărănesc - X III -

ian. - nov. 1936

Partidul Național Țărănesc - X III -.....	1
ian. - nov. 1936.....	1
▫ Teodor Cudalbu, "Scăderile partidelor politice de astăzi.....	5
▫ Pan Halippa, "Țărănismul în Basarabia", 1936 Vezi fișier PNȚ- I.....	5
▫ Teofil Sauciu-Săveanu, "Țărănismul în Bucovina ", 1936, Vezi fișier PNȚ- I.....	5
.....	6
Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35- apr.'36.....	6
- continuare -.....	6
.....	6
1.) prof. univ.Valeriu Moldovan (PNȚ), conferință, Cercul regional de studii Cluj, 15 ian.'36....	6
▫ Reformă parlamentară.....	6
▫ Desființarea Senatului !.....	6
2.) Armand Călinescu , comunicare - avertisment , 23 ian.'36.....	7
▫ Incidente comise de org.extremiste.....	7
▫ Pasivitatea autorităților	7
▫ Guvernul Tătărăscu pregătește răsturnarea regimului !.....	8
▫ PNȚ - declarație de război.....	8
3.) a Octavian Goga (P.NC) ,Comunicare -interpelare : Alegerile parțiale, 27 febr.'36.....	8
Rev. "Parlamentul Românesc " / 20 mart.'36.....	10
▫ " Parlamentarism integral".....	10
▫ Ședința din 27 febr. : PNC-PNȚ.....	10
a Octavian Goga / 27 febr.'36.....	11
▫ Alegerile din Mehedinți.....	11
▫ PNC - PNȚ = două curente românești.....	11
▫ Amestecul gazetelor jidănești.....	11
▫ Presa jidovească la schimbare de regim.....	12
▫ Catastrofa din Austro-Ungaria.....	12
▫ Propaganda PNȚ contra lui Goga.....	13
▫ Dreptatea,Dobrescu, Lupu, Mihalache.....	13
Octavian Goga - dr.Lupu / 27 febr.'36.....	16
▫ Moravuri politice.....	16
▫ Jungla electorală.....	16
▫ Metamorfozele politice	17
▫ Ruptura definitivă Goga - Lupu.....	17
Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36.....	18
▫ Limbajul lui Mihalache = milităresc - țărănesc.....	19
▫ Gărzile țărănești versus gărzile gogo-cuziste.....	19
▫ Mihalache : cămașa țărănească.....	19
▫ PNC : cămașa albastră	19
Octavian Goga - / 27 febr.'36.....	20
▫ Biserica , preoțimea.....	20
▫ Ciomagul și ghioaga.....	21
Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36.....	21
▫ Violența.....	21
Octavian Goga / 27 febr.'36.....	21
▫ PNC = protejații guvernului ?!.....	22
Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36.....	22
▫ Alegerile din Hunedoara	22
▫ Alianțe cu partide extremiste ilegale : PCR ... Garda de Fier.....	22

▣ Acordul electoral PNȚ + ...	24
O.Goga / 27 febr.'36.....	25
▣ Manifeste electorale comuniste.....	25
▣ Concluzii : alegerile parțiale.....	26
▣ Indicație pentru succesiune.....	27
▣ Partidul Național-Creștin.....	27
▣ Angajare , program	27
b) Virgil Solomon , replică.....	27
c Gh.Cuza / 27 febr.'36 , Interpelare.....	28
▣ Alegerile din Mehedinți.....	28
▣ Lipsa documentelor guvernamentale.....	28
▣ Metodele luptei politice.....	29
▣ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii "	29
▣ Duplicitatea față de germani.....	32
▣ Duplicitatea PNȚ față de cruce.....	32
▣ Speculațiile privind zvastica.....	32
▣ Metodele luptei electorale.....	33
▣ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii " - continuare -.....	33
▣ Violență contra violență.....	34
▣ Arme ... Cercul vicios.....	34
▣ Declarațiile belicoase ale PNȚ.....	35
▣ Lideri și presă.....	35
▣ Corupția electorală a PNȚ.....	36
▣ Recapitulare.Concluzii .Pronostic.....	37
▣ Înfrângerea partidelor " democratice "	37
d.) Mihalache : dreptul la replică amânat.....	37
4.) Armand Călinescu, " <i>Însemnări politice</i> ", 1916-1939, Humanitas, 1990.....	38
▣ Radicalizarea curentelor în PNȚ : stînga >>centru << dreapta	38
* Notă .Frontul Românesc. ----.....	39
▣ Tensiuni în PNȚ : Lupu >> Mihalache << Maniu.....	39
* Notă .-----.....	40
* Notă Titulescu ----.....	41
▣ Bat toate vînturile în PNȚ .Punct de reper : camarila, Lupeasca, regele.....	41
▣ Pionii "tineri" ai lui Carol în PNȚ : Călinescu !.....	42
▣ PNȚ sub presiuni interne și exterioare	43
▣ PNȚ , un mozaic în derivă.....	43
5.) Structura organizatorică a PNȚ , 1936. (p.139-269).....	44
▣ Președinții de județe, membrii marcanți , deputați, ex. demnitari :.....	45
▣ Statistica privind compoziția conducerii PNȚ, 1936 (tabel L.D.).....	46
6.) C.Rădulescu -Motru , " <i>Statul țărănesc și statul liberal</i> ", 1936,(p.52-58).....	47
7.) Culise politice : PNȚ-PNL / PNȚ și Regele / campania de răsturnare a guv. / apr.'36.....	47
8.) Virgil Madgearu, Agrarienism, capitalism, imperialism, 25 apr.'36.....	47
9.) Gh.Popp, <i>Criza Partidului Liberal / legitimitatea PNȚ /</i> , 25 iun.'36.....	48
-----.....	49
Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37.....	49
-----.....	49
10.) Em. Slătineanu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36.....	49
▣ Succesiunea guvernării.....	49
▣ Oferta PNȚ.....	49
11.) Virgil Madgearu (PNȚ) Comunicare : Cenzura; Regimul presei , 26 nov.'36.....	50
▣ Cenzurarea opiniilor.....	51
▣ Problemele de politică externă.....	51
▣ Cenzurarea PNȚ.....	51
▣ Calomnierea și amenințările.....	52
▣ Cenzurarea apărării PNȚ.....	52

▣ Gărzile de autoapărare.....	53
▣ Cenzurarea PNȚ.....	53
▣ Opinii de specialitate (economice, financiare).....	53
▣ Cenzurarea PNȚ.....	53
▣ Înăsprirea cenzurii.....	54
▣ Abuzurile guvernamentale.....	54
▣ Regim democratic , monarhic constituțional ?.....	55
▣ Dictatură lașă !.....	55
12.) Aurelian Benteoiu (subsecretarde Stat, Interne) , răspuns lui Madgearu, 26 nov.'36.....	55
▣ Instituția cenzurii.....	56
▣ Cenzura parlamentară.....	56
▣ Răspunderea guvernului.....	56
▣ Guvernul PNȚ - guvernul PNL.....	56
▣ Starea de asediu și cenzura.....	56
▣ Normele cenzurii.....	57
▣ Răspuns lui Madgearu.....	58
▣ Competența cenzurii.....	58
▣ Răspunderea guvernului.....	58
▣ Concluzie : lovitură politică deviată.....	59
13.a) Virgil Madgearu ,replică la răspunsul lui Aur.Benteoiu , 26 nov.'36.....	59
13.b) N.Penescu, discurs la Mesaj , 27 nov.'36.....	60
14.) N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36.....	61
▣ "Democrația".....	61
▣ " Paritizanii ".....	61
▣ "Electoratul ".....	61
▣ Îngrijorări	61
▣ Atmosferă	61
▣ Succesiunea la guvernare.....	62
▣ "Actorii politici ".....	62
▣ Revizuirea Constituției ?.....	63
▣ Nu !.....	63
▣ Nu vă atingeți de Constituție !.....	63
▣ Liniște și ordine !.....	63
▣ Partidul - Programul - Partizanii.....	64
▣ Inutilitatea partidelor politice.....	64
▣ Guvern de concentrare	64
15.) M.Manoilescu (Liga Național-Corporatistă) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36.....	65
▣ Rotativa guvernamentală : PNL/ PNȚ ?.....	65
▣ Dezideratele mișcărilor "naționaliste ".....	65
▣ Concluzie.....	66
▣ Partidele " vechi" versus tineretul naționalist.....	66
▣ Politica externă.....	66
▣ Liga Națiunilor ; securitatea colectivă	66
16.) Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36.....	67
▣ Nicolae Titulescu - cancelar perpetuu ?!.....	67
▣ Iuliu Maniu : l`ese Majestate	68
▣ Lașitatea lui Iuliu Maniu.....	68
▣ Relațiile cu Rusia Sovietică.....	68
▣ I.Incuț - O.Goga / 27 nov.'36.....	68
▣ Pericolul comunist în România.....	68
▣ O.Goga / 27 nov.'36.....	69
▣ Kominternul : Frontul Popular !.....	69
▣ Partidul Național Creștin.....	69
▣ România a Românilor !.....	69
▣ Bătălia dintre PNC - PNȚ.....	69
17) Virgil Madgearu (PNȚ) , Declarație la Mesaj , Cameră, 28 nov.'36.....	70

Virgil Madgearu /	70
Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36.....	70
▣ Monarhia.....	70
▣ Politica externă.....	70
▣ Armata.....	71
▣ Guvernarea Tătărașcu.....	72
▣ Alegerile parțiale = experiment riscant.....	72
▣ Complicitatea grupărilor extremiste.....	72
▣ Lovirea adversarului democrat.....	72
▣ Guvernare lungă și nefructuoasă.....	73
▣ Încălcarea regimului constituțional.....	73
▣ Substituirea legislativului.....	73
▣ Conversiunea = favoritism politic.....	74
▣ Reducerea datoriei externe = în dauna economiei.....	74
▣ Bugetul = cu un mare deficit.....	74
▣ Moneta = depreciată.....	74
▣ Nivelul de trai = scăzut.....	74
▣ Agricultură.....	75
▣ Cultură , sănătate , comunicații.....	75
▣ Românizarea vieții economice.....	76
▣ Opera de legiferare.....	76
▣ Compromiterea ideii de legalitate.....	76
▣ Jos guvernul PNL !.....	76
▣ PNȚ adjudecă succesiunea.....	77
▣ Program de guvernare.....	77
18.) Grigore Iunian (PRȚ) , Discurs la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36.....	77
▣ Rotativa guvernamentală.....	77
▣ Prestigiul Coroanei ?!.....	78
▣ Compromiterea Coroanei de către guvernările de partid.....	78
▣ PNȚ - PNL.....	78
▣ Regim de "colaborare ".....	78
▣ Guvernare " fără partide".....	78
▣ Echipă " de lucru".....	78
▣ Pretendentele la succesiune : PNC și PNȚ.....	79
▣ Pericolul unui război civil.....	79
19.) Gh.Vântu (raportor) , discurs final la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36.....	79
▣ Opoziția	79
▣ Partidul Național Țărănesc.....	80
▣ Programul de viitor ;.....	81
▣ Succesiunea.....	81
▣ Apelul regal la solidarizare	81
20.) Vict.Iamandi (ministru Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36.....	81
▣ Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.....	82
▣ Politica externă : consens și diferențiere.....	82
▣ Legea presei.....	83
▣ Criticile PNȚ = Declarație de război.....	83
▣ Ipotetica succesiune	83
Victor Iamandi - Grigore Gafencu / 29 nov.'36.....	84
▣ PNL- PNȚ = partide politice democratice.....	84
Grigore Gafencu - Victor Iamandi / 29 nov.'36.....	84
▣ Puncte de convergență PNȚ-PNL.....	84
Iamandi / 29 nov.'36.....	85
▣ Generațiile succesive.....	85
21.) Comunicări și dezbateri în Parlamentul românesc. 4, 8 decembrie 1936.....	86
Octavian Goga / 4 dec.'36.....	86
▣ Regimul cenzurii	86

▫ Confiscarea cuvântării lui Maniu !.....	87
22.) Ionel Pop (PNT) , Comunicare : abuzurile guvernării ; decretele -legi / , 10dec.'36.....	87
▫ Relaxarea parlamentară	88
▫ Abuzurile executivului.....	88
▫ "Decretele legi"	88

 Documentele în ordinea introducerii pe calculator

Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35- apr.'36
- Vacanța parlamentară. Continuarea sesiunii -

▫ **Teodor Cudalbu,"Scăderile partidelor politice de astăzi**

// PNR, ardelenii - caracter regionalist, izolare //

// '28-'33 . descentralizarea administrativă = <Ardealul ardelenilor ! >

▫ **Pan Halippa,"Țărănismul în Basarabia", 1936 Vezi fișier PNT- I-**

▫ **Teofil Sauciuc-Săveanu,"Țărănismul în Bucovina ", 1936, Vezi fișier PNT- I**

1. **Valeriu Moldovan** (PNT - Cluj),conf., **Doctrina statului național-democrat** , 15 ian.'36

2. **Armand Călinescu** , comunicare- avertisment , 23 ian.'36

/ incidente comise de org.extremiste /complicitatea guvernului /declarație de război /

3. a.) **Octavian Goga** :alegerile parțiale : Suceava, Mehedinți, Hunedoara , 27 febr.'36

b) **Virgil Solomon** , replică : **Pactul de la Ciucea**

c) **GH.Cuza** , interpelare : **alegerile de la Mehedinți**

d) **dr.Lupu** : amânarea interpelării : **alegerile parțiale.**

Nichifor Robu, Tilică Ioanid, Gh.Cuza - polemici, intervenții ;

I.Mihalache, dr.Lupu, , Virgil Solomon, I.Hudiță, Ghelmegeanu ș.a. -polemici , intervenții ;

NNSăveanu, Tiberiu Moșoiu, Justin Stănescu - conduc dezbaterile .

4. **Armand Călinescu** , **Însemnări politice**, 1935- 1936

// ' 35-'36 .**Dizidența Vaida/ Frontul Românesc** / Tensiuni Lupu-Mihalache-Maniu //

// 1935.Echilibristica lui Titulescu , pentru perpetuarea în guvern // mersul pe 2-4 cărți

// nov.'35- dec.'36 .Bat toate vînturile în PNT // tinerii -"pioni " folosiți de Carol //

// dispută: **Regele, Lupeasca, camarila** // radicalizări, migrări, combinații, /

/ **Iunian- Lupu- Mihalache- Maniu-Mironescu** / / **Vaidiști- Maniști - Căliniști** //

5. **Structura organizatorică a PNT**, 1936 .

6. **C.Rădulescu -Motru** , **"Statul țărănesc și statul liberal"**, 1936,

7. **Culise politice** : PNT-PNL / PNT și Regele / campania de răsturnare a guv. / apr.'36

8. **Virgil Madgearu**, **Agrarism, capitalism, imperialism**, 25 apr.'36

9. **Gh.Popp**, Criza Partidului Liberal / legitimitatea PNT / , 25 iun.'36

Guvern Tătăărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37
 -----

10. **Emil Slătineanu** (PNL) , discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36

Grig.Gafencu - intervenție polemică

11. **Virgil Madgearu** (PNT) Comunicare : **Cenzurarea PNT** ,Cameră, 26 nov.'36

/ Cazul Titulescu / asasinarea lui Stelescu / amenințările Gărzii / opiniile economice /

12. **Aurelian Benteoiu** (subsecretar Interne) ,Răspuns: **Cenzura** / , 26 nov.'36

13.a. **Virgil Madgearu** , replică **la răspunsul lui Benteoiu**, 26 nov.'36

13.b **N.Penescu** (Camera de Comerț și Industrie) , discurs la Mesaj , Senat , 27 nov.'36

14. **N.Iorga** (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

15. **M.Manoilescu** (LNC) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'38

Grig.Gafencu -intervenție polemică

16. **O.Goga** (PNC), discurs la Mesaj / **succesiunea / batălia cu PNȚ** / , Cameră, 27 nov.'36
17. **Virgil Madgearu** (PNȚ) , **Declarația PNT / revendică succesiunea** / Cameră , 28 nov.'36
N.Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) / **Declarație similară cu Madgearu** / , Senat , 28 nov.'36
18. **Grig.Iunian** (PȚR) , discurs la Mesaj ,/ Cameră, 28 nov.'36
/ **PNL-PNȚ = partide compromise / PNȚ versus PNC = pericol de război civil /**
19. **Gh.Vântu** (raportor) discurs final la Mesaj , Cameră, 28 nov.'36
/ **opoziția / PNȚ / Succesiunea /**
20. **Vict.Iamandi** (ministr.Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat, 29 nov.'36
/ **PNL-PNȚ = partide autentice / Greșeli și neconcordanțe / ipotetica succesiune /**
Grigore Gafencu (PNȚ) - intervenție.
21. Comunicări și dezbateri în Parlamentul românesc. 4, decembrie 1936.
O.Goga (PNC), comunicare : **cuvântarea lui Maniu în gara Vinț**
Armand Călinescu (PNȚ) : intervenții / **Cenzura /**
22. **Ionel Pop** (PNȚ) , Comunicare / **abuzurile guvernării ; decretul -legi /** , 10dec.'36
Vezi fișierul următor ...

Guvern Gh.Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35- apr.'36

- continuare -

1.) prof. univ.**Valeriu Moldovan** (PNȚ) , conferință, Cercul regional de studii Cluj, 15 ian.'36

" **Doctrina statului național-democrat**" (Broșură, Cluj, Tipografia națională, pag.5, 19)

[**LD : național -țărăniștii continuă să-și definească, să-și legitimeze, să-și propage, formula statului "țărănesc " . Fiecare o face în felul său. De ex, acest prof - despre care , din păcate , nu știu mai multe - evită în titlu cuvântul " țărănesc " .**

Și explica , la fel ca alții, mai mult ce nu este statul țărănesc , decât ce este ...]

Explicând **concepția PNȚ privind statul** , Valeriu Moldovan pornea de la **preambulul Programului din 1935** , care sublinia că **< Între statul fascist, exclusiv devotat corporațiilor , și între statul comunist , subordonat clasei proletare ,**

statul național- țărănesc nu înseamnă tirania sau dictatura țărănimii .[-----]

Numai primatul țărănimii , în solidaritate și colaborare cu celelate frupuri iri clase naționale .>

Valeriu Moldovanu / 15 ian.'35

▣ **Reformă parlamentară**

▣ **Desființarea Senatului !**

Dacă , spre exemplu, Camera Lorzilor , din Anglia, avea un pronunțat caracter aristocratic, în **Franța , Cehoslovacia România,ș.a., corpul Senatului s-a compus treptat , tot pe principiul electiv și reprezentativ .**

Tocmai de aceea, **mulți doctrinari considerau această instituție inutilă.**

Programul PNȚ preconiza desființarea Senatului " secundant costisitor al Camerei " , având aceeași întrebuintare, și necorespunzând nici unei utilități , nu pe motive ideologice ci de utilitate financiară .

Valeriu Moldovan / 15 ian.'36

2.) Armand Călinescu , comunicare - avertisment , 23 ian.'36

(DAD, MO 23, șed. din 23 ian.'36, p. 902)

[LD , 27 mai 2003. **Strategia lui Tătărăscu** de a-și anihila adversarii, pretenții la guvernare , - **PNȚ și PNC** - lăsându-i să se încaiere , să se atace reciproc, fără ca organele de ordine să intervină, împinge **pasiunile electorale spre scene de anarhie civilă.** . Pe de o parte.

Decizia impulsiv-resentimentară - dar nepregătită - **a PNȚ de a răsturna guvernul , cu orice preț , după deșeurile manifestației din 14 noiembrie , caută noi pretexte de a forța mâna Regelui , cu spectrul unui ... război civil.** Pe de altă parte.

" **Slobozenia**" și " **euforia** " **PNC, noul partid naționalist** care avea terenul liber , (prin dizolvarea Gărzii) și încurajări de peste hotare . Pe de o altă parte .

Plus : **dorințele Regelui** ; plus : alte ambiții (Vaida, Gh.Brătianu , Iorga, Titulescu)

Plus : **unele absențe** (Duca, Maniu) ... vor face din anii '36 -'37 scena turnantă pe care **regimul democratic din România va eșua** . Vor mai curge însă ... 2 ani .

Nu se poate stabili o anumite dată, un anumit moment pentru aceasta.

Eu consider **momentul acestei declarații ca un episod important din serie .**]

Armand Călinescu/ 23 ian.'36

▣ Incidente comise de org.extremiste

▣ Pasivitatea autorităților .

Cu două luni în urmă , în numele PNȚ , adresase o comunicare [LD : vezi : 9 dec.'35] d-lui prim-ministru , semnalând o serie de grave incidente comise de organizațiile extremiste.

) : Invederare , tot atunci, **absența oricăror măsuri din partea autorităților judecătorești și polițienești**, considerând că **guvernul însuși avea o atitudine echivocă** , și că **trebuia să răspundă** , pentru a risipi echivocul .

Nici Tătărăscu, nici ministru Incuț , nu au crezut de cuviință că trebuie să răspundă.

) : " **Dimpotrivă**, între timp, am avut să asistăm la o serie de noi dezordini și mai grave încă, atât prin forma în care s-au produs, cât și prin atitudinea observată de autorități.

București...

Astfel, cu prilejul unei alegeri pentru **Consiliul de disciplină** al Baroului de Ilfov, cete de indivizi care nu aveau nici o legătură cu acest scop, **îmbrăcate în uniforme interzise de lege și înarmate , s-au dedat la acte de extremă violență** , atât în jurul palatului de Justiție , cât și în interiorul acestui palat .

Forțele armatei au asistat impasibile la aceste violențe, iar **organele parchetului au declarat că nu au mijloace pentru a impune respectul legii.** Acest fapt , se petrecea în centrul Capitalei, în jurul celui mai înalt for juridic, în prezența ministrului de Interne, constituind un îndemn și o încurajare a elementelor de dezordine de pretutindeni.

Suceava ...

Câtva timp după aceea, cu prilejul unei alegeri parlamentare la Suceava, **scenele au fost reluate** într-o mai mare măsură .

) : " **Bande de oameni îmbrăcați în uniforme hitleriste , înarmate, precum anunța un Comunicat oficial, au terozizat săptămâni întregi județul și s-au dedat la acte de agresiune împotriva unor parlamentari și foști miniștri.**

" **Din nou autoritățile au lipsit de la datorie ; ele nu au luat nici o măsură pentru a menține ordinea publică și pentru a garanta siguranța personală a cetățenilor pașnici .**

Iar când vreunii , **prinși asupra faptului , au fost arestați de formă de jandarmi, Parchetul, ascultând alte îndrumări , i-a eliberat imediat** , pentru ca violențele să reînceapă "

Mehedinți ...

Astăzi, în vederea alegerii parlamentare ce va avea loc la Mehedinți, se operează **o nouă concentrare a trupelor dezordinei .**

) : **Manifestațiuni violente** au și avut loc la Turnu -Severin , iar când sătenii au voit să

respingă agresiunea, așa numitelor "cămăși albastre",
forțele polițienești le-au sprijinit și le-au luat apărarea.

De asemenea, autoritățile privesc nepăsătoare când, prin gara București,
trec spre Mehedinți, vagoane întregi cu formațiuni înarmate și îmbrăcate în uniformă.

Însuși un membru al actualei majorități liberale [cine ?] a ridicat această problemă
de la tribuna Camerei ."

Armand Călinescu / 23 ian.'36

▫ Guvernul Tătărescu pregătește răsturnarea regimului !

▫ PNT - declarație de război.

"În asemenea condițiuni, este evident că echivocul semnalat acum două luni, a încetat.
Nu mai există astăzi nici o îndoială pentru nimeni că guvernul însuși dirijează forțele
extremiste, după un plan concentrat" (aplauze la PNT)

" Partidul Național -Țărănesc a înțeles că guvernul Tătărescu ,
împingând organizațiile extremiste la acte de violență
și oprind, în același timp, aparatul de stat să-și îndeplinească atribuțiunile legale
pentru asigurarea ordinii, prin aceasta pregătește în mod deliberat
): răsturnarea regimului constituțional și instaurarea unui regim de forță ,
după modele luate din alte state . (aplauze la PNT)

" Partidul Național-Țărănesc , socotindu-se exponentul nevoilor și drepturilor
largi ale națiunii , a înțeles să-și întemeieze forța lui pe o acțiune de luminare
a conștiinței cetățenești , adresându-se gospodarilor capabili de judecată ,
pe baza unui program democratic .

" Când , însă, noi metode de luptă organizează în bande militarizate și armate demențele
declassate ale societății , pe care agitatorii le exaltează, iar guvernul le sprijină, Partidul
Național -Țărănesc va sta mai departe

pe temeiul unui program serios de guvernământ,
nu va ezita , în același timp, să țină piept aventurii,
cu mijloacele ce îi sunt impuse
de absența unui guvern care să asigure ordinea legală în Stat

(aplauze la PNT ; întreruperi la PNC)

" Nu venim să prezentăm o reclamațiune.

Declinând răspunderea sa , Partidul Național -Țărănesc voește însă ca ,
în aceste momente grave, să fixeze cu toată hotărârea , răspunderile unui guvern care,
disprețuind trecutul acestei țări ieșită din jertfele de sânge ale poporului
și călcând jurământul ce a prestat de a respecta Constituția și legile ,
împinge țara la aventură " (aplauze la PNT)

- **NNSăveanu** : Se va comunica guvernului .
Armand Călinescu / 23 ian.'36

3.) **a Octavian Goga** (P.NC) ,Comunicare -interpelare : Alegerile parțiale, 27 febr.'36

b.) Virgi Solomon (PNT) replică : **Pactul de la Ciucea** ,

c.) Gh.A.Cuza (PNC) , Comunicare : **alegerile de la Mehedinți** ,

d.) Mihalache (PNT) : **amânarea interpelării dr.Lupu**

(" Rev. "Parlamentul Românesc " , an VIII, nr. 195-198, 20 mart.'36, p. 63)

(DAD, MO 30, șed. de joi, 27 febr.'36, p. 1123 - 1149)

Alegerile parțiale : Suceava, Mehedinți, Hunedoara

Gh.Cuza , Nichifor Robu, Tilică Ioanid ș.a. Intervenții , replici ,ciocniri , scandal ;

I.Mihalache, dr.Lupu ,Aurel Dobrescu, Virgil Solomon , M.Ghelemegeanu, Petre Andrei,
replici, intervenții, ciocniri, scandal

NNSăveanu, C.Burcă, Tiberiu Moșoiu, Justin Stănescu - conducători de ședință

[LD :Am citit și reproduces toată această mizerie politică care s-a revărsat în această ședință.

Am avut deodată o revelație : **guvernul liberal a folosit aceste alegeri parțiale**

ca pe un prilej de a experimenta și testa - sub regim de stare de asediu și cenzură ! - măcinarea adversarilor , iar **autoritățile ... s-au retras , au stat în expectativă, folosind când pe unii când pe alții.** Pe lângă **spectacolul tragi-comic exagerat**, prea arată totul a **aranjament - capcană**, în care Mihalache a **căzut**, și a trebuit să înghită din **paharul umilinței, până la fund.** Dar s-a **păcălit și PNC , pentru victoria obținută astfel.** Și culmea ! **Cel mai tare s-a păcălit PNL , care nu va mai fi capabil să stăpânească anarhia pe care a crezut că o poate manevra în acest mod.**

Dincolo de aranjamente însă, **realitatea aceasta a campaniei electorale este ... uluitoare.**, și dacă ea nu s-ar fi dezbătut sub această formă , de spectacol, ar fi fost de necrezut .

[LD : procedură parlamentară : Ședința aceasta a durat **cca 7 ore** și a fost deosebit de tensionată și greu de stăpânit . Ea a fost condusă , succesiv, de NNSăveanu, C.Burcă, Traian Moșoiu, Justin Stănescu, cu evidentă favorizare a PNC .

Impresie strict subiectivă : cred că acesta a fost **tactica -răspuns a guvernului la comunicarea făcută de Armand Călinescu (23 ian.)** ; cred că s-a acordat acest timp exagerat lui **Goga și Gh.Cuza** ,să-și dezvolte comunicările , pentru ca operația de "**demascare** " , de **compromitere , de intimidare, de amenințare la adresa PNȚ ,** să-și facă deplinul efect ; cred că **soluția a fost cu două tăișuri** , și că , prin consecințe , **se va întoarce și împotriva PNL** , care nu-și va putea prelungi guvernarea (nov.'37) ; cred că această episod electoral , a fost încă **o verigă din acel lanț** ce va duce spre **instaurarea dictaturii regale.**

[LD , 28-30 mai 2003 : din această dezbateri s-ar putea face o piesă de teatru care întreține piesele lui Caragiale. **Goga are 53 de ani și un trecut politic interesant.**

Era la cel de-al treilea partid : PP, PNA, PNC .

Discursul- diatribă, a fost un continuu dialog - hărțuire cu național-țărăniștii ; a durat cca 6- ore și a fost urmat de alte replici.

Pentru a reda atmosfera ,voi introduce documentul integral, punându-i supratitluri problematice. Observații personale, la probleme .Multe paranteze -scandal ;

Doc.integral .- **fișier LANC / PNC - V**

a) Goga

/ **Reportaj parlamentar de epocă : " parlamentarism integral " = ședința din 27 febr'36 /**

/ **Confruntări PNC - PNȚ : Goga - Mihalache ; Goga - Lupu ; Goga -Dobrescu ; ș.a.**

/ **Alegerile din Mehedinți /**

/ **PNC - PNȚ = două curente legitime românești / amestecul inoportun al presei jidănești /**

[Dispută Goga -Lupu]

/ **Calomniile PNȚ contra lui Goga (Dreptatea, Dobrescu, Lupu , Mihalache)**

apărătorul ciocoilor ; haimanaua din Rășinari ; dezertorul de la Turtucaia ; fraudatorul

/ **Goga - Lupu : moravuri politice ; jungla electorală /**

/ **Goga -Lupu : metamorfoze politice ; ruptura definitivă /**

/ **Goga -Mihalache : limbajul țărănesc- militaresc ; gărzile țărănești /**

/ **Goga -Mihalache : cămășile simbol : cămașa țărănească - cămașa albastră /**

/ **PNC : biserica - preoțimea /**

/ **PNC : tineretul , intelectualii, basarabeni /**

/ **PNC : ciomagul și ghioaga /**

/ **PNC : Finanțarea campaniei electorale ; calomniile despre Goga /**

/ **Goga -Mihalache : violența ca practică politică /**

/ **PNC = protejatul guvernului ?! / argumente contrare /**

[Incident Robu-Mihalache- Lupu : pistoalele depuse la tribună]

/ **Goga -Mihalache -Lupu : alegerile din Hunedoara /**

Alianțele PNC: Totul pentru Țară !

Alianța PNȚ : PCR !

/ **Goga -Mihalache -Lupu : acordul de Front Popular al PNȚ /**

Presa comunistă despre acord /

[Dispută Goga -Mihalache : meritele militare]

/ **Manifestele comuniste electorale** /

[Dispută Goga- Mihalache - Lupu -Ghiță Pop -Dobrescu]

/ **Goga - concluzii: alegerile parțiale = indicație pentru succesiune** /

Alternativa PNȚ = Mihalache+ Ana Pauker + Boris Ștefanof

Alternativa PNC = angajare, program național.

-----
b) Virgil Solomon , "**chestiune personală**" : **Pactul de la Ciucea** - compromiterea lui Goga /

-----
c) GH.Cuza - interpelare

/ **Alegerile din Mehedinți / Lipsa documentelor din partea ministerului de Interne /**

/ **Metotele electorale ale PNȚ și PNC : Gărzile țărănești - Lăncierii /**

/ **Bătăie, violențe, atentate : Severin -Butoești - Igiroasa - Fântâna Domnească - Pleoștina**

Ghelmeșioaia - Câmpul Mare, conacul Rădulescu-Mehedinți, Izvorălu, Bâcleș /

/ **Duplicitatea PNȚ față de germani /**

/ **Diversiunea PNȚ pe temă religioasă : crucea / zvästică /**

/ **Violență contra violență / Cercul vicios al violenței / armele /**

/ **Declarațiile belicoase ale PNȚ : presa și liderii /**

/ **Corupția electorală a PNȚ /**

/ **Recapitulare - Concluzii - Pronostic :**

Înfrângerea partidelor democratice ; Viitorul : al mișcării naționale , al PNC /

-----
d.) I . Mihalache - cerere

/ **Amânarea interpelării PNȚ pentru a doua zi. /**

/ **Camera votează : PNȚ va avea interpelarea joia viitoare /**

Rev. "Parlamentul Românesc " / 20 mart.'36

▣ "**Parlamentarism integral**"

▣ **Ședința din 27 febr. : PNC-PNȚ**

[LD : bineînțeles, reportajul parlamentar " la cald" este o mostră de mentalitate, tot subiectivă .

L-am ales , deoarece revista respectivă era considerată , în epocă , " un barometru" al vieții parlamentare . În realitate, reportajul a fost extrem de slab, superficial chiar, cu prost disimulate simpatii pentru Goga, dar și pentru Lupu . Nu peasemenea considerații aș putea eu să scriu istorie ! Pe parcurs , **vor apare opiniile lui Goga despre ziare...**]

Ședința de joi, 27 februarie, a covârșit și a eclipsat toate celelalte ședințe de la 20-29 febr..

Explozia de pasiune și de violență a fost , **de ambele părți, neașteptat de puternică.**

Național -țărăniștii , îmbătați de succes și siguri de ziua de mâine ;

Național-creștinii , crescuți în ochii lor , la Mehedinți și în țară,

erau dispuși să-și măsoare puterile în Parlament.

Din clocotul și vuetul celor două mulțimi proteice , **înăuntrul și în afara Adunării**

Deputaților, unii **confrați [ziariști]** nu descifrau decât ceea ce le comanda "**direcțiunea**"

respectivă, iar **beligeranții , doar succesul personal.**

Tara întreagă avea prea puțin amestec în acest război !

Țara întreagă nici **nu-l poate aprecia** , fie și pentru că la el asistau cca 1000 de spectatori , din care nici 100 [**ziariștii**] nu sunt imparțiali .

Și totuși ... **Viata parlamentară a câștigat în intensitate și valoare.**

După atâtea "vacanțe" , iată **8 zile de parlamentarism** ,

în care s-au dezbătut **2 legi importante : legea administrativă și Codul Penal ;**

iar **joi**, a fost " interpelarea " lui Octavian Goga, și preciziunile electorale ale lui Gh.Cuza .

Felul cum au răspuns național-țărăniștii și ripostele național-creștinilor,

au fost interesante **dovezi ale adevăratei democrații parlamentare .**

Invective tari și colorate, lovituri bine sau rău plasate, și ... arme !

Pentru prima oară la tribuna Camerei Române, arme aduse de Nichifor Robu ...

de la național-țărăniștii din **Suceava !**

dr.Lupu a asemănat **propaganda** din aceste alegeri cu niște **cursuri de politică**, făcute mulțimii. **Cel care a vorbit mai frumos, a primit voturi mai multe. Și acesta a fost Octavian Goga !** **Numărul voturilor lui** - deși nu avea organizații în toate comunele - a întrecut toate așteptările.

/ **Octavian Goga** , în parlament, **a vorbit frumos cu elan, cu convingere** .

Un discurs clasic. Păcat că în Camera auditorii erau încadrați în crezul altor organizații.

Goga nici nu a atăcat partidul advers . [LD : !?]

A dat cu platforița în muștele supărătoare care au bâzâit în jurul luptătorilor, **a zburătăcit câțiva cotei, și a hâșăit niște ciori** care și-au închipuit că, fără cârâitul lor, alegătorii nu vor ști ce este aceea **românism**.

Dar el a făcut aceasta **cu eleganță** , în cuvintele sale a fost **talent, căldură, suflet românesc**.

A fost și curajul răspunderii pentru propaganda sa.

În urma luptei electorale de la Mehedinți, ne-am ales cu un mare discurs, iar literatura românească, cu **noi pagini de elocvență**.

/ **Dr.Lupu**, i-a răspuns cu **vervă, cu duioasă dojană, nu cu răutate și venin**.

A lămurit , nu a mușcat . Camera a asistat **ca la teatru , ca la șezătoare** , satisfăcută.

Lupu a recunoscut că **propagandiștii celor două tabere s-au luat la hârjoană ;**

că el îl simpatizează pe Goga (care și el îl simpatizează pe Lupu !)

Menajamente de prieteni ... imputări . fără lovirea prestigiului...

Două discursuri frumoase care au fermecat pe intelectuali .

----- **Rev." Parlamentul Românesc "** -----

a Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Alegerile din Mehedinți

"**Acest subiect** a tăiat **valuri adânci** și am crezut că nu putem să-l lăsăm și să trecem la alte chestiuni la ordinea zilei , fără ca **să lămurim pe deplin** , în orice caz să-l aducem la tribuna parlamentară și **să-l discutăm în văzul și auzul lumii** , pentru ca **țara să ne judece pe toți**.

De aceea, m-am hotărât să mă ocup de **alegerea de la Mehedinți** , în ședința de astăzi.

" Voi vorbi în **cadru spiritual**, de **cadru moral** în care s-a desfășurat această alegere , și voi căuta **să o pun în legătură cu problemele de Stat** ,

să arăt interesele politice ale țării , **prin prisma alegerii care s-a desfășurat** .

" **DI Gheorghe Cuza, secretarul general** al Partidului Național-Creștin, va avea onoarea ca, de la această tribună, **să prezinte abuzurile** care s-au săvârșit , **caz cu caz**, pentru ca , împreună , **judecând dvs acest ansamblu al problemei** , să puteți trage consecințele trebuincioase. "

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ PNC - PNTJ = două curente românești

▣ Amestecul gazetelor jidănești

" În definitiv, aici putem să zicem că **stau față în față forțele tumultuoase a două curente potrivnice**, dar pe care eu, observatorul critic, **pot să le consider ca fiind din același mare izvor al mișcării noastre naționale**.

Atunci ce căutau acești indivizi care n-a nimic comun cu noi ?

[-----]

[**Dispută Goğa -Lupu...**

- **dr.N.Lupu : Acolo era Goga contra Lupu , și Lupu nu este sinagogă .**

Eu nu am vorbit de sinagogă , sfătuind pe evrei să se înregistreze în partid.

- **Voci PNC : Jos ! Jos! Cu armenii d-tale !**

- **Goga : Eu îmi continui cuvântarea mea cu multă seninătate .. (dr.Lupu întrerupe)**

Eu cu d-ta nu mai fac colloquium (aplauze la PNC)

- **Lupu : Nici eu nu fac cu d-ta, fac cu reprezentantul suprem al partidului .**

care 15 ani de zile m-a rugat să-l apăr de întreruperi și am făcut-o ,
dar acum nu mai vreau. (aplauze la PNT; proteste la PNC)

- Voci PNC : **Vezi- ți de Skoda, vezi de armenii d-tale !** [-----]
- I.Mihalache : **Vorbiți și despre miluiții băncilor evrești !** (sgomot)
[-----calomniile evrești -----]

Octavian Goga / 27 febr.'36 / retro' 1919

▣ Presa jidovească la schimbare de regim

▣ Catastrofa din Austro-Ungaria

"Vă aduc această scenă zguduitoare , shakespeareiană , ca să vedeți în ce hal suntem noi ,
cu sufletul nostru exploatat și **pus la cheremul indivizilor care fac negustorie de cerneală**
pe spinarea acestui neam, **ca să acapareze spiritul public și să-l îndrume spre toate erorile**
și spre toate catastrofele .Aceasta este realitatea. (aplauze la PNC)

- dr.Virgil Solomon : **V-ați gândit și la Szele Bella ? Este inadmisibil ca dvs,**
care ați beneficiat de pe urma acestei prese ungurești , să vorbiți acum așa !

Bătaie parlamentară ....

(**Stenograma : protestări violente , sgomot la PNC. Se naște tumult în Adunare .**
Ședința se suspendă .) **La redeschidere ... cere cuvântul la Regulament, Mihalache ...**

- Ion Mihalache : **D-lor deputați, țin să relev un fapt ne mai petrecut până acum**
în analele parlamentare. În momentul când vorbea d-l Goga, dl dr Solomon l-a întrerupt.
Putea să fie admonestat de președ.Biroului, ca unul care n-a avut autorizația să vorbească.
" În loc ca d-l Goga , oratorul, să se adreseze președintelui Biroului pentru aplicarea
Regulamentului, d-sa a invitat - și noi am văzut în acest partid cu pretenții
quasi- militarizare - ce înseamnă invitarea șefului , însemnează să răspunzi :
"am înțeles, gata !" - a invitat pe dl Robu să ia în primire pe dl dr. Solomon.
" Țin să relev, întâi, originalitatea procedurii .Dl Goga inovează .

Rog pe dl președinte să constate dacă această inovare este compatibilă și cu
Regulamentul și cu prestigiul Camerei (aplauze la PNT)

" În al doilea rând, țin ca a onorata Cameră , subliniind acest gest, să facă cunoștință cu
spiritul de care este condus dl Goga și partidul d-sale.

Dacă aici a cutezat așa, vă închipuiți până unde a mers cutezanța d-sale în afară,
unde nu era supus unui astfel de control. (aplauze la PNT)

" Las la aprecierea dvs oprobiul moral și cer președintelui Biroului să aplice oprobiul
Regulamentului " (aplauze la PNT)

(**Stenograma : dl deputat GhCuza apropiindu-se de d. deputat dr Virgil Solomon , care se**
afla lângă tribună , în picioare, încearcă să-l îndepărteze , cuprinzându-l în brațe.
Atunci intervin mai mulți deputați din PNT și PNC, în ajutorul d-lor deputați Solomon și Cuza .
Se naște învălmășeală și tumult în Adunare .Ședința se suspendă iar.

La reluare , urmează o ciorovăială privind aplicarea Regulamentului, deoarece bătaia fusese în
pauză... **LD : între penibil și hazliu,la urma-urmei . Voi nota doar câteva replici pe autori,**
nu în desfășurarea lor ... ele au fost secundate de mare scandal, tumult, replici suprapuse ...
și s-au răsfrânt asupra președintelui de ședință, Moșoiu , învinuit de părtinire .

Sigur însă : **mare tensiune, mare nervozitate .**

Ditamai "domnii " : **Mihalache- Argetoianu- Călinescu - Madgearu -Lupu - Tiberiu Moșoiu ,**
susținând pedepsirea sau nepedepsirea vinovaților ; discutând proceduri ; invocând dovezi și
mărturii , cerând trimiterea la Comisia de disciplină)

- **Tiberiu Mușoiu** : incidentul a fost în pauză ; nu am trimis pe nimeni în judecată,
pentru că nu era competența mea ; dle Mihalache, nu vă pot da cuvântul, vorbește dl Goga ;
și dl Solomon nu trebuia să întrerupă pe dl Goga ; este un cumul de culpe ,
care se echilibrează ; vă voi da cuvântul după ce termină dl Goga ; dacă mai întrerupeți,
aplic art 93 pentru obstrucție ; Biroul va răspunde ;
- **Mihalache** : Vom face dovada cu stenograma ; este nițel temerar ca dv să afirmați
că era pauză ; vrem să știm dacă ați trimis pe Gh.Cuza la Comisia de disciplină ;

nu se poate să nu dați sancțiuni ; este o fugă a d-tale de răspundere ;
să te supui Regulamentului , de aceea ești președinte de ședință ; este nemaipomenit
ca un președinte de partid, să asmută partizanii împotriva colegilor din Parlament,
și președintele Camerei să nu ia măsuri ; ce tot o scalzi, dle președinte ? ;
La așa ședință, așa președinte ! ;

- **Armand Călinescu** : Este o încurajare a dezordinei ; nu puteți păstra ordinea,
și recurgeți la explicații inexacte ; fugiți de răspundere ; cercetați stenograma (citește din
stenogramă) , nu a fost în pauză ; ați fost indus în eroare de înaintașul dvs la președinție ;
aplicați Regulamentul, ori părăsiți scaunul prezidențial !
- **Virgil Madgearu** : Este fugă de răspundere ;
- **dr.Lupu** : Cer cuvântul la Regulament ; este regretabil că într-o asemenea dezbatere,
să vă schimbați la conducerea ședinței din 5 în 5 minute ; suspendați ședința,
consultați stenograma, să vedeți cum a fost ; ai atins un record : în loc să-l chemi la ordine
pe Gh.Cuza , d-ta chemi la ordine pe Madgearu, pe noi !

----- liniștea se stabilește ; ia cuvântul Goga -----

Octavian Goga - dr.Lupu / 27 febr.'36

▣ Propaganda PNȚ contra lui Goga

▣ Dreptatea, Dobrescu, Lupu, Mihalache...

[LD, 29 mai 2003 : aceste mărturii nu pot fi fructificate decât la capitolul de moravuri electorale.
Când față-n față stau doi " specialiști " în pamflete și demagogii - **Goga și Lupu** -
scena capătă savoare de **comedie caragialescă**.

Și totuși : era o realitate, iar unii comentatori au numit aceasta "**adevărat parlamentarism**".
Deși , deseori, **politicienii credeau că aduc mărturii " istorice "**,
deși credeau că fac **un serviciu posterității, viitorilor istoriografi** ,
sentimentul meu - cunoscând evoluțiile lor ulterioare , până la sfârșitul vieții fiecăruia ,
atunci **când au devenit biografie, destin** - totul îmi apare ca **nimicnicie și zădărnicie**]

- **Goga** : "**V-am arătat strigătul lui Israel** , față de candidatura mea la Mehedintzi.

Acum vă rog să-mi dați voie **să arăt strigătul PNȚ**. Vă voi face câteva **citațiuni din gazeta
oficioasă a PNȚ** , pentru ca să vă arăt **unele mostre de eleganță de gândire**,
de un **nivel de inteligență** în puterea căreia se adresează opiniei publice.

"Trebuie să vă spun de la început că constat **o înrudire de ton în materie de trivialitate**.

Eu , cu **o îndurerare pentru nivelul scăzut al publicisticii noastre**,
îmi voi permite să fac unele citațiuni , fiind în largul lor d-nii de la PNȚ ca de asemenea
să facă citări din toate acele publicațiuni de care eu răspund personal.

"De la început se întrebuițtează **un ton grandilocvent** , de ocazie, **față de candidatul d-lor**,
și **un ton de condamnare desăvârșită pentru mine**. Eu acest lucru îl admit.

**< La 18 februarie aveți de ales între d-l Octavian Goga,
lăutarul care a plâns în Parlamentul țării pe ciocoi expropriați , și dr.Lupu. >**

- **Voci PNȚ** : **Așa e !**

- **Goga** : "Domnii mei , eu cred că este recentă încă în memoria dvs **cuvântarea** pe care
am rostit-o aici în Parlament. **Am deplorat** .. (**întreruperi la PNȚ**) D-lor, vă rog foarte mult ,
să nu credeți că , **prin aceste violențe**, veți avea **câștig de cauză în fața opiniei publice** .

- **Mihalache** : **Am avut, unde trebuia să avem !**

- **Goga** : Prin urmare , vă rog să fiți îngăduitori ; pentru că la urma urmei ,
tot printr-**un fel de concurs de cerebralitate** are să se lămurească această luptă.

- **Mihalache** : **Vezi asmuțirea lui Robu** (**întreruperi, sgomot**)

- **Goga** : S-a spus că deputații din PNC sunt încadrați într-o disciplină severă.

Apărătorul ciocoilor ...

D-lor deputați, **cum am fost cu lăutarul care am plâns pe ciocoi ?** Am spus atunci
că **este un anacronism de gândire și un testimoniu de paupertate intelectuală**,
să vii astăzi **să mai duci lupta împotriva așa- zisilor ciocoi** ; Am întrebat : ce este ciocoiul ?
Eu am cântărit cuvintele și am avut a face cu acest material , cu cuvântul, în viață ; eu știu ce

înseamnă " ciocoi" ." Ciocoiul" înseamnă un improvizat .Ciocoiul, în această accepțiune , îl pune în circulație , folclorul nostru ...

- I.Mihalache : **Vezi Mihail Eminescu și ACCuza**

- **Goga** : ... și i s-a dat o întrebuintare care pe urmă a fost acceptată de opinia publică , prin celebrul roman al lui Nicolae Filimon , " **Ciocoi vechi și noi** " .

Ei bine, eu am zis : **ciocoi nu mai există**, pentru că **vechea clasă posidentă** de odinioară a fost distrusă. **Și dacă e vorba de cei care pe spinarea țării s-au îmbogățit,**

atunci ciocoi adevărați stau acolo (**arată spre băncile PNȚ**)

Apărătorul boierimii...

[LD : se autocitează ... inutil ...]

"Am apărat eu, deci, pe cei care , în istoria noastră, pot fi trași la răspundere pentru nesimțirea lor față de clasa rurală de odinioară ? Cred că nu. Am spus : **boierimea**.

Boierimea este o noțiune istorică. Cu ea s-a terminat .

Căci o clasă socială poate să rămână în picioare , să se manifeste politicește, și să fie trasă la răspundere în măsura în care are la baza existenței sale o realitate , economic.

Ori **realitatea economică a fugit de sub picioarele boierimii noastre**.

Prin urmare, înseamnă un **anacronism de pândire**, să **împuști încontinuu în contra ciocoilor** , căci aceștia nu mai există. Iată adevărul pe care l-am spus .

Ceea ce nu împiedică pe **anumiți oameni ca , ducând mai departe o retorică uzată,** **în fața mulțimii care nu controlează noțiunile...**

- dr.Lupu : **Nu ai spus acolo așa ; știm noi ce ai spus acolo !** [LD : ba da, asta spusesse]

- **Goga** : Dle președinte, acest om de 60 de ani, mereu sare ... (**ilaritate**)

Am spus : să punem cruce să avem un **sentiment de pietate** , pe care îl păstrăm pentru morți.

Iată cum m-am făcut eu apărătorul boierimii în Cameră ! **Iată ce scriau d-lor în manifestele**

electorale : < Nici un vot pentru Octavian Goga ! , care în timp de pace e coadă de topor în mâinile liberalilor și ale cicoilor, pe care îi plânge, iar în timp de război este de profesiune dezertor de pe front .Slugile nemților au intrat în cetatea pandurilor lui Tudor Vladimirescu

[-----] Tilică Ioanid, să nu te mai văd nici o dată în postura de cămătar ,

care estorcează bani de la țărani [-----] > (**mare ilaritate**)

Haimanaua de la Rășinari...

Iar pentru ca eleganța să se ridice și tonul să câștige și să aibă pecetea desăvârșită a bunului simț, **oficiosul PNȚ dă următorul titlu : < Haimanaua de la Rășinari .>** Iată și un citat din acest

articol : **< Ființa interludiilor , a intermediarilor temători , ca păsările vorace, genul bufniță,**

de lumina copleșitoare a zilei și a soarelui , târători ca reptilele ,

are o vagă asemănare cu o broască , poetul Octavian Goga atrage, ca la Moși,

te dinstanțează prin monstruoșitate.>

Într-o frază , **sunt și pasăre, și reptilă, și broască !** (**mare ilaritate**)

Dar eu **nu vreau să calific** printr-un adjectiv special **această literatură de gazetă oficioasă** ,

dar tare sunt îndemnat să zic că **de la ovreime , am trecut la țigănite !** (**mare ilaritate**)

Dezertorul de la Turtucaia ...

Domnii mei , să vă mai fac plăcerea ca **să însemnăm în Monitorul Oficial** această caracterizare care **să rămână pe seama posterității** ca odată și odată **să se știe la ce nivel intelectual s-a mișcat politica românească**. Iată ce se spune :

< DI Octavian Goga, în război s-a dus până la Oltenița, de acolo, privind dezastrul de la Turtucaia , apoi din Dobrogea a plecat la Iași și de acolo la Chișinău, Odesa Cerson, Moscova, Petrograd, mâncând icre negre , ascultând balalica și contemplând jocurile de dansatoare circaziene .Bardul redeșteptării naționale a petrecut anii decisivi între Paris și Coasta de Azur, făcând propagandă națională dezertorilor internaționali , rechinilor finaciari și damelor de consumație.>

[LD : se autocitează , iarăși, ... inutil ...În această polemică este atâta mizerie,

Calomnia o lansase **Aurel Dobrescu** (la Reghin);Goga o mai desmițise o dată în Parlament, când citise și scrisoarea fostului său comandant col.Vlădescu (pe atunci în PȚ-Lupu) iar Lupu îi

întărise mărturia. **Recitește** acea scrisoare ,de unde rezultă că Goga fusese voluntar , că se prezentase la Oltenița pe 23 august, iar Turtucaia a căzut pe 24 august , deci nu a mai intrat în

luptă. Lupu, revenit în PNȚ, devenindu-i adversar , a lansat iar calomnia ..

Dar și Goga se lasă prins în această mahala ,pentru că , așa să fi fost, și tot nu avea rost

atâtea lămuriri , la niște urechi neinteresate decât de **spectacolul politic ...]**

- **dr.Lupu** : D- ta **ești ingrat** cu mine. **15 ani în șir m-ai rugat să te apăr** de întreruperi , și eu **te-am apărat** , și astăzi nu mă lași să răspund ? **Eu personal**, în campania care am dus-o contra d-lui Goga, **nu am folosit acest caz de la Turtucaia**, ci m-am referit la chestiuni mult mai grave, pe care aștept să le expun.
În ce privește pe dl Dobrescu , eu abia acum aflu că d-lui **chiar te-a văzut fugind !** (**aplauze la PNȚ**) **Atunci se schimbă socoteala**. **Între un om care te-a văzut și un general** care ți-a dat un certificat de complezență, **dă-mi voie să cred pe acel care te-a văzut** .
- **I.Mihalache** : Un lucru rămâne nelămurit. **Cum ați ajuns de la Oltenița la Paris ?!** **Ce ați făcut cu uniforma Statului ?**
- **Goga** : Dlor, toată vremea, **în cursul războiului**, eu am fost **conducătorul gazetei "România"** . Acolo, mi-am depus **modesta mea contribuție de scriitor**, căutând ca, după ordinul Cartierului general, **să influențez starea de spirit** a armatei noastre. Iar când **gazeta a încetat să mai apară**, în urma alcătuirii guvernului Marghiloman, și după ce s-a încheiat **Pacea de la București, am plecat**.
Nu am primit să plec cu trenul lui Take Ionescu, ci **m-a dus într-o călătorie foarte grea** , de 2 luni de zile, am trecut **prin toată Rusia Sovietică**, până am ajuns la Paris, ca să fac **propagandă pentru cauza națională**, alături de regretatul Take Ionescu , într-un **Consiliu Național** , al cărui **vice-președinte am fost**. (**aplauze la PNC**)
- **C.Argetoianu** : Îmi dai voie să adug câteva cuvinte. Eu sunt obiectiv în această chestiune și nu sunt nici de o parte, nici de alta. **Este o controversă, dar este o mărturie istorică** pe care trebuie s-o fac. În momentul când d-ta ai plecat , **inițiativa plecării d-tale a luat-o ministrul Franței, d-l de Saint Aulaire**, care ți-a dat un **pașaport francez** . Cunosc toate detaliile acestui fapt, la care am contribuit și eu și nu mă laud.
- **Goga** : **Mi-ai dat 6.000 lei**.
- **Argetoianu** : **Di Goga a plecat din Iași**, la inițiativa **Legăției franceze** , care dorea să aibă la Paris **un nucleu de români cât mai însemnat și cât mai numeros** , **ca să întrețină cauza întregirii neamului nostru**.
- **Goga** : **Mulțumesc d-lui Argetoianu, pentru acest accent de adevăr istoric**.
- **Lupu** : **Vreau să atrag atenția d-lui Goga** , al cărui rol la Paris îl știu **foarte patriotic**, că în vremea când d-sa **combătea cu pana**, mai era un **soldat** , un **locotenent** care **combătea în tranșee și căpăta medalia "Mihai Viteazul"** [**Mihalache**] **Acesta este antinațional, iar d-sa este naționalist !"**
- **Mihalache** : Tot ca un document istoric , **aș vrea să se știe ce s-a ales cu uniforma care era expusă în vitrină** , pe **Calea Victoriei** , cu 3 săptămâni înainte de a pleca la Oltenița ? Pe uniformă era scris : **< uniforma voluntarului Octavian Goga , înscris de bună voie în război... >** (**aplauze la PNȚ**)
Omul bancherilor jidani ...fraudatorul ...
- **Goga** : " ...Nu m-am ocupat de persoana dr.Lupu, nici o dată. N-am dat nici un interviu , până acum câteva zile , și vă rog să-l aduceți aici și să-l citiți..."
- **Lupu** : " N-are să-ți convie să vii, căci nu este pe șemineului Blank portretul meu cu dedicație , ci al d-tale."
- **Goga** : " Dar d-l dr Lupu a trecut la atacuri personale , în care iată ce spune , într-o cuvântare la Baia de Aramă : **< Acest Goga care a dispărut într-o noapte cu 13 milioane de la visteria Ministerului de Interne . >** Tot acolo a spus : **< Din aceleași conace boierești de unde în 1907 plecau plutoanele de execuție, astăzi pleacă lăncierii d-lui Octavian Goga, pentru infectarea morală a satelor . >**
Omul strigoilor din conace ...
Dintr- un conac din Mehedinți, dl Lupu lansa această diatribă împotriva mea : **< În Camera României întregite , d-l Goga a salvat pe boierii de la 1907,** pe exploatorii țărănilor. **La Mehedinți, d-l Goga cere voturi pentru acești boieri , pentru strigoii care trăesc în conacele de la Mehedinți . >**
- **dr.Lupu** : **Din conace plecau lăncierii dvs : 100 de la Tilică Burileanu, altă sută de la altul** și așa mai departe. **De aceea ați pierdut alegerile**.
- **Goga** : **Când dl dr. lansa această extraordinară diatribă,**

o făcea din cel mai confortabil conac , conacul d-lui Vasile Rădulescu, la care d-sa stătea în gazdă , și care este - ca să vedeți eleganța d-sale ! - soțul sorei d-lui Tilică Ioanid , pe care d-sa voia să-l arunce afară din județ , în calitate de venetic."

Octavian Goga - dr.Lupu / 27 febr.'36

▣ Moravuri politice

▣ Jungla electorală

[LD : nimic nu și-au cruțat cei doi adversari : aspectul fizic, sănătatea, apetitul pentru băutură, opera, profesia, credința , caracterul, câștigurile, trecutul, compromisurile , vorbele, gesturile, prietenii, rudele, inconsecvențele...]

- **Goga** : **Dacă ași fi ascultat** , desigur că s-ar desprinde mai mult caracterul din spusele mele ; dar eu **aș vrea să trec acest film prin fața dvs** , ca și cum ați citi **o carte de moravuri**. La un moment dat, îmi aduc aminte că **frații Goncourt scriau despre moravurile din timpul revoluției franceze** . Sunt **pagini interesante** , care au rămas. **Ei bine**, de aceste cuvinte ar putea să se sesizeze un scriitor , în istoriograf , care să dea **pentru zilele de mâine portretul adevărat al zilelor noastre . "**

- **Goga** : D-l dr.Lupu a trecut repede la tot felul de atacuri personale...

- **Lupu** : **Te-am descris pitoresc** , cu cureaua pe burtă și cu cămașa albastră (**ilaritate**)

Ați fost singura notă **ilariantă** în această **campanie tragică**. **D-ta și cu acest Tilirică**.

Eu nu am ucis țărani, la ruși, ca d-ta . (**proteste la PNC ; aplauze la PNȚ**)

Eu nu am mâinile pătate cu sânge.Nu! (**proteste la PNC ; aplauze la PNȚ**)

- **Goga** : Nu știu dacă vorbind de **alinarea suferințelor celor mulți**, dr.Lupu s-a gândit la **profesiunea de medic**, fiindcă **nu profesează medicina**.

Deci, alinarea suferințelor în calitate de medic, nu a făcut-o.

- **Lupu** : **Ai trăit tot timpul pe socoteala altora** : întâi pe a lui Averescu, apoi pe a acestora ...

- **Tiberiu Moșoiu** : D-le deputa Lupu, vă rog , din partea mea și a Biroului , să nu mai întrerupeți...

- **Lupu** : Să spuneți d-lui comandant suprem să-și disciplineze soldații aceștia ai lui, că sunt cam proști...

- **Goga** : D-lui , alina suferințele celor mulți !

<Ce făcea în acest timp **răsfățatul saloanelor și al cercurilor bogate din București ?**

Își plimba ochii albaștri , nu de poet ci de vultur de pradă . >

Vedeți dvs **corelațiunea de substantive și adjective** între **tiparnițele din Sărindar** și d-l dr.Lupu [-----] D-sa are o **imaginație** care , la vârsta d-sale, este **îngrijorătoare** ...

- **Lupu** : **Ce te legi de vârsta mea ? (ilaritate)** D-ta și cu Tilică Ioanid faceți pe **giovini**, deși ești de 60 de ani aproape ca și mine. (**ilaritate**)

- **Goga** : Vorbea de **cataramele** cu care eu **îmi strângeam burțile** .Așa îmi făcea portretul :

< **Bondoc și roșu ...>**

- **Lupu** : Acela te-a usturat ! (**ilaritate**).În privința bondociei , **acum nu mai este bondoc**, **I-au slăbit alegerile din Mehedinți**. **Dar roșu ai rămas** ...

- **Goga** : În materie de roșeață , faceți comparație și întrebați-vă liniștit , în sinea dvs, d-le doctor, **pe care dintre noi îl paște pericolul apoplexiei !**

- **Lupu** : Eu **prefer să am culoarea roșie** , decât a porumbului care se coace ...

- **Goga** : D-sa **nu mai are nici o considerație** , natural, nici pentru modesta mea activitate literară , despre care spunea că am **un volumaș de versuri** , care **nu are nici o valoare** ... Și toate aceste constatări le face **de la înălțimea operelor sale complete** (**mare ilaritate**)

- **Lupu** : Vă atrag atenția că **am să colectez discursurile mele parlamentare și articolele** de gazetă, într-un **volum**, care are să fie mai mare decât al lui...

- **dr.Aurel Dobrescu** : "**Tragedia Omului** " este opera d-tale !

- **Goga** : Da.**Tragedia Omului** este o operă de multă finețe. Dar o dată și o dată cred că **voi scrie și " Tragedia Boului "** (**întreruperi la PNȚ**) [-----]

lată d-lor, un **Afiș**, iscălit " *Trimișii Domnului*".

Are **deasupra o cruce** și este intitulat **Isus Christos** :

< Iar la 2 februarie, fiind alegerea unui deputat , cântăriți bine votul și votați pe dr.Lupu , care poartă numele sfântului Patrache Lupu . > (**aplauze, ilaritate la PNC**)

- **Lupu** : D-lor, vă declar pe cuvânt de onoare că , pentru **prima oară iau cunoștință de acest afiș**,că n-am știut de acest manifest. Suntem în săptămâna postului mare , și-mi dau seama ce spun : **acum aud prima oară de acest afiș.**

- **Mihalache** : **Adaug și eu, tot pe cuvânt de onoare, că n-am știut de acest manifest. Contest că el există.** Sunt convins că și acesta este **plăsmuit** , ca și **documentul de la Cernăuți**, al cărui falsificator a fost dat pe mâna parchetului.

A produs un act că un prieten al nostru a luat bani de la ovrei.

Actul a fost dovedit că **a fost fals și plăsmuitorul a fost trimis la parchet.**

Sunt convins că **și acesta este tot o plăsmuire.**

- **Goga** : În orice caz, **nu poate fi bănuiala că l-am făcut eu**, fiindcă **sunt cumplit înjurat în acest manifest semnat " Trimișii Domnului "** .Nu puteam să-l fac eu și să mă înjur astfel pe mine însumi.[-----] Dar iată ce spune **dr Lupu într-un interviu** :

< Iar profesorul de estetică de șla Cluj are nevoie să se cruțe căci oricum a trecut de 50 de ani, vârsta la care Regele David scotea din serviciul militar poporul său, și tensiunea sa arterială nu-i va permite să se miște în două-trei -județe >

Iar comparație cu Regele David o las deoparte , fiindcă **cu David și cu Solomon se aranjează mai bine d-lui !** (**ilaritate , aplauze la PNC**)

- **Lupu** : **Iau act că Partidul Național -Creștin repudiază pe psalmistul David.**

Marele psalmist **este luat în bătaie de joc** de șeful și suprașeful Partidului Național-Creștin

Da, voi adorați pe Wotan, sunteți sălbateci Germani (**întreruperi la PNC**)

- **Goga** : Dar să aduci ca **argument politic tensiunea arterială a adversarului tău**, este cel puțin **o inovație neobișnuită, neuzitată.** Și dacă această chestiune d-lui a multiplicat-o în 100.000 exemplare la gazetă, trebuie să mă rostesc, în treacăt asupra ei.

Eu nu pot să spun acum cât este tensiunea mea arterială , dar pe cine vă interesează, adversari sau prieteni, **vă rog să vă adresați la medicul meu curant, dr.Nicolae Lupu, cel cu profesione .** (**fratele dr.Lupu ; mare ilaritate, la PNC și PNL**)

- **Lupu** : **Dar profesionea d-tale care este ?** Acea de a **încasa la Societatea Mica** , **milionul pe an, pentru că iscălești de două ori pe lună. Aceasta îți este profesia ?** (**vii aplauze la PNT**) **D-ta să nu întrebuițezi numele fratelui meu în această discuțiune** , căci **eu sunt prea delicat ca să-ți spun unele lucruri care o să te usture !** (**aplauze la PNT**)

Octavian Goga - dr.Lupu / 27 febr.'36 / retro ...

▣ **Metamorfozele politice .**

▣ **Ruptura definitivă Goga - Lupu**

[**LD : Goga citează pe Lupu** ,din discursul rostit la aniversarea lui la **40 de ani** (**12 dec.1932** , parcă la **50 de ani** ; poate a fost sărbătorit și în **1922**) , **de pe vremea când erau amici !** Răspunsul lui Lupu , este pe măsură ! Pentru istoric , este foarte greu, ca în cazul celor doi , să dea sentințe. **De altfel a fost foarte scurtă meditația celor doi !**]

- **Goga** : Mă întreabă **cine sunt eu, ce rost am eu , ce profesione am eu. Iată , d-lor , să vă spun cine sunt eu :**

< Neamul nostru a avut totdeauna norocul ca în cele mai grele clipe ale lui, să-i trimită Cerul soli mântuitori , să-i trimită stele strălucitoare , care să-i arate calea pe care trebuie să meargă.

< Un asemenea profet și un asemenea sol , Dumnezeirea ne-a trimis cu câteva decenii înainte de a se împlini visul milenar al neamului nostru .

< Goga este nu numai marele poet și cântăreț al pătimirii noastre ;

Goga nu e numai strălucitul prozator , nu este numai oratorul plin de spirit și de vervă , nu este numai omul cult , care s-a adăpat la cultura universală,

Goga este, înainte de toate , un poet luptător, un poet cetățean.

< Desigur, el nu se putea mulțumi să agite mulțimea și sufletul numai cu versul său și a pășit repede în arena publică a realizărilor.

Așa cum bine s-a spus, a fost precursor ca nimeni altul . >

- dr.Lupu : **Quantum mutatis ab illo !**

< **Chipul lui Francisc Iosif** , simbolizant al împărăției Austro-Maghiare, a fost dăruit pe scena teatrului din București , în piesa " Domnul Notar " , **cu trei ani înainte de a se desrobi Ardealul** , iar deputatul Octavian Goga a candidat la Romani , **cu trei ani de zile înainte** , fiind cetățean de dincolo, pe pământul Patriei Mume.

< Acela care privește numai specia eternă, este un iluminat , acela care privește numai clipa , este un materialist de care avem prea mulți, și nu ne mai trebuie .

Și d-ta , și el (arătând spre Iorga) , faceți parte din această categorie care privește clipa sub perspectiva timpului **pentru națiunea sa**, și sub perspectiva eternă , pentru **umanitatea întreagă**.

< Ai cântat și ai trezit rezonanța sufletească în inimile tuturor , cântarea pătimirii noastre . >

Ei bine, d-lor, acestea au fost spuse de dr. Lupu ! "

(aplauze furtunoase , la PNC ; în picioare, ovaționează pe șeful lor ;

Goga , rupe textul citit , svârlindu-l cu dispreț .)

- Lupu : " D-le Goga, ar fi foarte ușor pentru mine ca să mă pun la adăpostul sărbătoririi care se făcea atunci , la aniversarea d-lui Goga de 40 de ani și să spun că acestea sunt simple cuvinte de complezență .

Nu fac aceasta ! A fost atunci expresiunea sinceră

a ceea ce gândeam eu despre activitatea d-lui Goga.

Dar vă întreb pe dvs , și întreb țara întreagă, dacă în căpitanul cimăgarilor de la Mehedinți , se mai poate recunoaște poetul pătimirii noastre ?

(aplauze la PNȚ ; proteste la PNC)

D-le președinte, este foarte trist lucru ca în scurta noastră viață, să vedem asemenea performanțe. Eu voi analiza , din punct de vedere politic, nu literar, ca d.sa, și nu un manifest , ci întreaga lui activitate și veți vedea că el este de nerecunoscut în ochii lui proprii.

Vă voi citi ce vorbea d-sa atunci, și veți vedea consecvența ! (aplauze la PNȚ)

În clipa aceea, era imposibil orice contact , de orice fel , intelectual , între d-lui și d-lui (arată pe deputatul Nichifor Robu)

- Goga : Pe latinește , se spune : **habent sua fata libelli** .

Domnii mei, vă declar în mod sincer că , în raporturile mele cu oamenii , am păstrat un echilibru. Nici o dată nu veți găsi cuvinte grandilocvente pornite din gura mea sau scrise de condeiul meu. Nu veți găsi nici în cuvintele mele , nici în scrisul meu, **nici un fel de accent de violență la adresa dr.Lupu**. Da, nu erau impedimente pentru raporturile personale dintre noi.

Un lucru însă vă declar aici , cu foarte multă liniște și coborând în sufletul meu :

sunt unele clipe rezumative , când omul își examinează conștiința .

Un asemenea moment este și pentru mine.

Viața este prea scurtă , s-o poți tăvăli în murdăriile ei.

Nu vreau să spun aici câte zig- zaguri au fost în cariera politică a doctorului Lupu.

Cel din urmă accident , pe care dvs îl relevați , ori de câte ori vine vorba de d-sa, este chestiunea Skoda, pe care doctorul Lupu a înghițit-o în stomac și n-o mai poate scoate

- dr.Lupu : D-le Goga, pe chestiunea Skoda , te întreb : ai primit d-ta pe Zeletzki cu un memoriu , cu care te-ai dus la Maiestatea Sa Regele, să-l aperi ? (aplauze la PNȚ)

- Goga : D-lor , din toate lucrurile trebuie să tragem o concluzie , și eu vreau să termin această parte a cuvântării mele , trăgând o concluzie .

Alegerea de la Mehedinți a fost pentru mine o pagubă și un câștig ;

o pagubă , pentru că n-am fost ales , și **un câștig** , cu un rezultat definitiv :

nu voi mai avea ocazia să mai stau de vorbă cu d-l dr. Lupu" (aplauze la PNC)

Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36

▣ Limbajul lui Mihalache = milităresc - țărănesc

▣ Gărzile țărănești versus gărzile gogo-cuziste

- **Goga** : D-lor , împotriva mea s-au mobilizat toate forțele reprezentative ale Partidului Național -Țărănesc, care au descins în arenă și au venit să mă combată , în frunte cu dl Mihalache. Dl Mihalache a luat , încă de la început, o postură cunoscută în tot trecutul d-sale - nici nu se putea altfel - accentuând :
< Se dă lupta între lumea veche , lumea ciocoiască , și lumea nouă , lumea românească . Biruiesc uneltele clasei ciocoiești sau biruiesc căpitanii care comandă oștile țărănești > [-----]
Dl Mihalache ia de la început această postură marțială de comandant al unei oști și se plânge de mine , de mica mea oștire pe care am adunat-o și eu în jurul meu.
Zice : < Atelierele Statului , lucrează ghioage și ciomege pentru Gogo - Cuziști ! >
Adică ciomegele le-am făcut la Reșița ! (ilaritate) Deci <căpitan> , <oaste> , < mobilizare> - o întregă terminologie militară de care uzează d-sa . Terminologie de care d-sa uzează în micile metafore pe care le plimbă așa , spune < puștile în piramidă > , <arma la picior >... o postură vitejească , o atitudine chiar marțială , și acum post festa, d-sa face < demobilizarea > , și dă < ordin de zi > către < gărzile țărănești > !
Bieții țigani! ... să-i fi văzut ! (mare ilaritate ; proteste la PNT)
- **I.Mihalache** : **Dle Goga, eu înțeleg ranchiuna d-tale** : după ce te-au bătut singurul mijloc de a te răzbuna este ca să-i înjuri de la tribună.
- **Dr.Lupu** : **Dle Goga, aceia nu erau țigani, ci țărani , români cinstiți, iar nu rusnaci din Bucovina și tot felul de gănganii ...**
- **Goga** : Rețineți d-lor colegi , vă rog, poza marțială care trebuie și ea trecută în *Monitorul Oficial* . Zice : < Ordin de zi către gărzile țărănești . Să trăiți gărzile țărănești ale Partidului Național Țărănesc. [-----] Trăiască gărzile țărănești și comandanții lor ! > (ilaritate)
D-lor, aceasta este o literatură de subofițer , care stârnește râsul ! "(ilaritate ; aplauze)

Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36

▣ **Mihalache** : cămașa țărănească

▣ **PNC** : cămașa albastră .

Ca să vedeți dvs cum se frizează ridicolul, în umbra activității unui om politic , dați-mi voie să vă spun ce zice d-l Mihalache la urmă :

< Național-creștinii n-au fost dezbrăcați de uniforme . Oricine trece prin orașul Turnu Severin sau prin județ, poate întâlni , la tot pasul , cămăși albastre .>

- **I.Hudiță** : **Așa era până la sosirea gărzilor noastre .**
- **Goga** : D-lor , eu vă spun așa : punând la cântar resorturile psihologice ale unui om , mă întreb și eu de ce dintr-o elementară prudență , dintr-un sentiment de circumspecțiune , d-l Mihalache nu se ferește de cuvântul "cămașă " ? Ar trebui să se ferească ! (mare ilaritate)
- **I.Mihalache** : **Vă rog faceți liniște , căci vreau să aud figura retorică a poetului Goga rostindu-se despre o cămașă , pe care o port din moși strămoși, și pe care am știut să o port totdeauna cu cinste .**
- **dr.Lupu**: Eu aș vrea să știu ce spune Nichifor Robu , despre cămașa scoasă ...
- **Nichifor Robu** : Eu nu am lăsat-o la graniță , ca dl Mihalache , când a plecat în străinătate. Eu am păstrat-o.
- **Mihalache** : Dle Goga, este o rușine să repetați mereu ceea ce s-a banalizat de toți cei care nu au ce spune despre mine, decât că port cămașa pe dinafară. O port cu mândrie. (aplauze la PNT)
- **Goga** : D-lor , când suntem aici la luptă dreaptă , și fiecare vine cu armătura lui de

inteligentă, vă rog și vă invit pe dvs, să vă mobilizați toate tancurile intelectuale și să-mi răspundeți .Iată de ce spuneam eu : prudență și circumspecțiune.

- **P.C.Andrei** : Din înălțimea celor **8 clase secundare** ne vorbești nouă ? (aplauze la PNȚ)
- **Goga** : De ce spuneam eu prudență și circumspecțiune , față de substantivul cămașă ? Fiindcă vedeți, **fiecare din noi , care avem un rol în viața publică și politică, avem și o justificare .**

- **dr.Lupu** : Aceasta este o variantă pe aceeași temă, de o sută de ori auzită.

DI. Cuza a vorbit de **40 de ani de jidani**, și ăștia o să vorbească **40 de ani de cămașă**.

- **Goga** : **Avem o justificare**. Iată, în istoria politică și contemporană, **răposatul Ionel Brătianu își avea rostul lui**, fiindcă era în continuitate de reprezentare a unei familii, în strânsă legătură cu întemeierea țării ; **Take Ionescu** era un mare avocat ; **Averescu** , un mare militar ; **Delavrancea** un mare scriitor .**Fiecare avea dreptul lui liber parcurs în viața publică , în temeiul unei îndeletniciri**. Modestele mele îndeletniciri literare , pe care mi le contestă un domn profesoraș de acolo (arătând spre PNȚ) , cum au fost , cum n-au fost, **m-au pus în locul lui Coșbuc la Acdemie**. (aplauze la PNC) .

În orice caz, mi-au dat dreptul la circulațiune.

Dar care este circulațiunea d-lui ? (arătând spre d-l I.Mihalache) Cămașa !

Cu aceasta s-a mișcat .De aceea cel puțin , să nu protesteze împotriva cămășii , când alții poartă altă cămașă decât a d-sale. **Dacă este vorba de desbrăcat**, dacă îl dezbrăcăm pe d-lui de cămașă, **atunci d-sa iese foarte despuiat , iar , pe bună românească, rămâne politicește în pielea goală "** (mare ilaritate ; aplauze la PNC)

- **Mihalache** : **Regret că m-a dezarmat poetul Goga. N-am ce să răspund.**

- **Goga** : Și atunci, de ce tocmai dl Mihalache să protesteze împotriva cămășii albastre ?

Ce este cămașa albastră ? Cămașa albastră este un act de conștiință individuală , este îmbrăcarea unei doctrine, pe care puteți s-o combateți, dar este un crez ; cămașa albastră este un angajament moral , cămașa albastră este încadrarea într-o disciplină.

- **Voce PNȚ** : Heil Hitler ! (sgomot, proteste la PNC)

- **Goga** : Aceasta este cămașa albastră a odinei, a credinței, **nu este unica noastră justificare , ca dincolo !**

- **I.Hudiță** : **Aici vă bateți joc de țărani ...**

- **Goga** : A plimba și a valoriza politicește o cămașă țărănească , înseamnă un apel sentimental , pe care îl plimbi de-a lungul țării , și care se aseamănă foarte mult cu o escrocherie sentimentală .

[**LD** : **cămașa albastră , cămașa verde, cămașa albă**. Cum se explică atare modă, atare înclinație spre uniformă ? Legionarii introduseseră **cămașa verde** . Străjeria lui Carol, **cămașa albă** . Să fi fost pur și simplu **dorința de diferențiere ?** Sau este doar aspectul exterior al **atitudinii cazone ?**]

Octavian Goga - / 27 febr.'36

▣ **Biserica , preoțimea.**

- **Goga** : " Dlor deputați, în lupta de la Mehedinți, trebuie să recunosc că am avut ajutorul preoțimii ,pe care d-l dr Lupu o declară , pentru acest simplu fapt, nemernică.

- **dr.Lupu** : **Da ! Nu are dreptul un episcop ca Vartolomeu , să facă circulări;**

nu are dreptul să opună crucea încârligată, crucii creștinești .

Dacă vrei să știi, la Mehedinți ai pierdut și pentru că popii sunt urâți de țărani.

- **Goga** : O tagmă socială poate să-și exprime atitudinea ei așa cum îi dictează interesul , bine sau rău conceput. **Tagma preoțească s-a apropiat de mine , mi-a dat mână de ajutor, și îi mulțumesc pentru aceasta. Nici nu vreau să tănuiesc aceasta .**

Am , aici, **circularea** care a fost trimisă tuturor preoților , **din partea oficialității.**

În care se spune că **fiecare preot este tras la răspundere**

pentru că se amestecă în politică și-mi dă o mână de ajutor.

Am făcut-o tot eu și pe aceasta ? [-----]

-

Octavian Goga - / 27 febr.'36

▣ Ciomagul și ghioaga

" D-lor eu nu vreau să vorbesc , pentru că aş trezi iar prea multe altercațiuni ,dacă aş califica oastea dvs ; nu vreau să o calific nici din p.d.v. al originii etnice .

- dr.Lupu : Este o oaste de origine țărănească curată.

- Goga : Dar s-a vorbit de ghioage, de ciomege. Se găsesc ciomege la Severin pe care scrie " Moarte lui Goga ! "

- Lupu : Nu scrie așa. Ciomegile acelea au fost confiscate de la dvs, și scria pe ele

" Moarte lui Goga ! " Dacă nu veneai cu astfel de ciomege ,

ci veneai în fața țărănilor cu un discurs tot așa de frumos , ca acela pe care-l ții acum, poate că reușea (ilaritate)

[-----]

Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36

▣ Violența

[LD : presupun că pe banca ministerială erau ... niște miniștri ; **precis era Eugen Titeanu** .nici la citarea expresă făcută de Mihalache, **nimeni de pe banca ministerială nu reacționează. În continuare, sunt lăsați să se înfrunte PNȚ cu PNC.**]

Acest procedeu era fără precedent în parlamentul românesc !

Este adevărat că **Tătărescu anunțase o epocă de " pacificare " ,**

dar lipsa de reacție a guvernanților era suspectă .]

" S-a zis că **noi am introdus violența**. Dvs vă aduceți aminte că **am făcut o declarație** , atunci **când m- am dus la Severin**, tocmai pentru a pune lumea în gardă **că nu vreau violență**.

Am spus : violența se găsește în arsenalul nostru , dar nu am declanșat-o .

Când o vom declanșa, o vom spune , ca să știe țara .

Acesta este adevărul , și-l repet și aici .

Când mă voi convinge că **România are nevoie de violență ,**

pentru a curăța putregaiul și canaliile care se găsesc în ea,

voi spune țării că , de azi încolo, începe perioada de violență . (aplauze la PNC)

- I.Mihalache : **Nu știu dacă banca ministerială ascultă sau nu, aceste cuvinte.**

Nu am observat nici măcar pe d-l ministru al Justiției să fi reținut cuvintele d-lui Goga ;

trebuie să le reproduc. Este partizanul violenței. Ce a făcut d-sa până acum ,

nu este violență . De aici încolo **avem să facem cunoștință cu violența d-sale.**

Atrag atenția guvernului să constate dacă declarațiunea unui șef de partid aci,

și dacă faptele de până aci , sunt compatibile cu legea specială

care interzice astfel de formații și astfel de acte

și să ia cunoștință că **d-l Goga nu se decalară satisfăcut ,**

nu spune că aceasta este violență.D-lui crede **că aceasta este o acțiune civilizată**

și că **de aici încolo are să se desfășoare arsenalul de violență.**

Să ia cunoștință, însă, de un lucru : îi vom învăța noi cu violențele "

(aplauze la PNȚ ; protestări la PNC)

- dr.Aurel Dobrescu : " **Nu face pe Mussolini, d-le Goga** .De ce nu ai venit să candidezi în Ardeal ? Acolo te cunoaște lumea . **Partid de hoți de codru "**

- Tiberiu Moșoiu : **D-le deputat Dobrescu , vă rog să vă retrageți expresia**

" partid de hoți de codru "

- Dobrescu : **Nu retrag nimic d-le președinte , pentru că dl Goga face semene de bătaie aici . Dar ce suntem noi ? Eu sunt cetățean liber în Țara Românească.**

- Moșoiu : **lau act că dvs nu vă retrageți cuvântul și vă chem la ordine.**

- Goga : D-lor deputați, acești domni vorbesc de **hoți de codru .**

Ei bine, cu codrii am avut și eu ceva : **I-am cântat . " La noi sunt codri verzi de brad...**

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ PNC = protejării guvernului ?!

"Una dintre cele mai curente învinuiri care ni se aduc, aş putea zice **calomnie**, este **că noi am fost protejării guvernului**, că guvernul ne-a ajutat în aceste alegeri, **pentru că n-a pus contra- candidat** .

Nu se face comparaţia cu situaţia de acum 6 luni,

când candidatul PNT n-a avut candidat din partea guvernului.

deci guvernul era într-o continuitate de atitudine imparţială,

lăsând mână liberă forţelor politice de opoziţie să se măsoare între ele. "

[**scandal Lupu -Ioanid : Skoda ! Revolverul !**]

- **dr.Lupu** : Şi în alegerile din 1935 am avut 19.000 voturi.
- **Tilică Ioanid** : Atunci nu te dăduseşi încă cu skodiştii
(**se naşte mare tumult, scandal, între cei doi**)
- **Lupu** : Dle preşedinte, este permis să-mi spuie mie **nemernicul** acesta că m-am dat cu Skoda ? Este o **canalie !**
- **Ioanid** : **Escrocule !** (**mare tumult, scandal, între cei doi**)
- **Tiberiu Moşoiu**: Dle dr Lupu vă rog să retrageţi cuvântul de **nemernic**, iar dvs **d-le Ioanid , pe acela de escroc.**
- **Lupu**: Rolul meu în afacerea Skoda îl cunoaşte toată ţara.Dar pentru că **bârfele şi calomniile** nu încetează, **voi expune chestiunea în faţa Camerei**, în întregime.
Dar vă atrag atenţiunea că **nu s-a găsit până acum nici un adversar al meu**, indiferent de tăbara politică, **un român cinstit , să-mi spună că eu am fost plătit ,** pentru ca , în afacerea Skoda, **să-mi schimb opinia.**
Aceasta nu o poate spune **decât un grec împământenit deunăzi**, ca dumnealui.
Protestez şi declar că nu retrag nimic.
- **Ioanid** : Eu n-am afirmat decât că atunci când a avut voturi , nu se dăduse, încă , cu skodiştii.
Acum **vedeţi şi dvs, că îi este ruşine că s-a dat cu skodiştii !** (**ilaritate la PNC**)
Atâta ştiu că **dl Hudiţă l-a apărat** în Comisie **pe dl dr.Lupu , în afacerea Skoda.**
- **Nich.Robu** : Acum s-a dat cu skodiştii, dr.Lupu ...
- **Lupu** : Să vorbească Rosenkrantz !
- **Nich.Robu** : **Vânduţilor ! Să vă fie ruşine!**
(**Stenograma : d-l deputat Nichifor Robu, făcând o mişcare bruscă ,**
îi cade un revolver din buzunar)
- **I.Mihalache** : Dle preşedinte, vă atrag atenţia că d-l Robu a venit aici cu un revolver.
I-a căzut acum din buzunar .
- **Tiberiu Moşoiu** : Dle Robu, dacă într-adevăr aveţi revolver, **vă rog să-l predaţi d-lui chestor.**
- **Robu** : Daţi-mi voie să mă explic. Acesta **este un revolver confiscat la Suceava ,** în alegeri, **de la dl Elianu , care era cu d.Potârcă ,şi pe care l-am adus să-l depun pe biroul Camerei**
(**Robu înmânează revolverul preşedintelui, în aplauzele PNC**)
Mai am aici , **tot confiscate , la Suceava, de la d-lor (arată spre PNT) ,**
când mă ameninţau cu moartea, o puşcă. Iată argumentele d-lor de la Suceava.
(**înmânează preşedintelui, puşca , o cartuşieră plină cu cartuşe şi o baionetă**)
(**se iscă mare tumult, scandal; Moşoiu întrerupe şedinţa**)]]] **la reluare :**

[-----]

Octavian Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36

▣ Alegerile din Hunedoara .

▣ Alianţe cu partide extremiste ilegale : PCR ... Garda de Fier.

[**Atenţie LD : PNT-iştii nu vor mai râde tot aşa , după '44 , dar Lupu nu va mai fi atunci solidar cu ei ! Iată de ce l-am suspectat tot timpul că ar fi fost " agent" al Moscovei.**

Un element nou în dezbatere este adus de Mihalache , care vorbeşte de acordul PNC

cu partidul " **Totul pentru Tară** " - alias **Garda de Fier** -
despre care nimeni nu mai pomenea nici un cuvânt.]

Au fost trei alegeri . Despre alegerile de la **Suceava**, adevărul este **eclactant pentru PNC**.

La **Mehedinți** , doar 1.500 de voturi ne-au îndepărtat de victorie.

PNȚ a avut un mare succes la **Hunedoara** . Dar , **oare , este al dvs ?!**

D-le dr.Dobrescu, ați fost aliat acolo cu d-nii Vaida și cu Gh.Brătianu ...

Comintern ... Front Unic.... Front Popular ...

[-----]

" Iată ce spune la pag 14 , despre **campaniile electorale** , în țările burgheze :

< Campaniile electorale trebuie folosite pentru dezvoltarea și întărirea frontului unic de luptă
al proletariatului . **Prezentându-se în alegeri , comuniștii trebuie să lupte pentru**
înfăptuirea frontului unic cu partidele social-democrtae , cu sindicatele, cu organizațiile
țăărănești și ale meseriașilor, depunând toate eforturile lor pentru a împiedica alegerea
candidatului reacționar și fascist . În fața promeidiei fasciste, comuniștii, ținând seama de
creșterea și succesul mișcării de front unic, precum și de sistemul electoral existent în fiecare
țară, pot să ducă campania electorală pe o platformă comună și pe listă comună .>

Pe urmă, ideea **Frontului popular**, a **Frontului Antifascist** cum spun ei,
scoate capul în fiecare colț de pagină , mergând așa de departe , încât să spună :

< Pentru țările burgheze să se creeze Frontul Antifascist , Frontul popular,
și chiar să se facă guverne , nu de către bolșevici, ci de către acest Front Popular,
pentru că el este anticamera disoluției lumii burgheze ,
pe urma căreia se instaurează bolșevismul .>

Iată d-lor această broșură pe care o pun la dispoziția dvs.

- **dr.Lupu :** **Atrage atenția lui Sarraut la Paris,**
pentru că ai făcut o descoperire foarte importantă ! (ilaritate la PNȚ)
- **Goga :** **Acestea nu se pot rezolva cu flecării ; sunt lucruri prea serioase.**
- **Lupu :** **Ce fel de autocritică ai d-ta , când debitezi asemenea lucruri în fața Camerei ?**
Iar dvs , de la guvern, n-aveți nimic de spus când se atacă Frontul Popular ,
care a adus guvernul actual din Franța ?! (sgomot, vociferări)
- **Goga :** **Acum, după ce v-am citit această rețetă de instrumentare a mișcării bolșevice,**
dați-mi voie să vă citesc acum câteva fragmente dintr-o scrisoare publică
adresată d-lui Mihalache , și răspândită în toate părțile .
- **Mihalache :** **Aș fi curios să citesc și eu această scrisoare .**
- **Goga :** **Veți afla imediat conținutul ei ; poate că nu aveți cunoștință de ea,**
și atunci va fi o revelație pentru dvs . (ilaritate)
- **Mihalache :** **Faceți-mi acest serviciu ...**
- **dr.Lupu :** **O fi tot ceva la fel cu chitanța aceea falsă de la Cernăuți ...**
- **Goga :** **Nu vă înțeleg de ce vă iritați și de ce te tot ridici , om bătrân , sai în sus ,**
sai în jos . Stai liniștit ! (ilaritate) [-----] există un fel de atitudine fizică
care se pune de acord cu atitudinea intelectuală , este echilibrul normal de gândire,
de nervi, de mâini, și de extremități. Deajuns, pentru Dumnezeu !
Să vă rezervați pentru mai târziu ! Acum , fac o revelație d-lui Mihalache ,
făcându-i și un mare serviciu.

- **I.Mihalache :** **Tot așa de interesant ca tot ce ați spus...**

- **Goga :** **Dvs sunteți un om de bună credință ... iată ce se spune :**

< ... vecinătatea cu Uniunea Sovietică , țară care nu numai că nu are nici un interes de
expansiune - toți bolșevicii fac politică externă - dar Uniunea Sovietică e cel mai firesc
apărător al României , împotriva pericolului de cotropire .>

Pe urmă are accente de oarecare lirism, pentru marile figuri ale neamului - din punctul lui de
vedere - **vorbește de atentatul contra lui Ilie Lazăr și pe urmă o serie de ditirambe la adresa**
dvs, dlor guvernanți , fiindcă spune < orice tolerare , orice păsuire dată guvernului ,
înseamnă o crimă ... > Spune toate acestea ca pe urmă să ajungă la concluzia :

< Frontul antifascist, Frontul popular este salvarea ..>

Vedeți legătura cu broșura , omul pune acum în practică rețeta care este dată de
Comintern. Mai face el anumite constatări de detaliu, care , în mod retrospectiv ,
nu sunt lipsite de oarecare interes, și oarecare picanterie pentru dvs .Iată ce zice :

< **Prăbușirea de la 14 noiembrie** [contramandarea întrunirii PNȚ de la București]
a acțiunii la care se gătea întreaga țară și în fruntea căreia se pregătea să pășească
proletariatul chemat de partidul nostru, nu trebuie să se mai repete .>

O.Goga - I.Mihalache / 27 febr.'36

▣ **Acordul electoral PNȚ + ...**

- **I.Mihalache** : **Aș vrea să văd descoperirea d-lui Goga** .
- **Goga** : La urmă , are câteva revendicări .De exemplu : **arestarea șefilor fasciști , complotiști trădători de țară , cum suntem noi**, oprirea oricăror transporturi pentru Italia lui Mussolini - cu acesta nu stau ei bine - **încheierea Tratatului de ajutor reciproc cu Uniunea Sovietică** și pe urmă cere un **guvern al Frontului Popular Antifascist** , cum scrie aici , și iscălește **Boris Ștefanof** .
- **Mihalache** : **Știți răspunsul meu ? Le-am dăruit Basarabia pentru 20.000 leva , ca altădată Cadriaterul** .
- **Goga** : **Această scrisoare** , iscălită **Boris Ștefanoff** , un membru al Kominternului, este **datată din ianuarie 1936**, când **s-a pus problema alegerilor**. Pe urmă , **la 17 ianuarie**, apare în gazeta "**Dreptatea**" , Comunicatul d-lor , care termină : **< acest partid primește cu mulțumire...>**
- **Mihalache** : **Citește-l tot , căci este numai două rânduri . Fii de bună credință .**
- **Goga** : **< ...primește cu mulțumire concursul amical și politic al grupărilor locale și al Partidului Social -Democrat , dornice de un climat de o sinceră democrație >**

- **I. Mihalache** : **" Am spus că d-l Ghiță Pop este candidatul Partidului Național-Țărănesc pentru alegerile de la Hunedoara și primește cartel electoral cu Partidul Social -Democrat și cu formațiunile democratice , care sunt permise de lege , cu excluderea partidelor extremiste.**
În schimb, în manifestul d-lui **Silviu Dragomir** , se declară că **Partidul Național-Creștin merge în acord cu Partidul " Totul pentru Țară "** , adică cu **Garda de Fier**, acela care , **ca și comuniștii, nu are ființă legală.**
" Iar , d-lor, dacă vreți să știți, **răspunsul meu a fost clar și categoric : excludem din acord partidele de extremă dreapta și extremă stânga, cu atât mai mult cu cât sunt partide nelegale.**
Și noi **am fost combătuți** , în adunările noastre publice, chiar la **Severin**, de d-l **Constantinescu -Iași.**
Cântecul este vechi - de 20 de ani - încât cu regret că **un cântec răsuflet mai răsună încă prin gura poetului Octavian Goga** " (**aplauze la PNȚ**)
- **Oct.Goga** : " Nu știu întrucât cântecul este vechi , dar eu am citit **Rezoluția Kominternului** din luna august 1935 și **Scrisoarea** lui **Boris Ștefanof** , din ianuarie 1936.
V-am citit **Comunicatul** d-lor , care spun că **primesc cu plăcere** .
Și acum , **iată de cine a fost luată hotărârea** , ca să rectificăm adevărul .
Au aderat : Frontul Popular, Frontul Plugarilor, Uniunea Plugarilor și Muncitorilor Plugari Maghiari [Madosz] , Partidul Socialist al d-lui Constantin Popovici, Partidul Social -Democrat și Blocul Muncitoresc.
- **C.Bursan** : Cei din urmă **sunt într-adevăr comuniști** .
- **Gh.Popp** : **Nu este exact .Ați fost indus în eroare , d-le Goga. Cine v-a spus acest lucru ?**
- **Goga** : Și atunci , domnii mei, **se publică în gazeta " Zorile"** , însăși **rezoluția acestora**.
Duceți-vă la cenzură și veți vedea că **a fost șters Blocul Muncitoresc** , pentru ca **să nu se lase în circulație numele Partidului Comunist** , însă rezoluția o am aici , luată din gazeta "**Zorile**" Iată ce zice **Comunicatul** :
< **Aprobă munca depusă în județul Hunedoara , pentru realizarea frontului stângii**, care s-a concretizat și adâncit .**Hotărăște a sprijini efectiv și activ în această alegere parțială , o singură candidatură a forțelor democratice, atât la fața locului, cât și în toată țara .**
Stabilește un plan concret de acțiune pe timpul alegerilor , în județul Hunedoara , în primul rând, **și în celelate județe unde au loc alegeri parțiale** ,

pentru toți aderenții de față ai **Frontului Popular** ....>

- **I.Mihalache** : **Este un fals. Am fost și suntem contra acelui Front Popular.** "
(aplauze la PNT ; întreruperi la PNC)

- **Goga** : <...**Spre a asigura succesul forțelor democratice în alegeri și pentru lărgirea bazei Frontului Popular în toată țara** . >

Vreți să știți cum se reflectă acest act politic al Frontului Popular în gazetele de doctrină bolșevică de la nai din țară ? Am una aici, înaintea mea, o puteți controla , căci se găsește la Brașov , nu am făcut-o eu și pe aceasta.

- **Gh.Popp** : **Avem și noi Pactul de la Ciucea ...**

- **Goga** : Se cheamă "**Vremuri Noi**" lată cum este salutat actul politic făcut de dvs ...

- **I.Mihalache** : **Crezi d-ta că ai autoritatea morală să-mi dai lecții de naționalism ?**
(întreruperi la PNC și PNL)

- **Goga** : În curând d-ta o să-mi dai indicațiuni cum să scriu și versuri !

D-ta le știi pe toate ! **De când plimbi o cămașă, ai toate autoritățile !**

- **Mihalache** : **Rău trebuie să-ți plesnească obrazul cămașa mea !** (**tumult, scandal...**)

- **Goga** : Fiecare cu autoritatea lui .Autoritatea nu se invocă , autoritatea se degajează din activitatea noastră , nu din afirmațiuni.

- **Mihalache** : **Cum ai lepădat uniforma de soldat...** (**tumult, scandal...**)

- **dr.Aurel Dobrescu** : **Mihalache are Mihai Viteazul și d-ta ai dezertat de la Oltenița.**
(**tumult, scandal...proteste violente la PNC**)

- **Marcel Adam** : **Mă fac forte să vă aduc dovada cum a dobândit Mihai Viteazul...**
(**tumult, scandal...proteste violente la PNT**)

- **Goga** : Această revistă care apare sub îngrijirea unui profesor secundar , a celui **Ilie Cristea**, despre care ați auzit vorbindu-se uneori, **aciuat acolo, la Brașov**, și din nenorocire încă tolerat ,această revistă scrie, printre altele :

< **Trăiască Frontul Unic ! Trăiască Frontul Popular !** > iscălit : **M.G.Bujor**, **Harcov**.
lată d-lor, **un salut călduros care vine de peste Nistru !** (**întreruperi la PNT**)

D-lor , dacă nu vă supără , **de ce vă agitați așa ?**

Lăsați-mă să vorbesc și lăsați-vă o mască de indiferență , de eleganță, de liniște, de dispreț, dar ascultați-mă. Dacă tot vă congestionați și săriți într-una , înseamnă că vă doare .

- **Lupu** : **Ne doare halul în care ai căzut d-ta. Acest discurs face de Adam, de Scridon, sau de Ciolan. Dar d-ta, leader de partid, te compromiți vorbind astfel.** Pentru mine este o mare deziluzie, când vii cu argumente de acum 20 de ani și cu delatțiuni de acestea.
Deplâng halul în care ai căzut (**întreruperi la PNC**)

- **Robu** : **Stă cu toți escrocii și vorbește de oamenii cinstiți !**

- **Goga** : D-lor, ora nu este așa înaintată ca o memorie să piardă astfel cifrele.

Am adus **documente din august 1935**, am adus **documente din ianuarie 1936** ,

și acum **vă citesc din februarie**. **lată ce spune gazeta bolșevică despre Frontul Popular :**

< **Unitatea de acțiune , cinstea acestei înțelepte inițiative se cuvine Blocului Democratic, în primul loc Frontului Plugarilor de la Hunedoara și Uniunii Muncitorilor și Țăranilor Unguri din Ardeal** . > Iar mai departe , zice : < **Cu prilejul alegerilor parțiale de la Mehedinti și Hunedoara , Partidul Național-Țărănesc , care mai șovăia încă, a înțeles că i-ar fi pierdută partida , dacă ocolea ideea Frontului Popular , și de această dată ar fi fost să lase câmp deschis întronării reacțiunii fasciste și să-și semneze singur sentința desființării lui , dacă nu făcea Frontul Popular** . >

Așa spunea gazeta bolșevică , care dorește **Front Popular pe toată țara** .

- **Virgil Solomon** : **De unde scoateți atâția comuniști la Hunedoara ? "**

O.Goga / 27 febr.'36

▣ Manifeste electorale comuniste

[LD : încurcate mai erau firele ! Greu de descurcat ! După ce istoria s-a consumat , cum știm ; după ce mulți aveau să plătească cumplit pentru naivitățile, erorile sau credințele lor ;

după ce valurile istorice îi vor ridica sau trânti de pe culmile puterii ; după ce, după ce...
Acum trebuie să reconstitui un anume episod parlamentar , cel din 27 febr.'36 .
Goga este în vervă ; liberalii asistă aparent impasibili ; național-țărăniștii sunt încolțiți .
Dar dincolo de toate, plutește , încă , o atmosferă de pace, de joc politic, de războiul cuvintelor.
Cât despre comuniști ?! În România ?! Nici un pericol !]

- **Goga** : " Mergem mai departe . După înfăptuirea acestui acord politic,
a venit instrumentarea lui pe teren. (întreruperi la PNT) [-----]

[**LD** : după 4 ore... Care pe care !?]

- **I.Mihalache** : D.l Goga vrea să dovedească că județul Hunedoara e plin de comuniști...
Observ că d-ta acum distrezi majoritățile...

- **Goga** : Ilaritatea trece barierele partidelor, când cineva se face de râs.

- **Mihalache** : **Vă rugăm ,mai adresați-vă și către noi...**

- **dr.Lupu** : Cel puțin când ne insultă...

- **Dobrescu** : **Din ce ne citești ? Trebuie să știm și noi...**

- **Goga** : Dintr-o operă a d-lui Mihalache (**ilaritate**) Glumesc !
Gumele mele le veți auzi dacă temperați vocea...

- **Mihalache** : **Dacă vă duceți spre banca ministerială și vorbiți pe șoptite !**

- **Goga** : **Mă plimb în fața prostiei ...**

- **Mihalache** : **În fața prostiei ne țineți de 4 ore ...**

- **Goga** : **În fața prostiei mă plimb și întorc spatele câteodată ,**
pentru ca să mă mai pot ține la această tribună **după urletele de 4 ore ,**
de **răcnete nearticulate**, împotriva unui om care-și afirmă aici o credință.

- **dr.Lupu** : **Te-a obosit citirea .Mai bine țineai un discurs frumos,**
iar nu să vorbești 4 ore prostii.

- **Goga** : Iată ce se mai spune aici : < **Uniți-vă cu toți contra tâlharilor fasciști.**

Alegeți-l pe cetățeanul Ghiță Pop ! [-----] Să plătească cei bogați taxele și impozitele.
Vămile să fie desființate .Banii să-i plătească bogații acești bani seduc pe tunuri ,
bombe și muniții pentru războiul de cucerire [-----] Amnistie generală luptătorilor pentru
libertatea poporului .La închisoare cu trădătorii de neam, care vând țara lui Hitler >
" lese Ana Pauker din închisoare și intră Cuza și cu mine "(aplauze, ilaritate , la PNC)

< [-----] **Alegeți candidatul Frontului Popular, Ghiță Pop ,**
care s-a legat să apere cererile antifasciste. Intrați în Partidul Comunist! >

(aplauze și strigăte de bravo ironice, la PNC și PNL ; protestări la PNT)

- **Ghiță Pop** : **Mai întâi, nu e scris de mine acest manifest.**

În al doilea rând, sunt hotărât să lupt numai pentru Partidul Național-Țărănesc
și sunt împotriva fascismului, în frunte cu dl Octavian Goga " (proteste la PNC)

Nu sunt hitlerist, sunt democrat. Dvs nu vă trebuie democrație. " (proteste la PNC)

- **Goga** : Prin urmare , lucrurile se desprind limpede și pentru judecata noastră și pentru a dvs,
la care fac apel. **Voturile pe care le-am luat noi, sunt voturi românești ...**

Voturile d-lor ? Ați văzut certificat , aici în fața dvs, în mod nedesmințit ...

(**Lupu întrerupe ...**)

- **Goga** : : Ce vrei d-le ? **Te paște apoplexia !**

- **dr.Lupu** : **nu te ocupa de apoplexia mea, ; am o tensiune bună ; am 14 ,**
pe când d-ta ai 20 . (ilaritate, vociferări, zgomot mare)

- **Argetoianu** : **Trăiască regimul parlamentar !**

- **Goga** : Da, dle Argetoianu, trăiască regimul parlamentar ! **Acest discurs al meu**
a fost mai mult un act fizic , decât de inteligență...

- **Lupu** : **Ai exercitat actul acesta fizic împuindu-ne urechile timp de 4 ceasuri..**

- **Goga** : Da, da, Da! **Cu d-ta vorbesc cu picioarele, nu cu capul !**

- **Moșoiu** : Dle doctor, este a treia oară când vă atrag atențiunea să nu mai întrerupeți...

- **Lupu** : **Nu pot să primesc toate invecțiile care mi se aruncă, fără să nu reacționez...**

- **Moșoiu** : Sunt invecție provocate ...

O.Goga / 27 febr.'36

▣ **Concluzii : alegerile parțiale.**

▣ Indicație pentru succesiune

[LD : firesc, concluzia a fost pe potriva argumentelor ; ea trebuia să ajungă și la urechile MSRegelui , pentru perspectiva alegerilor din 1937 . Nu știu dacă forțez nota, dar cred că acesta a fost **un al doilea simptom îngrijorător** (după cel dat de PNȚ) , pentru ceea ce urma să ducă la dictatura regală . Pentru acel moment, însă, în aparență, **Goga jubila crezând că-și adjudecase un ascendent**. În realitate , **PNL reușise** , fără să intre direct în luptă, **să-și compromită ambii adversari : PNȚ și PNL]**

" Trag deci **concluzia politică** din **acest examen al faptelor** , pe care vi le-am expus dvs.

Dacă ar putea să se desprindă **o indicație politică** ,

în temeiul **rezultatelor de la Hunedoara**,

singurul care poate să contrabalanseze rezultatul nostru de la Suceava,

atunci **o asemenea indicație nu se desprinde în favoarea Partidului Național-Țărănesc**

, ci în favoarea autorilor care au dat acest succes, în favoarea Frontului Popular.

Și atunci , **dacă** este vorba ca acest rezultat,

să se transforme într-o platformă de venire la putere ,

aceasta trebuie să fie rezervată , nu d-lui Mihalache, singur, ci în tovarășie cu tovarășii

săi , să facă guvernul împreună cu Boris Ștefanof și Ana Pauker.

(**ilaritate , aplauze la PNC și PNL**) **Dacă țara vrea, va primi o asemenea rețetă.**

Eu însă voi lupta împotriva unei asemenea rețete și

mă declar gata de la început , și în numele d-lui profesor ACCuza, să merg la pușcărie ,

dacă un asemenea guvern se va face în România .[-----]

O.Goga / 27 febr.'36

▣ Partidul Național-Creștin

▣ Angajare , program .

" Întrucât mă privește, pe mine și partidul meu, să știți că **vom merge înainte pentru propagarea acestor idei , vom afirma credințele lui...**

- **Voci PNȚ : Cu ghioaga !**

în toate chipurile și , dacă va fi nevoie să declanșăm violența ,

o vom declanșa și vom răspunde de ea.

" D-lor, am asistat la multe dezbateri parlamentare , însă **astăzi , pentru mine, nu a fost o luptă parlamentară, ci un act de prezență pe care l-am făcut în fața brutalității a lipsei de inteligență, și al noroiului pe care îl calc în picioare.** (**aplauze PNC**)

----- O.Goga / 26 febr.'36 -----

- **Tiberiu Moșoiu** : dlor deputați, fiindcă în cursul cuvântării d-lui Goga , **mi s-a pus la îndoială autoritatea de a prezida** , să-mi permită acel șef de partid [**Mihalache**] și partidul d-sale să citesc art.43 din Regulamentul Camerei [**îl citește**] Dl.Călinescu a înțeles acest lucru și nu a mai insistat .**Regret că dl Mihalache a insistat și trebuie să mărturisesc că prefer să nu fi auzit cuvintele < așa președinte, așa ședință > , fiindcă fizionomia ședinței nu președintele a dat-o , ci ceilalți "** (**aplauze prelungite la PNL**)

(**Moșoiu părăsește fotoliul prezidențial și-i ia locul Iustin Stănescu, al patrulea din acea zi !**)

b) Virgil Solomon , replică

- **Iustin Stănescu** : Dl deputat Solomon are cuvântul în chestiune personală.

Cf Regulamentului , are voie să vorbească 10 minute.

- **Virgil Solomon** : Regret că **simplică amintire a unui pact politic** ,

a faimosului **Pact de la Ciucea**, poate provoca **un scandal infernal** , ca acela care a prilejuit[

LD : incidentul cu bătaia între el și Gh.Cuza]

): Desigur că d-lor vor putea foarte greu **să armonizeze principiile care au stat la baza**

acestui pact, cu doctrina d-lui Goga de astăzi.

); Dar nu vă înțeleg de ce dvs nu vă folosiți de acest prilej , când puteți lua cunoștință de acest pact secret, care a dat posibilitatea naționalității maghiare - sau mai exact păturii ei conducătoare - să-și organizeze oficina , în contra căreia, se pare, că d-lor se revoltă astăzi , în baza naționalismului integral.

D- lor deputați, dl Octavian Goga , a încheiat un pact politic cu d-l dr.Emil Grandpierre ...

- Nich.Robu : Dle președinte, acesta este bolnav, are obiceiuri rele .

Dacă îl ții prea mult aici la tribună , face urât (ilaritate)

- Virgil Solomon : Am fost bun când te-am apărat de bătaia lui Gavrilă

Marinescu . Acum te rog și eu să admiti să explic intervenția mea.

);" Pactul de la Ciucea, spune că Partidul Poporului și Partidul Maghiar fac parte integrantă. Iar astăzi, d-l Goga vine și face tirada naționalismului . Nu am eu dreptul să protestez ?

);Când articolele 2,3 și 4 spun... (întreruperi, zgomot la PNC)

- I.Mihalache : Dle președinte, se pare că cineva are interesul să nu se lămurească această chestiune. Eu cred că dl Goga și PNC au interesul să lămurească odată pentru totdeauna , această chestiune.

- Solomon : Nu mi-am permis să fiu lipsit de respect față de dl Goga, vreau, însă , ca acest pact secret să intre în Monitorul Oficial (întreruperi pe băncile PNC)

- Tilică Ioanid : d-le președinte, ridicăți-i cuvântul, nu are voie să citească acte într-o "chestiune personală" .

- IDIanculescu : Nu știi să prezidezi dacă nu-i iei cuvântul... (întreruperi, mare zgomot)

- Solomon : Vă întreb, unde etejignirea și ireverența mea, care l-a îndreptățit pe dl Goga să dea ordin șefului de poliție al partidului d-sale să încerce să mă îmbrățișeze...

" Știu pe cine doare chestiunea.Știu că-i doare , d-lor vor să nege ceea ce au făcut , însă aceasta nu se poate .Este un act scris care rămâne. Cu ajutorul d-lui Goga,

); a intrat în Parlament unul din colaboratorii intimi ai lui Ștefan Tisza. (proteste la PNC)

Istoria va judeca. Eu însă contest, în numele Ardealului, că acela care a iscălit un astfel de pact, să dea lecții de naționalism partidului nostru și președintelui lui "

(aplauze la PNT ; proteste violente la PNC).Dvs , d-le președinte, sunteți obligat, față de acest Parlament, să impuneți respectarea Regulamentului .

Vă rog ca pactul acesta pe care l-am citit să fie trecut în stenogramă ...

- Voci : Nu l-a citit ...

- Iustin Stănescu : A fost împiedicat ...

- Mihalache : să ne spuneți dacă pactul va fi trecut în stenogramă ...

- Stănescu : Va fi trecut ... [LD : pactul nu este trecut în stenogramă !]

Dă cuvântul lui Gh.Cuza, cu o comunicare adresată ministrului de Interne, cu același obiect, ca al lui Goga...

c Gh.Cuza / 27 febr.'36 , Interpelare.

▫ Alegerile din Mehedinți

▫ Lipsa documentelor guvernamentale.

[-----]

alegerile și mandatul pe care l-ați răpit la Mehedinți , a fost estorcat prin silnicie , teroare, jaf și banditisme.

(aplauze la PNC ; exclamații ironice la PNT)

- dr.Lupu : Aceasta e comic !

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ Metodele luptei politice

▣ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii "

- Gh.Cuza : Merg și mai departe decât iubitul nostru președinte Goga și spun : **ne găsim față de național-țărăniști** nu numai într-o **antinomie de concepții politice** , **dar și în flagrantă contradicție** din punct de vedere al **metodelor utilizate în promovarea programelor noastre** . În timp ce **noi am pășit respectuoși ai legilor și autorității constituite** (**exclamații ironice la PNTJ**) în timp ce **propaganda noastră s-a desfășurat în cea mai desăvârșită disciplină ...**

- dr.Lupu : **Cu ghioaga ...**

. Gh.Cuza : **Partidul Național - Țărănesc s-a dat la toate sălbăticiile și la toate vexațiunile** , trecând deopotrivă , peste autoritate și elementarele principii de omenie .

Nu mai departe decât **astăzi** , pe când noi veneam la **Cameră liniștiți și demni** , stăpâniți sufletește de **sentimentul vibrant al creștinului** , care nu ne părăsește nici un moment (**exclamații ironice la PNTJ**) . **dvs ați adus până aici, pe treptele Camerei , haidamacii și huliganii dvs tip Mehedinți** (**înteruperi la PNTJ**)

Și în această privință , mă refer la cele ce spunea adineauri d-l ministru **Valer Roman** , că venind la **Cameră** , **automobilul d-sale a fost oprit de aproape 1000 de oameni** și a fost **percheziționată mașina ministerială de canalia străzii** , dornică să vadă cine este înăuntru . (**înteruperi la PNTJ**)

- **Voci PNC : Gărzile țărănești !**

- **I.Hudiță : Au învățat de la dvs din ceea ce ați făcut la Suceava și Mehedinți .**

- **GACuza** : Și ne mărturisea dl ministru Valer Roma, impresia d-sale , că **dacă l-ar fi întâlnit această bandă organizată pe dl Goga, d-l Goga n-ar fi rămas teafăr din mâinile lor.**

" Iată cum ați venit dvs aici, în momentul când noi veneam să discutăm tragicele evenimente de la Mehedinți , ai căror factori determinanți și autori morali ați fost dvs, după cum vă voi dovedi acum.

- **V.Lepădatu : Atacurile de la Hărmășel ! D-ta n-ai autoritate morală să vorbești .**

Ai oprit 19 oameni , i-ai atăcat, i-ai jefuit .Îți aduci aminte ce ispravă ai făcut !

- **Gh.Cuza** : " **La Suceava, te-am scăpat de bătaie , asta este isprava pe care o regret .**

D-lor , evident , **țara n-are de unde să știe** și chiar mulți dintre dvs de aici, care se interesează direct de politică, **nu știu ce s-a petrecut la Mehedinți** , și nu cunosc evenimentele **decât numai prin contrafacerile voite ale presei iudaice.**

Eu un lucru pot să **afirm sus și tare** , cu mâna pe inimă și conștiința-mi nepătată de nici o silnicie ; și anume , că **noi n-am pășit ca răzbnători și nici n-am călcat sângeros pe leșuri în județul Mehedinți .**

Primii noștri pași acolo , i-am îngenuncheat la umbra altarelor și , în loc de amenințări de băte și ghintuirii de ghioage, mâna ni se apleca în smeritul semn al Crucii . [Atenție LD : !!!]

- **I.Hudiță : Cine a spart clubul nostru ? S-a spart singur ?**

- **Gh.Cuza** : Este cel puțin **interesant cum a debutat campania electorală a unora și a celorlalți** .În ce ne privește, **am trimis la 18 ianuarie**

un vagon cu propagandiști din Moldova . [Atenție LD : !!!]

- **Voce : Heil Hitler !**

- **Gh.Cuza** : Lăsați fleacurile și calomniile , care nu sunt de demnitatea dvs. Noi discutăm fapte, nu ne strecurăm prin insinuări, deși am putea să vă întrebăm **de unde ați primit zecile de milioane risipite la Mehedinți ? (Dobrescu vrea să înterupă)**

- **G.Urizeanu** : Aveai nr 108 la haină. Acuzaii dau lecție la morală ?

- **Marcel Adam** : D-lui e "spaima codrilor"...

- **GH.Cuza** : Întru cinstirea propagandei noastre, și întru respectul adversarilor noștri, am trimis la Mehedinți **prima noastră coloană [Atenție LD : !!!] alcătuită din intelectuali, avocați, studenți, meseriași ceva mai ridicați spiritualicește** , puși sub conducerea colegului nostru de **Cameră, dl deputat Urizeanu**. Care a fost ținuta acestor oameni în județ ?

D-lor, **de o cuviință perfectă, de o modestie de limbaj și gest, care a impresionat profund întreg Severinul ! Oameni care nu umblau haimana pe uliți**, cum am văzut pe alții umblând, luptători care nu învățaseră să ațină drumul adversarilor noștri, **prin atacuri date la puterea**

noptii . Lăncierii au intrat ziua în amiaza mare , în coloană de defilare , [**Atenție LD : !!!**]
s-au dus la biserică, unde s-au închinat , înainte de a se duce în sectorul Bâcles.

Acolo însă îi așteptau bătașii dvs , să le rupă ciolanele, deschizându-le porțile spitalelor. Căci dvs ați intrat cu băta și cu teroarea sistematizată în Mehedinți.

Amenințările cu bătaia ... ..

" Dați-mi voie să vă citesc o dare de seamă a primei dvs întruniri din Severin ,
la care au participat d-nii Mihalache și dr.Lupu .Iată cum comentează corespondentului
ziarului "Dimineața" , gazetă care vă este atât de dragă , acest început de campanie a dvs,
la 21 ianuarie : < Ieri a fost o zi importantă pentru democrația românească .

La Turnu Severin, frunțașii național țărăniști au venit de la București ,

pentru a-și spune cuvântul , cu prilejul deschiderii campaniei electorale.

Au vorbit pe un ton menit să schimbe aspectul de până acum al luptelor politice .

D-nii Mihalache, dr.Lupu, Virgil Potârcă, Rădulescu -Mehedinți, Suciu, prof.Rădulescu ,

au ținut să sublinieze că la violențele național-creștine ,

care au din partea guvernului asigurarea impunității ,

vor ști să răspundă cu vârf și îndesat . [-----]

Bătălia de la Severin ...

De altfel, vorbele frunțașilor național-țărăniști, nu au rămas multă vreme simple formule
retorice. În adevăr, 50 de Doljeni, care veniseră împreună cu d-l Virgil Potârcă,
au ieșit din restaurantul de unde luau masa, și au sărit asupra agresorilor.

În rândurile lor, care purtau uniforma batalioanelor de asalt, s-a produs o panică de
nedescris. Fugeau de zor de spaima ciomegelor pe care național-țărăniștii
le învăteau cu o strașnică dexteritate " >

- Virgil Potârcă : Dați-mi voie să mă explic : am trimis și eu 50 de intelectuali ,
ca să lupte cu intelectualii d-lui Cuza " (ilaritate, aplauze la PNT)

- Gh.Cuza : Această zi a debutărilor dvs electorale, s-a soldat , cum o arată corespondentul
" Dimineații " : < Aceia care au participat la luptă, ne spun că vreo 6-7 își din rândul
batalioanelor de asalt, au fost serios loviți , înainte de a veni forța armată în ajutorul lor
lata cu ce ați debutat dvs în campania electorală de la Mehedinți.

Oamenii dvs au lovit din ordinul și îndemnul însuși al șefului PNT

- dr.Gavril Alvirescu : Înainte sau după spargerea clubului nostru de la Turnu Severin ?

- Gh.Cuza : Ce declarație a făcut d-l Mihalache în acea memorabilă zi ?

D-sa a fluturat cu amplificări talmudice legea talionului , zicând: < Pentru un cap,
vor cădea zece capete .> și făgăduia premii bandelor asasine de d-sa asmuțite.

Talionul a existat și la romani , în legea celor 12 Table, dar răzbunarea legiferată era
temperată acolo cu posibilitatea indemnizațiilor bănești.

Talionul d-lui Mihalache , însă, este cel iudaic : ochi pentru ochi , dinte pentru dinte,

cu toate riguroasele interpretări talmudice și cu aplicațiuni voinicești la pătrat . [-----]

Bătălia de la Butoești...

" Pentru a dovedi că este așa , că de la cel dintâi pas al propagandei dvs electorale,
agresiunile au curs valuri, am aici, în lipsa raportului Siguranței, declarațiunile pe care le-a
făcut d-l ministru de Interne Incuț , în ziua de 1 februarie , în ziarul " Curentul" ,
cu privire la sălbăticiile de la Severin : < Recapitulând incidentele de la Mehedinți ,
în ziua de 23 ianuarie - va să zică după declarațiile d-tale , d-le Mihalache - după amiaza,
5 camioane, cu vreo 200 de propagandiști național-țărăniști ,
sub conducerea învățătorului Elian din Negoești -Dolj, s-au dus în comuna Butoești,
unde au devastat locuința cărciumarului Petre Lupu, sub cuvânt că este gogist . >

" D-lor, eu aș înțelege o provocațiune, o insultă, un gest măcar, care să declanșeze
violența a 200 de bătași , veniți să nimicească un om. Dar pe sfânta dreptate !

Să vii să faci acestui om un proces de conștiință numai pentru faptul ei crede în Goga
și nu în Mihalache ?! Cred că aceasta este cel puțin monstruos !

Vă închipuiți 200 de bestii deslănțuite, stând sub stăpânirea alcoolului, care le-a tulburat
mințile, venind să devasteze casa unui biet om , singur, fără nici o apărare ! "

(aplauze la PNC) Și dl ministru continuă , că procurorul venit la fața locului, a constatat în

"Procesul verbal " : < Aici, în adevăr, am găsit că avusese loc o devastare : se spărseseră
geamuri, se slobozise mai multe focuri de revolver, din care două în casă, în tavan, și alte

două, pe lângă casă, afară, la uşă , pe lângă staşină. **Uşile erau izbite cu ciomagul , iar în casă , pepereţi, stropituri de sânge** .[-----] **Tot aceşti vajnici doljeni, sub conducerea luminătorului satului, -înv.Elian -au mai bătut acolo grav , asta netam nesam, pe pădurarul Voinescu . > ...**

În ziua de 24 ian, **6 naţional-creştini** - spune tot dl Inculeţ - **au venit în com.Butoeşti şi au ridicat cu forţa pe înv.Grecu** - unul din conducătorii bandelor naţional-ţărănişte - , l-au transportat la Turnu-Severin, **şi l-au predat Parchetului** .

Nu l-au snopit în bătaie, l-au predat autorităţilor , care după o jumătate de oră, l-au eliberat .

Să spună dl Ghelmegeanu - care era acolo - dacă Grecu a fost bătut ?!

Deci un act de mensuetudine creştină, un act de blândeţe, un act de legalitate.

Aşa a răspuns PNC la babuzugiile naţional-ţărănişte !

Bătălia de la Igiroasa ...

Tot d-l Inculeţ spune : **< În ziua de 25 ianuarie , la amiază , 5 maşini cu naţional-ţărănişti, venind de la Strehaia, s-au oprit în com.Igiroasa , unde au intrat în curtea înv. Cebuc, şi au ridicat cu forţa 3 gogişti, ducându-i la clubul PNŢ din Turnu -Severin. >**

Da, aţi imitat gestul nostru , dar în ce fel ? **Aţi intrat în casa în care erau 3 copii - între 8 şi 5ani - aţi devastat complet casa înv.Cebuc, aţi distrus geamurile, uşile, aţi scos în drum mobila, pentru a o preface ţândări,** ca şi când ar fi trecut pe acolo cărările de război ale Irochezilor, şi nu gârziile naţional-ţărănişte ..

- **Voci PNL : Barbarie !**

- **Gh.Cuza : ... învăţătorului Nistor, de la Năsăud, care se afla întâmplător în casă, i s-au rupt picioarele şi mâinile, iar alţi 2 tovarăşi ai lui au fost crunt bătuţi, în văzul înmărmurit al celor trei copilaşi,** care, în lipsa părinţilor lor de acasă, îngroziţi de cele înregistrate de halucinanta lor sensibilitate, au dezertat, luând câmpii.

Sărmanii copii, au rătăcit o noapte întreagă prin pădurea îngheţată, părinţii găsindu-i a doua zi dimineaţa. La două ore şi jumătate, după aceea, am trecut cu d-l preşedinte Goga prin faţa acestei case pustiite de avut şi suflet. Ne-a ieşit înainte părintele îndurerat rugându-ne cu accente de desnădejde să-i trimitem un doctor din Severin, că deşi cea mai mică i se ţinea lumânarea, tot mai era o nădejde de scăpare .Copiii se îmbolnăviseră de pneumonie.

- **Nich Robu : lată la ce au folosit armele pe care le-aţi văzut , din care am adus şi eu...**

- **Virgil Potârcă : Nu aveţi decât a zecea parte din ce am strâns noi, de la dvs !**

- **Gh.Cuza : Cine credeţi că asmuţea această bandă de vandali ?**

Intellectualul dvs, cunoscutul bătauş cu faimă care depăşeşte Mehedinţii, şi este întinsă peste Oltenia, banditul învăţător Presură, căruia dvs i-aţi făgăduit primăria Severinului , ca răsplată pentru actele de vitejie de speţa aceleia de la Igiroasa.

lată intelectualii dvs , care sunt şi colegii d-lui Mihalache.

Bătălia de la Fântâna Domnească ...

" Acelaşi Presură, de astă dată în tovărăşia, mai bine zis condus de fostul ministru, d-l Ghelmegeanu, aici prezent în Cameră, în fruntea a 300 de bătauşi, năvălesc cu camioanele asupra satului Fântâna Domnească .

În drum, întâlnesc 20 de lăncieri , care veneau de la slujba religioasă , de la biserică, fiind zi de duminică. Dl Ghelmegeanu s-a aflat cu cei ce au bătut până la sânge 8 dintre ai noştri, printre care , Ion Fotea a zăcut la spital 2 săptămâni.

" Faptul grav este că un fost ministru al acestei ţări, a luat parte şi aasistat fără să le oprească , la atacurile banditeşti de la Fântâna Domnească , care s-a soldat cu 8 răniţi din partea noastră. Aceasta aveam de constatat (aplauze la PNC)

Bătălia de la Ghelmegioaia ..

" D-ta , d-le Potârcă, care ai fost subsecretar de Stat, nu da din cap, căci eşti şi d-ta în cauză. Fireşte că, sub această înaltă ratificare ministerială de foste excelenţe, activitatea banditului Presură, a depăşit orice limite, nu a mai cunoscut nici pudoare, nici autoritate , atacurile la drumul mare s-au ţinut lanţ, ca în codru.

"Astfel, în com.Ghelmegioaia, care este comuna de origine a d-lui Ghelmegeanu, se ţinea o conferinţă a cecului învăţătoresc. Peste aceşti învăţători , năvăleşte Presură a d-lui Ghelmegeanu, sfarmă conferinţa şi alungă pe învăţători.

Nu era o conferinţă politică, ci una de specialitate , didactică, în care se discutau nevoile şi bunul mers al şcolii. Şi astăzi se găsesc plângerile învăţătorilor maltrataţi la Ghelmegioaia ,

În cartioanele **ministerului de Instrucțiune**, din nefericire , fără să li se fi dat curs...

Bătălia de la Pleoștina...

Menționez apoi **distrugerea locuinței părintelui Ciortan , din com.Pleoștina , grozăvie văzută de mine , d-le Mihalache**, deci fără de replică sau comentariu.

M-am dus la **acel preot, care, la întoarcerea lui acasă** - căci atunci era lipsă -

și-a găsit casa complet distrusă. [----] **Preoteasa**, singură acasă, pe la ora **8,30 seara**, pe vreme de iarnă întuneric beznă, **își vede casa împresurată de 30 de inși, conduși de fostul deputat și șeful de sector de acolo, Dan Zaharia, vajnic militar.** [-----]

pentru a putea îndruma atacul cu mai multă precizie, **fostul comandor Dan Zaharia, îndreptează farurile mașinii asupra casei**, ca obiectivul să fie luminat și **nu cumva vreun proiectil de cremene sau plumb, să nu-și atingă ținta** . [-----]

D-lor, cum au reacționat așa zisele bande de haimanale cuziste la acest atac ?

- **V.Lepădatu : În frunte cu d-ta.**
- **GACuza : Adică eu sunt haimana ? Îți cer să vorbești civilizată cu mine , fiindcă eu la obrăznicii , să știi, că nu mai răspund decât cu palme .**
- **Mihalache : Acum înțelegeți atmosfera în care s-a desfășurat campania ?!**
- **Iustin Stănescu : Die Cuza, vă rog să vă moderați cuvintele**
- **GCuza : Eu nu ameninț.Previn numai .**
- **V.Lepădatu : Te-ai dus în satul Inșișești și știi cum ai vorbit . D-ta introduci în țara noastră sentimente străine de neamul nostru .**

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ **Duplicitatea față de germani...**

- **GCuza** : Fiindcă ai ajuns la sentimente străine, pe care le-am introdus eu în țară, îți răspund că **eu nu am lansat nicăeri manifeste în limba germană**, cum ați făcut dvs, **Manifestul adresat germanilor**, de către PNȚ , și semnat de fostul ministru **Sauciuc -Săveanu**, șeful **organizațiilor țărăniște din Bucovina , la alegerile parțiale de la Suceava** : [**citește în germană , apoi traduce**] **< PNȚ nu cunoaște nici ura și nici persecuția contra elementului german , fiindcă vede în el un element constructiv și folositor Statului.[----] Omul vostru , singur și numai el este dr.Vasile Rășcanu . >**

Așa vorbești la Suceava . În schimb la Severin, ați scos un Manifest în care este arătat , într-o parte , **d-l Goga, purtând drapelul cu zvastică și ați scris deasupra : război.** iar alături stă făcut **d-l Mihalache , , purtând drapelul verde cu colacul, și deasupra ați scris : pacea!** (**aplauze la PNȚ**)

În jud.Suceava, v-ați adresat populației românești spunând :

< Cuziștii au pactizat cu nemții , au vândut țara revizioniștilor ... >

iar **la germani vă duceți și spuneți : <Cum puteți să mergeți cu ăștia ? Cuziștii sunt împotriva tuturor minorităților și, după jidani, vă vor scoate și pe voi afară din țară . >**

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ **Duplicitatea PNȚ față de cruce...**

▣ **Speculațiile privind zvastica**

Iată un **Manifest** lansat de **dr.Lupu**, care poartă numele sfântului de la Maglavit .

Deodată, **dr Lupu evadează din sinagoga unde se simte atât de bine , pentru a îmbrățișa crucea tradițiilor** noastre cucernice , **de care veșnic și-a râs, acest renegat fecior de popă.**

În interesul cauzei electorale, veți zice. Evident.

Dar sunt practici și subterfugii care dezonorează pe cei ce le pun în aplicare.

- **I.Mihalache : Dr Lupu este mai aproape de cruce decât ateul Gh.Cuza**

- **Gh.Cuza** : Aceasta n-o crezi nici dta. Iată câteva **frânturi din acest manifest** :

< Sfânta și mult iubită noastră cruce, este terfelită astăzi de oameni care vor să ne ducă țara de râpă , înființând hitlerismul , așa cum au procedat germanii păgâni, dușmanii noștri de moarte, care l-au pângărit pe Isus , dărâmand bisericile și punând în locul sfântului semn creștinesc, crucea încârligată a zugravului Hitler . >

Vă onorează aceasta d-lor ?

- **Mihalache** : Chiar ne descalifică !
- **G.Cuza** : Vă descalifică, și v-a descalificat politicește țara...
- **Mihalache** : **Ati fost înfrânți la alegeri, asta vă doare !**
- **GCuza** : Iar mai departe , manifestul spune :

< **Iar acest Hitler , care vrea să ne aducă un nou război mondial, mult mai teribil și mai sângeros decât cel din 1916, a vărsat milioane de lei în țara noastră iubită , pentru a înlocui crucea Mântuitorului , cu crucea încârligată a lui Hitler, numită Svastica.>**

De unde banii ?!

- **G.Cuza** : Este cineva printre dvs care să creadă că vreun național-creștin este în simbria cuiva de peste graniță ? Este vreo unul ? Aș vrea să-l aud .
- **Petre Andrei** : Dle Cuza, fără să vreau să arunc nici o bănuială, să-mi dați voie să vă relatez un fapt. În organizația de la Vaslui , pe care o conduc eu, am exclus doi inși , care **astăzi sunt șefi ai organizației dvs :** părintele lacomi și deputatul R ... Ei nu puteau plăti o modestă cotizație de 500 lei și **azi cumpără cămăși și bocanci și îmbracă național-creștinii din Vaslui.**

Cu ce bani ?! De unde banii ?

- **G.Cuza** : Nu știu dacă lacomi face aceste cheltuieli. Dar dacă le face, răspunsul este simplu : când era la dvs în organizație , nu era pătruns de un ideal și de o credință, încât nu a înțeles să facă nici un sacrificiu.

Acest lacomi , este un om cu stare , fiind proprietarul unei mici moșii la poarta Vasluiului [-----] Continuă citarea din Manifest :

< **Feriți-vă dar de păgânii cu crucea încârligată , care vor să fure și cenușa din vatră , gonindu-i cu pietre din comunele voastre aflate sub binecuvântarea Sfântului Petru Lupu de la Maglavit . >**

Iată limbajul dvs . Iată-vă procedeele electorale .Pe de o parte **băta.**

Pe de alta, **insulta, minciuna grosolană , infama calomnie.**

Da-ți-mi voie să vă spun că **acestea sunt procedee condamnabile , și mă opresc a le califica, lăsând opiniei publice posibilitatea de a eticheta pe cei ce se recomandă rude ale Sfântului Lupu de la Maglavit , pentru a putea mai bine minți și calomnia. "**

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ Metodele luptei electorale

▣ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii " - continuare -

Revenind la evenimentele de la Mehedinți ...

Bătălia de la Câmpul Mare ...

Țin să reamintesc d-lui Hudiță că **marii proprietari , de care d-sa se plângea,** le-au fost adesea **de mare ajutor în această campanie a bătei.**

Citez doar pe **marele dvs proprietar Rafail Florescu ,** care a fost **gazdă de bătași și bande electorale.**

- **V.Lepădatu** : **Nu este adevărat !** Rafail Florescu este un **proprietăraș cu 150 pogoane, un om corect, care se bucură de mare popularitate.**

- **G.Cuza** : Din casa lui s-au tras focuri de armă asupra mașinilor noastre ...[-----]

Conacul lui Rădulescu - Mehedinți....

Țineam să amintesc în treacăt că **sentimentele noastre leale , față de marii proprietari ,** din care dvs , dărâmatorii tradițiilor neaoșe , **ne faceți un cap de acuzare,** că de aceste sentimente **a beneficiat , în primul rând , d-l Rădulescu - Mehedinți , șeful organizației PNȚ -Mehedinți.**

După toate **sălbăticiile trăite,** care au scos din rândurile noastre **schilozi, răniți și morți,** în momentul **când am trecut pe lângă conacul cu alură de castel medieval ,** proprietatea d-lui Rădulescu - Mehedinți , **ar fi trebuit să dărâmăm până la ultima cărămidă lăcașul** socotit de noi drept **tainița tuturor fărădelegilor.**

Numai aceste sentimente ne-au oprit în fața magnificului castel al acestui reprezentant al

radicalismului țărănesc , lăsând doar ca un memento , drept carte de vizită a trecerii noastre , să se cresteze zvastica pe pereții casei.

Disciplina noastră și-a înăbușit durerile și tălăzuirea resentimentelor.

Lăncierii au salutat proprietatea adversarului și au trecut mai departe. [-----]

Atentatul de la Izvorălu ...

Toate aceste evenimente sângeroase, culminează cu întâmplarea de la Izvorălu, la care dl deputat Hudiță ... D. deputat și profesor Hudiță se află în selectă societate a bătăușului Ploștinaru , de profesie agent electoral, până acum doi ani liberal, de unde , fiind dat afară, a trecut în zestrea PNT [-----]

Braț la braț cu Ploștinaru, deputatul Hudiță intră în com.Izvorălu .

Țăranii, casă de casă, li-au ieșit în întâmpinare și i-au huiduit . Acesta este un sentiment și o manifestare a omului , de la care nu-l poate opri nimeni. **Fruntașii țărăniși**, știind ce-i așteaptă, **au luat cu ei 3 bandiți**, toți cu condamnări penale, între 2-5 ani, pentru furt și tâlhărie, **frații pușcăriași Dumitrașcu**. Neavând ce mai face în fața unei asemenea primiri, **dl Hudiță a părăsit localitatea**. La ieșirea din sat, **un alt grup de oameni l-a huiduit .**

Dl Hudiță, oprește mașina și trimite pe frații Dumitrașcu spre acel grup ; aceștia, fără discuție, pe primul întâlnit , **îl lovesc în moalalele capului cu securea.**

Victima , fostul primar de Izvorălu, și președintele organizației PNC, Gârbovan, stă și azi în spital între viață și moarte.

- **I.Hudiță :** **Dați-mi voie să vă dau o informație :** veți vedea până la urmă cum **au tras focuri de armă asupra mașinii mele** , spărgându-mi farurile. **În urma mea. La 200 de metri, s-a întâmplat această nenorocire , după ce am plecat eu .** (**proteste la PNC**)

Atentatul colectiv din Bâcleș ...

Barbariile nu se opresc aici . Citez , din nenumăratele cazuri, pe cel de la Bâcleș . Aici atacul n-a mai fost îndreptat împotriva unei persoane,

ci a fost **un atac organizat în masă, îndreptat împotriva unei întregi echipe de lăncieri care a dus la rănirea gravă și internarea în spital a 4 dintre ei.**

Rog pe dl deputat Urziceanu, conducătorul sectorului Bâcleș și martor ocular al atentatului , să relateze ce s-a întâmplat acolo.

- **Gh.Urziceanu :** Voi fi scurt .În ce privește **sistemul meu de luptă electorală la Mehedinți , autoritățile locale sunt în măsură să vă dea un certificat asupra purtării mele.**

De la început am primit ordin de la șef și eu personal, am găsit de cuviință că **violența trebuie complet îndepărtată. Am fost în prima echipă venită din Moldova.**

Am plecat spre sectorul Bâcleș în fruntea a 60 de lăncieri și poliția din Mehedinți, când ne-am dat jos din tren, au constatat că erau sudenți , învățători , țărani și 4 avocați din Bacău. Am plecat la Bâcleș [16 februarie] și acolo, noaptea , la ora 2 , pe când acești lăncieri dormeau pe jos, în casa unui țăran, o bandă de național-țărăniști trimiși de la Craiova , de către dl fost ministru Potârcă, au dat foc casei.

Dimineața, lăncieri în nesimțire, asfixiați, au fost duși la spitalul din Bâcleș.

[**Citește din certificatul medical al medicului de circumscripție :**

4 persoane, **Ilie Gheorge** (student, Roman) , **Ene Eugeniu** (student, Roman) , **Roșu Nicolae, Costea Vasile** - toți prezentând semne de asfixiere cu oxid de carbon.]

În urma cercetărilor de la Parchet, s-a stabilit că **5 național-țărăniști, din Craiova, conduși de av.Popescu și inv. Ghindeceanu , au pus la cale acest extraordinar asasinat împotriva lăncierilor noștri.**

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ **Violență contra violență**

▣ **Arme ... Cercul vicios**

Autor moral îl socotesc pe d-l Mihalache care , la Severin, a spus <omorâți-i și eu vă voi răspiāti ! >

- **Mihalache :** **" Eu am spus că armele dvs vi le vom întoarce împotriva dvs "**

- **Virgil Potârcă :** **D-lor deputați, atunci când am fost eu la Mehedinți ,**

eram prevenit de ce se întâmplă acolo, știam cu cine avem de luptat și de aceea am adus "intelectuali" de aceeași speță [LD !!!] ca și cei național-creștini. Eu am așteptat de la dl Goga , ca , după cele petrecute la Suceava, cel puțin la Mehedinți să nu facă astfel de manifestații , fiind că nu ete admisibil ca un profesor universitar și cu mine , doi foști sfetnici ai Tronului, să fim oprți în drumul mare , de niște bande de bătăuși cuziști , fără ca acest lucru să rămână fără sancțiuni. "

- Gh.Cuza : Dl Mihalache vorbește de arme. Dar d-lor, la Severin noi n-am mai avut arme. Dovada : la 20 ian, dl Rădulescu-Mehedinți a făcut o cerere către prim-procuror , în care spunea că are informații precise că la hotelul "Europa" din Severin, unde locuiau lăncierii, se află depozitate arme .Pe baza ordinului judeului-instructor și a prim-procurorului, șeful poliției,Mihalcea,întovărășit de 2 comisari, au făcut o descindere.

- I.Hudiță : Poliția v-a prevenit între timp, și de aceea nu s-au găsit arme. Acesta este adevărul.

- Gh.Cuza : Procesul -verbal al descinderii conchide : < s-a efectuat o amănunțită percheziție corporală și a bagajelor tuturor membrilor Partidului Național-Creștin , precum și a tuturor camerelor acestui hotel, negăsindu-se nici un fel de armă , muniție sau explozibile" >

Alături de acest document oficial, constatând nevinovăția noastră, îmi fac o plăcere să ofer d-lui Mihalache fotografia care arată recolta de băte, ghioage , cuțite și alte arguente contondente național-țărănise, recoltate într-o singură zi, de către autoritățile din jud.Mehedinți.

- V.Serdici : Și eu ofer , în schimb, fotografia unui camion distrus de dvs.

- Gh.Cuza : Iată și un proces-verbal încheiat după o percheziție în tabăra PNT , în ziua de 26 ianuarie : < Noi, Emil Petrescu, judecător de instrucție al cabinetului lide pe lângă Tribunalul Mehedinți, la cererea verbală a d-lui Titus Constantinescu , primprocuror al acestui Tribunal, și însoțit de d-sa, ne-am transportat astăzi la bariera Craiovei din Turnu Severin , pentru a proceda la percheziționarea mai multor partizani ai PNT , care urmau să părăsească orașul în 6 camioane automobile, , deoarece fiind înarmați cu arme de foc sau arme albe, s-au dedat la incidente cu adversarii lor național-creștini , cu care ocazie a fost împușcat agentul de poliție Meșteru [.....] Rezultatul percheziției , car s-a făcut fără nici o opunere, a fost : s-au găsit un număr de 5 revolve , diferite sisteme și calibre, toate încărcate sau parțial încărcate, un număr de 22 cuțite, 1 topor, 1 suliță, securi și câțiva pari , mai multe pietre și 2 boxuri [-----] > Elocvența acestui document nu scapă nimănui, ci

oglindește toată urgia și sistemul teroarei ce ați deslănțuit în județul Mehedinți , cu scopul de a îngrozi pe adversari și de a teroriza masa electorală , pentru ca să renunțe de a vota sau să voteze în silă cu dvs , de frica bătăușilor.

Iată două atitudini, două feluri de a înțelege lucrurile , care deschid prăpastie fără fund, între moravurile dvs și moravurile noastre [-----] Evident că nu am putut stăpâni totdeauna , față de urgia deslănțuită de dvs, resentimentele atât de justificateale lăncierilor , dar, în general, am avut o comportare demnă, la înălțimea doctrinei și a concepției programului nostru , care e naționalist nu numai cu numele și profund creștin , în esența lui ideală. [-----] De pe urma contactului nostru cu masele ,

aceste mase s-au trezit întru Cristos, Rege și Neam .(aplauze la PNC)

Au ieșit din tainițele obscurantiste ale urei și ale patimei, semănate de bătăușii dvs, pentru a ridica fruntea nădejzii spre seninuri și veți vedea cât de curând cum acești țărani olteni vor pași curând cu noi , părăsindu-vă, cu toată înșelăciunea politiciianistă care v-a adus în cumpăna de astăzi ."

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ Declarațiile belicoase ale PNT

▣ Lideri și presă

" Între timp ce făceați dvs ? De la conducere, de sus, asmuțeați bandele ,prin presa dvs

oficială și declarațiile demnitarilor dvs. Iată un articol din "Dreptatea", semnat de d-l Demostene Botez, redactorul șef al gazetei, și care, printr-o curioasă întâmplare, este retribuit cu 100.000 lei lunar. Ce spune d-sa în acest articol :

< Am învățat din istoria apropiată că

democrația trebuie să se apere cu armele cu care este atăcată.

Le avem și vom răspunde, că vom ridica, pentru apărarea dreptului consfințit de lege,

armate țărănești . > și încheie : < ...când intră o fiară sălbatecă într-un sat,

țărani sar cu parii și cu furcile și n-a fost fiară care să nu fie răpusă , iar scamatorului

ii vără pe gât sabia adevărată, nu de carton. Aviz fiarelor și scamatorilor . >

- Mihalache : Să citiți și manifestul prof.univ.Silviu Dragomir !

- Gh.Cuza : Iată ce declară d-l Ghelmegeanu , într-o întrunire la Ismail,

declarații reproduse din "Gazeta Basarabiei" (7 febr.) :

< Batalioanelor de asalt , organizate de profitorii fascismului de dreapta,

le vor răspunde gărzile democratice ale frontului țărănimii din țara întreagă. >

Iar d-l Armand Călinescu, cu privire la lupta electorală din Mehedinți ,

pronunță în coloanele "Adevărului" (1 febr.) următoarele **grave insulte și neadevăruri :**

< Sunt în județ cca 400 de haimanale , mulți ucraineni din Bucovina, rusnaci din nordul

Basarabiei și macedoneni din Carilater, cei mai mulți nu știu carte și nu vorbesc bine

românește . [----] **Bande de asemenea indivizi capabili de crime , de tâlhării sau de simple**

furturi , se plimbă nesupărate în județ. De asemenea , toată drojdia orașului Severin

a fost înrolată în aceste bande care umblă încolonate prin oraș . >

Mai departe, d-l Armand Călinescu se substituie guvernului și arată că își va lua măsurile

pe contul partidului său : < Până ce ministrul nu va ordona evacuarea acestor haimanale,

din județ, nu se va putea vorbi de aplicarea sinceră a legii

.Și dacă dl Incuț nu o va face la timp,

este neândoios că va trebui să o facem noi. >

Sfârșesc seria citatelor cu părerea șefului partidului , d-l I.Mihalache .Este o declarație pe care

o face după alegeri , în oficiosul "Dreptatea" , declarație în care recunoaște că victoria de la

Mehedinți se datorește < Gărzilor țărănești improvizate de noi în județele vecine >

[-----] **Văzurăm și acest eveniment : sus guverne care anarhizează țara,**

jos , țărănime care impune respectul legilor prin disciplina ei proprie. >

(aplauze la PNT)

Da, mai ales ! Disciplina și respectul legilor .Le-ați putut cunoaște din cele expuse până aici,

și pentru ca d-l Mihalache să fie în conformitate cu originea acestor banditisme , declanșate din ordinul d-sale, pîntr-o scrisoare recentă vine și **mulțumește gărzilor țărănești.**

Deși tare în epistole, d-l Mihalache , de astă dată, ne aduce în **mulțumirea către gărzi**

și **note de adevărat umor,când începe a înșira pomelnicul din țară**

și **contribuția lotului de haimanale ale fiecărei organizații.**

Din această **bravadă de prost gust, rezultă că dvs v-ați concentrat toate forțele de care**

dispuneți, **cu ghiogașii și pușcăriașii în frunte,** pe care l-ați svărlit în bătaie la alegerea

de la Mehedinți. Când vine d-l Mihalache și spune : < **Au fost deajuns câteva telegrame în**

județele mai apropiate , pentru ca gărzile să se mobilizeze > și când după aceea **enumeră**

aproape toate județele, înseamnă că dvs ați mobilizat întregul partid ,

pentru a ne răpune , a ne nimici.

Și toate acestea pentru ce ? Și care e rezultatul ?

Un avantaj electoral care nici nu poate fi numit succes, fiindcă ,

în afară de minim 2.000 voturi ce ne despart,

sunt multe elemente care fac ca mandatul ce l-ați cules

să constituie un oprobriu, nu un succes. "

- dr.Lupu : **Am câștigat mandatul , nu l-am cules !**

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ Corupția electorală a PNT

- **Tilică Ioanid** : Un domn deputat țărănist, **d-l Mihăescu, a declarat** în tren , de față fiind și dl Hasnaș, că **cu 40.000 de lei a cumpărat un primar liberal.**
- **G.Cuza** : Am vorbit până aici de teroare. Dar alături de ea **a străjuit și corupția.** **Toate ghetourile din Moldova și din părțile transilvane , au intrat în joc pentru alimentarea campaniei dvs. S-au cumpărat conștiințe individuale , s-au cumpărat de la notari pachetele de cărți de alegători** .Anume nu s-au împărțit **cărțile de alegător** , pentru ca să fie **vândute pe bani grei** agenților dvs. Vă dau cazuri concrete.
- **I.Mihalache** : **Cerem d-lor miniștri ai Justiției și ai Internelor , să orânduiască o anchetă asupra celor denunțate de d-l deputat Cuza.**
- **G.Cuza** : **notarii Iancu Ionescu de la Valea Boierească, Raba de la Balotești, Sfetcu de la Molovăț, nu au împărțit cărțile de alegător, le-au vândut agenților național-țărăniști, care au votat cu ele.**
- **Dr. Lupu** : **Dta ai obiceiul să visezi. Visezi și acum când spui că am cumpărat eu mandatul de la Mehedinți.** (se naște vacarm, zgomot, altercații Lupu -Ioanid)

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ **Recapitulare.Concluzii .Pronostic.**

▣ **Înfrângerea partidelor " democratice " .**

[**LD** : indiferent dacă a plăcut sau nu, indiferent de partea cui era adevărul, indiferent de justetea concepției sau programelor de partid, **Gh Cuza a stabilit , totuși, un diagnostic destul de exact , și un pronostic care se va adevăra peste doar 2 ani , în nov. 1937]**

" D-lor , recapitulăm : **minciună, calomnie, teroare** cu sânge de frate vărsat zadarnic, **bani jidovești** cheltuiți cu prisosință pentru **vânzare și corupție**, iată secretul, **diferența celor 2.000 de voturi** , față de **cele 18.000 voturi cinstite ale creștinilor de acolo.**

" Și atunci, vă întreb : **ce vă mai rămâne din victorie ?** Și ce mai rămâne din această luptă , unde **ați dat poalele întregii democrații peste cap ?**

" **Succesul este , fără îndoială, al nostru.** El este marcat prin **vertiginoasa urcare de la 4.000 , la 18.000 de voturi** . În deplină conștiință vă invităm și azi la o nouă luptă în județ. **Căci adevărul își pregătește izbânda la Mehedinți, ca pretutindeni.** (**aplauze la PNC**)

" **După această alegere, cu un rezultat atât de neașteptat , noi am văzut femei și copii plângând, am văzut o stare de deprimare generală , întinsă peste tot județul , ca după un mare cataclism , căci vă mărturisesc a fost o dureroasă , o teribilă surprindere pentru toți , falsificatul glas al urnei.**
[-----]

" **Adevărul este că noi ne adresăm astăzi maselor populare , peste barierele meschine de partid, cu glas profetic de redeșteptare , și nu cu mărunte chițibușuri politicianiste.**

În țara mumă , astăzi, nici liberali, nici țărăniști, Țara poposește azi la răsăpântia hotărâtoare ce-i izvorăște izvoarele regisirii ei (**aplauze la PNC**)

" **Se trezesc din afundurile ancestrale , virtuțile și voiniciile fiilor neamului , care rup lanțurile împilării și alungă năluca opresantă a partidelor democratice. "**

- **I.Mihalache** : **Țara poate fi liniștită ; amatorii de dictatură se plâng de 7 ore că au fost bătuți.** (**vii aplauze la PNT**)

- **Gh.Cuza** : De la această tribună am venit să subliniem un lucru. **Nu noi am provocat violența și sângele vărsat al fraților noștri , ci dvs.** Ei bine, **la violența dvs antiromânească și anticreștină,**

noi vom răspunde cu paloșul de foc al răzbunării arhanghelilor, cât de curând. **Așa să ne ajute Dumnezeuul datinilor noastre milenare "** (**aplauze prelungite la PNC**)

----- Gh.Cuza / 26 febr.'36 -----

d.) Mihalache : **dreptul la replică amânat.**

- **Justin Stănescu** : dr **Lupu** are cuvântul pentru a-și dezvolta interpelarea sa anunțată, cu același obiect , și **conexată la interpelarea d-lui deputat Goga.**
- **I.Mihalache** : **Vă rugăm să admiteți ca dr. Lupu să vorbească mâine, în continuare. Vedeti și dvs că, după 7 ceasuri...** (proteste, zgomot, vociferări)
- **Valeriu Pop** (ministr.Jusiției) : D-lor deputați, **noi suntem gata să ascultăm astăzi , până la orice oră, oricât de târziu, dezvoltarea interpelărilor și să răspundem la ele, ca să se termine această chestiune , iar mâine să putem proceda mai departe la lucrările noastre care ne așteaptă. Dar , dacă d-nii deputați înscrși la cuvânt nu ar fi dornici să-și dezvolte azi interpelările, d-l ministru de Interne, căruia îi sunt adresate , roagă Camera să fixeze continuarea acestei dezbateri pentru joia viitoare , [peste o săptămână] când d-sa dorește să dea răspunsul, personal.**
- **I.Mihalache** : **Face apel la deputați, la Birou, la guvern, ca ședința să continue a doua zi.**
- **O.Goga** : **Dacă noi ne găsim la această oră târzie, răspunderea o au d-nii din PNT . Am stat 5 ceasuri țintuit la această tribună din cauza intoleranței lor iar acum o fac pe mironosițele și cer egalitate de tratament. Să poftescă acum, și aici, și să spună ce au de spus.**
- **Mihalache** : **Aceasta este ultima gentileță a d-sale !**
- **dr.Lupu** : **Die Goga, Camera depinde de d-ta ? Îți recomand urbanitate și moderație. De unde această imprudență a d-taale ?**
- **Justin Stănescu** : **Cf.Regulamentului , art 128, Adunarea fixează o zi pe săptămână pentru interpelări. Ori continuăm azi, ori joia viitoare [Camera votează pentru joia viitoare ; ședința se ridică.]**
O.Goga , Gh Cuza , interpelări / 27 febr.'36

4.) **Armand Călinescu, "Însemnări politice", 1916-1939, Humanitas, 1990**

(prefața și îngrijire Al.Gh.Savu)[-----]

- [5 ian.'35] **Mihalache** (întors dela Topoloveni), îi spune confidențial că atitudinea lui Vaida și Maniu îi este "ostilă" .Mai suportă pînă termină programul și organizarea. Apoi le va spune:
<**Cine vrea să mă urmeze ,bine, cine nu, nu are decît să plece! > [!!!]**
Va transmite regelui că are programul și cabinetul de guvernare.
- [11 ian.'35] **Maniu**, pe neașteptate la București. Cere lui Mihalache să aprobe să discute cu **Averescu** (care făcuse cu Gh.Brătianu un "front constituțional" de luptă contra camarilei). [!!!]
Mihalache îi atrage atenția că **nu e corect** (nu este el șeful partidului !) dar că **este sigur că Maniu va face ce vrea [!!!]**
- [31 ian.'35] Deleg. Perm. pentru a convinge pe **Mironescu** să nu părăsească partidul.
Vaida ,supărat pe Madgearu, pe program, îi spusese lui **Călinescu** că **nu pleacă din partid ,pînă nu este dat afară [!!!]** ;
Mironescu demisionase printr-o scrisoare "delicată"..

Călinescu / ' febr.-apr '35

▫ **Radicalizarea curentelor în PNT : stînga >>centru << dreapta .**

Maniu izolat . **Mihalache** domină situația. **Vaida** preluidele rupturii
22-23 apr. Congresul general PNT .

[L.D .Atenție :Lumea în care vin la **23 febr.'35** !Ce știa Ion Dandara ?

Adică ce știau contemporanii ?!]

[1- 4 febr.'35] **C.Ex.al PNT**, în 3 secții și plen, discută **programul.**

-**Vaida** șicanează în toate secțiile, cu propuneri și amendamente **de dreapta:**
numerus clausus, expropriea munților etc.;

- **Maniu** supralicitează **spre "stînga"**, cu program radical, aproape socializant;

- **Mihalache** domină net situația. (p.243-47)
[4 mart.'35] **Vaida** rostește la Timișoara a doua cuvîntare cu "numerus clausus"
(prima la Cuj,26 febr.).La banchet,atacă pe Lupu,Madgearu,
și transparent pe Mihalache.
- **Lupu** propune **excluderea lui Vaida din partid.**
- **Călinescu** spune că PNȚ este "balotat"[prins?] între
/ "**chestia constituțională " a lui Maniu** și
/ "**chestia națională" a lui Vaida.**
"Una indispune parlamentul,cealaltă atrage cercuri intelectuale.
Partidul e amenințat." Bărbătește,**trebuie convocat congresul. [!!!]** (p.249)
[14 -24 mart.'35] **Deleg.perm.,Comunicat cu dezavuarea lui Vaida,**
demiterea dela președinția Ardealului.*
30-31 mart.'35] **Sedințe** (Cluj,Sibiu) la Comit.provincial din Ardeal,
fiind **ales M.Popovici.Încăerări între maniști și vaidiști .**
[22-23 apr.'35] **Congresul general PNȚ**
Emoții,temeri,că Maniu va relansa atacul constituțional .
- **Maniu** a fost "bine" ; a explicat "solemn și abil " retragerea sa dela șefia PNȚ.
A promis **concurs lui Mihalache**,a îndemnat la disciplină. Aplaudat.

Călinescu / '35-'36

***Notă .Frontul Românesc. ----**

11 foști miniștri -Vlad,Hațieganu,Voicu Nițescu,Mirto,Periețeanu, Sever Dan,Tilea,
Șerban,Iul.Moldovan,Angelescu,DRIoanițescu - trimit lui Vaida o **scrisoare de solidarizare**
Vaida va transmite o scrisoare ,susținînu-și p.d.v.
Amicii lui, Costăchescu,D.R.Ioanițescu,Gafencu,Potîrcă etc. vor încerca o
reconciliere.Eșec.Mironescu -scrisoare de simpatie pentru Vaida;
unii retrag simpatia fățișă față de Vaida;alții împăcarea ;
Mihalache oscilează.**Maniu** dorește reîntoarcerea lui Vaida în PN Ț
(pentru a lovi în Mihalache,pentru a nu pierde popularitatea în Ardeal)
Vaidiștii,consfătuire la Sinaia,hotărâsc **rămînera în partid,**
Vaida renunță la "numerus clausus"
Dar , la 15 mai '35 **Vaida,întrunire la "Vox"**(Bucur.)cca 5000 persoane,
mulți gardiști în uniforme.Nu se formează încă partidul.
[28 nov.'35] la Cameră,se citește declarația **Blocului parlamentar**
PNC + Frontul Național [Vaida] (p.273)
[7-8 mai'36] [**Kalustian .: Notă:a informat și altădată pe Călinescu despre Vaida**]
îi relatează **confidențele lui Vaida :**
Nu va merge cu **Mironescu** (care este cu Franța francmasonică),
el este cu Franța lui Tardieu.Nu mai crede nici în Franța,nici în Liga Națiunilor
("fructul evreilor").Să se facă politica Poloniei,a Iugoslaviei...
Vaida a vorbit regelui în termeni elogioși despre **G de F.**
Rex i-a cerut **să capteze Garda**,pentru a nu deveni "masă de manevră
în mîna lui Maniu" (p.298-99)]
/ **Vaida** (acasă,întîlnire cu Călinescu,Gusti,Tilea) le spune: îl regretă pe Călinescu;
îi pare bine că a scăpat de Madgearu;va vorbi cu Moța și Codreanu etc etc...
(vezi fișier **GdeF**)

Călinescu / toamna '35

»Tensiuni în PNȚ : **Lupu** >> **Mihalache** << **Maniu**

[LD: cu împletirea contradictorie a celor două ținte : **Carol și naționalismul extremist**]

[14 sept.'35] **Lupu** (sursă Ghelmegeanu) este profund **nemulțumit de Mihalache.[!!!]**

Nu crede în viitorul lui. Este înclinat să se despartă.

Dorește o nouă atitudine față de incapacitatea lui Mihalache :
linia Maniu-Madgearu-Lupu. [!!!]

[17 sept.'35] **Lupu** (lui Călinescu) **nemuțumit de Mihalache** :cum conduce partidul, ideile politice, chestia externă. **Lupu vrea legături cu Rusia [!!!]** (vrea să facă o vizită la Moscova) , **vrea să se apropie de Maniu.** (p.259)

[24 sept.'35] Deleg. permanentă. Comit. Executiv.

Toți sunt **nemuțumiți** de cuvântarea lui **Maniu** la Uioara (**a atăcat pe d.L.!**), văzută ca un **atac pentru torpilarea lui Mihalache. [!!!]**

În urma unor explicații se convine **aplanarea.**

/ **Mihalache** ține un discurs **virulent anti-Tătărescu** (replică la discursul anti-PNȚ al acestuia la Constanța). **Costăchescu, Lupu, Maniu,**

se declară de acord cu Mihalache.* "Mare impresie în opinia publică; [!!!]
în fond, chestia nu e rezolvată." [!!!] (p.259-260)

* Notă .-----

Maniu (1) vorbise cu **Mihalache(2)** , în perspectiva chemării la guvern :

1: și-a suspendat adunările , pînă la 14, la cererea lui Mihalache;

2: În ce condiții îi mai acordă sprijin?

1: <Să vii dela rege și să poți declara în comitet **că ai "mînă liberă".>**

2: Ce înțelegi prin "mînă liberă"?

1: <Exact **ce mi-a acordat mie regele**, cu oarecare greutate -dar mi-a acordat -
în 1932: dreptul de a dispune în ultimul resort de funcționarii statului și dreptul de a cere motivat schimbări în personalul palatului.>

2: a cerut "poliță în alb"

1: < Asta nu o pot face, nici un șef de partid nu poate avea asta >

2: <Voi lua sigur această "poliță în alb" >

1: < Asta va fi mai greu.> -----

[29 oct.'35] **Mihalache** este descurajat, **regele nu-l cheamă la audiență. [!!!]**

/ **Gusti** (audiență la rege) comunică că **regele** "nu înțelege ce e cu statul țărănesc[...] nu admite ca țărani aduși la București să dicteze." (p.263)

/ **Lupu** (apoi Călinescu) **se teme de împingerea partidului la opoziție față de rege, ceea ce ar fi o greșală față de partid, de țară [!!!]**

[7 nov.'35] Informatorul lui Călinescu la Palat îi spune că acolo este panică și se avansează tot soiul de **formule de guvern.** (p.264-65)

[8 nov.'35] **Mihalache** chemat la palat. Dejunul cavalerilor ordinului "Mihai Viteazul" Apoi în audiență. **Regele** l-a sărutat ;i-a cerut **să amîie adunarea din 14;** că ,**în momentul crizei, PNȚ va fi primul chemat, iar Mihalache** va fi cel mai de încredere om din partid; mai mult nu-i poate spune (**ca lui Duca în '33 !**).

Mihalache, Lupu , Titulescu (lungi întrvederi), **sunt de acord. [!!!]**

[9 nov.'35] **Mihalache** (acasă) relatează unui **grup din deleg. perm.** mersul audienței.

Din deferență față de rege **sunt de acord cu amînarea adunării.**

Călinescu: "Mihalache ne impune și spune că el luptă să apere pe rege, iar **Maniu, stă cu pușca întoarsă spre el [!!!]**

ca să-l împiedice de a reuși în acțiunea politică". [!!!] Discuție aprinsă.

Sedința **Deleg. Perm.** se dă următorul **comunicat** :<În urma audienței d-lui Mihalache și Lupu la M.S.Regele, **delegația**, considerînd că situația politică este schimbată, **suspendă demonstrația.**> [!!!] (p.266-67)

[20 nov.'35] **Călinescu** vorbește 2 ore cu **Maniu** (acasă). Cunoaște audiența .

Consideră că **regele "ne va trage chiulul "** . [!!!] Moralul în partid va scădea. Se vor pierde alegerile parțiale dela Arad, Bihor, Hunedoara.

Regele a cerut amînarea demonstrației , pentru că **se temea de devastarea casei Lupească. [!!!]** Călinescu susține ca Mihalache să fie susținut.

[22 nov.'35] **dr.Lupu** (prin Singiorgiu)**cere regelui și Lupească [!!!]**
să-l facă pe **el prim-ministru**: <Acum nu mai aștept! Mihalache este prost
și nehotărît, îl va înghiți Maniu. > (p.271)
/ **Titulescu** ,merge iar pe 2 "cărți" *

* **Notă Titulescu ----**

Pe de o parte ,activează în guvernul **PNL**,pe de altă parte,este în contact permanent cu **PNȚ**,cărui îi susține succesiunea. Madgearu îi reproșează acțiunea de conciliere a liberalilor. Invitat de Tilea,ia masa cu **Vaida**; invită la dejun pe **ACCuza**; fraternizează în cameră .Titulescu "evoluiază"...

[2 dec.'35.] **Mihalache -Titulescu** ,explicație.

[4 dec.'35] Lungă convorbire **Titulescu-Călinescu** (ceai la Externe).

Călinescu îi reproșează că influențează PNL să nu părăsească guvernarea.

Titulescu răspunde "confuz și contradictoriu" :că Tătărescu voia să-l "decapiteze" pe Brătianu; că astfel s-ar facilita "apropierea"Dinu -Gheorghe Brătianu,ca partid "legitimist";că vrea să-l sprijine pe Tătărescu la Paris pentru achiziționarea de 100 tunuri;că Tătărescu și Goga vor ușura acțiunea regelui de eliminare a partidelor democratice ..."Confrunt cu Mihalache impresiile noastre și convenim că Titulescu nu e sincer cu noi ,urmărește ceva[...]"

[7 dec.'35] Convorbire **Călinescu-Mironescu**,în care primul își exprimă nedumeririle privind

Titulescu.Mironescu spune că **Titulescu**,pentru a ajunge premier

<este gata să se unească și la "dreapta" și la "stînga". >

[7 dec.'35] Mironescu spune lui Călinescu că: **Titulescu** ar intra și într-un guv.**Vaida-Mironescu** și într-un guv.**Vaida-Goga**;

Călinescu/ nov."35-ian.'36

▣ **Bat toate vînturile în PNȚ .Punct de reper : camarila, Lupeasca, regele**

Iunian > Lupu > < Mihalache > < Maniu < Vaida

[28 nov.'35] la Camera,se citește declarația **Blocului parlamentar Goga- Vaida .**

[7 dec.'35] **Titulescu** ar intra și într-un guv.**Vaida-Mironescu** și într-un guv.**Vaida-Goga**;

[9 dec.'35] **Mihalache** a fost sondat dela palat,**dacă s-ar împăca cu Vaida.**

A răspuns negativ,ca să nu irite pe Maniu.

Călinescu sugerează **o împăcare cu Vaida** (pentru a disloca Blocul parlamentar de dreapta) sau cu **Iunian** (pentru a întări nuanța democr.).

Mihalache îi spune: **<Idealul ar fi cu amîndoi! > [!!!]** (p.277)

[20 dec.35] În partid,lucrurile merg prost.**Mihalache**,enervat și prost inspirat ;

Maniu,supărat pe Mihalache,spune că va ieși din rezervă;

Lupu exclude pe Dem.Dobrescu (de la capitală) ;

ardelenii supărați;**Organizațiile** județene,derutate,scindate ;

[3 ian.'36] Călinescu,Ghelmegeanu,apoi Madgearu , Ralea și Andrei,întocmesc o **Notă/memoriu** (8 puncte) pentru Mihalache.

Mihalache,nemulțumit-jignit de observații și de faptul că i le-a adus Madgearu (partizan al lui Maniu!)

[16 ian'36] La alegerile parțiale dela Suceava ,cuziștii au reușit cu 6400 voturi PNȚ -2700;PNL -1800)Curentul de dreapta se simte încurajat .

Lupu este alarmat(pentru Mehedinți)

Deleg.Perm.PNȚ decide "gărzi țărănești" . (p.280-85)

[23 ian.36] **Vaida** i-a transmis printr-un amic: <Eu m-am fixat! **Dela rex nu se poate obține nimic**. E pus să facă o trăsnaie.[...]noi ne pierdem vremea [...] iar între timp ni se joacă destinele țării.[...]

M-am convins că **politica e condusă de dna L[!!!]** ,**care face și desface ministerele**. La timp,ea va ști să fie și rasistă.

Regele e bolnav de insuficiență cerebrală cronică,[!!!]

acesta e diagnosticul meu de medic. >

Mihalache redactează o scrisoare către rege ,nu o trimite,dar transmite **mesajul prin regina Elisabeta** : < **PNȚ** este pe punctul să-și schimbe radical atitudinea sa.În cazul cel mai favorabil,**va triumfa tactica lui Maniu, dar poate să fie și mai mult.[!!!]** [...]
dacă regele a înțeles că după audiența mea [...] eu trebuia să mă închin și la icoanele la care s-a închinat Duca, ei bine,să știe MS că **eu voi prefera să stau 10 ani înaintea porții din față,dar la cea din dos nu mă duc!** > **[!!!]**

Călinescu/ martie- mai- '36

▀ Pionii "tineri" ai lui Carol în PNȚ : **Călinescu !**

[20 martie'36] **Franasovici** sugerează regelui ideea de a vorbi cu "tinerii" din PNȚ.

Regele f.favorabil,să fie chemați! **Inculeț** transmite dela rege:

< **Voi vedea pe Călinescu și Madgearu** >

Călinescu, cu autorizarea lui Mihalache, face **cerere de audiență**.

[28 mart.'36] Comit.execut.PNȚ :

Mihalache:de vină este **temperamentul regelui,înclinat spre dictatură**;

Maniu:de vină este **camarila**.

Mihalache:nu împărtășește politica lui Maniu,îi cedează locul(pleacă supărat).

[29 mart.'36] Tratatative,se votează respingerea demisiei,este **rechemat Mihalache**, eliminînd tot ce a fost ofensator pentru rege.

[30 mart.'36] **Madgearu**,primit la **rege:apreciază clarificările din PNȚ**. (p.294)

[7-8 mai'36] **Kalustian informează pe Călinescu despre Vaida)**

Vaida a vorbit regelui în termeni elogioși despre **G de F**.

Rex i-a cerut **să capteze Garda**,pentru a nu deveni "masă de manevră în mîna lui Maniu" (p.298-99)

Vaida (acasă),întîlnire cu Călinescu,Gusti,Tilea).

L e spune:îl regretă pe Călinescu;îi pare bine că a scăpat de Madgearu;

va vorbi cu Moța și Codreanu etc etc... (vezi **fișier GdeF**)

[**Atenție L.D** !se profilează **apropierea Carol-Călinescu** .

A.C.,**va nota orice semnal,orice apreciere ,pe care o va nota cu "rex".**]

[**25 mai'36**] **Călinescu**,prima audiență **la Rege**. Durează o oră.

Își propune să sondeze sentimentele regelui în 2 probleme:

gospodărirea administrativă a guvernului(în comparație cu gov.PNȚ)

și curentele extremiste de dreapta.

/ "**Expun pericolul Gărzii de Fier [!!!]** ,care e formată din elemente nepregătite și care sînt instrumente de manevră ale politicianilor.**Critic metodele teroriste** ,care duc la război civil și scăderea autorității puterilor în stat.**Opinez pentru represiune [!!!]** ,

arăt că aceasta nu o poate face decît un guvern nou,cu autoritate și rezemat pe o mare forță populară.**Expun situația partidului nostru**,care se sprijină pe o forță socială istorică;**Schițez evoluția partidului** conservator,liberal,țărănesc,în legătură cu schimbarea situației claselor boierești,burgheze și țărănești,arătînd că astăzi

țărănimea este o clasă peste care nu se mai poate trece .

Semnalez greșeala de a se discuta tot despre persoane și nu despre idei și programe. "

/ **Regele** îl ascultă cu interes crescînd; nu spune nimic despre Gardă;l-a întrebat dacă îl cunoaște pe Codreanu și misticismul său; i-a vorbit despre necesitatea programelor de guvernare la partide;crede în necesitatea continuității de guvernare și nu în manifestațiile populare.Amabil dar f.rezervat privind sit.politică și perspectivele de viitor. (p.303-304)

Notă Călinescu :

[29 mai '36] După audiență,a circulat "**legenda**" că ar fi **destinat să joace rolul lui Tătărescu de la liberali.[!!!]** "**Caracteristic pentru lipsa de seriozitate cu care sînt judecate destinele plitice la noi**"

Călinescu / iul.-aug.'36

▫ PNT sub presiuni interne și exterioare .

Maniu > <**Mihalache**> <**Călinescu**
Madgearu -Ghelmegeanu -Ralea

[1 ?iul.'36] **Maniu** (care urmărește să recapete șefia în PNT) ține la Vinț un discurs vehement **contra d.L. [!!!]** Valer Moldovan propune organizarea unei campanii pe "linia Maniu".

[6 iul.] Vict .Antonescu îi spune că **campania lui Maniu a stricat totul [!!!]** (p.308)

[9 aug.'36] **Călinescu** ține o cuvîntare la **Albești(Argheș)** ,declarînd că **gouv.**a compromis ordinea în țară,că trebuie să plece ,pentru a veni **altul** care " **să combată deopotrivă extremismul de dreapta și de stînga**"
Mai spune că **o guvernare "trebuie să fie de acord cu regele, care e un factor activ."** [!!!]

"Declarațiile mele n-au plăcut **maniștilor și lupiștilor** dar au fost bine văzute de opinia publică. **Ele sînt presupuse [!!!] a fi în acord cu Mihalache și ar însemna o schimbare de tactică."**

/ Lămurește în același sens pe **gral.Condeescu** (Palat),care promite că va explica regelui situația reală din PNT,ca pledoarie pentru chemarea la guvern.

[10-30 aug.'36] **Mare agitație** în partid,din cauza declarațiilor lui.

/ **Madgearu**,furios,chiamă gazetari cu gînd să-l atacedar...
auzind ecourile pozitive dela palat,n-o mai face;

/ **Lupu**,dă un interviu în care îl critică violent (poziție filo-sov)..

/ **Mihalache** îl îmbrățișează,spunînd că nu are nimic împotriva să folosească și "tactica" lui,dar el ,poate să iasă din țară (ca Blasco Ibanez!)
ca să-l poată ataca pe rege...

"Mihalache,ca de obicei,balot între toate vînturile "

/ **Maniu** vine la București ,chemat de Madgearu,care îi propune **să se împace cu Rex,să n-o mai atace pe d.L[!!!]**

Maniu refuză toate astea .**Mihalache** este furios.

/ **Călinescu** : " În aceste împrejurări,s-au vădit **insuficiențele partidului nostru .**

După 3 ani de opoziție și la izbucnirea unei **crize de guvern**,
noi nu existăm .

/ **Mihalache**,nesincer și meschin.Țăranul ranchiunos fiindcă Rex nu vrea .
Ar vrea să ducă partidul nostru contra Rex.Supărat că **noi,cei tineri**,
nu-l urmăm,**ne taxează de oportunism.[!!!]**

/ **Madgearu** [...]îmi spune că eu sunt vinovat că am împins la șefia lui Mihalache,care e incapabil.[...] **Potîrcă și Ghelmegeanu** înjură românește pe Mihalache.**Costăchescu** îl crede inferior.

Lupu a fugit ,pur și simplu,în străinătate. (p.315-16)

/ **Andrei și Ralea** (montați de Madgearu),amenință cu demisia,"
fac pe ortodocșii"... Se decide **să se dea concurs guvernului**
pentru **a dezarma gărzile** ,dacă va fi necesar. (p.318)

Călinescu / sept-dec.'36

▫ PNT , un mozaic în derivă.

Iunian>>< **Mihalache**> < **Lupu - Maniu** << **Vaidiștii** << **grupul A.C**

[26 sept.'36]**Deleg.Perm. Comit.Execut.**

/ **Mihalache** ar vrea să "lichideze" cu Maniu ,dar se izbește de ...

Coaliția Maniu -Lupu...Mihalache obține "depline puteri",
un fel de "suspendare " a acțiunii lui Maniu ,dar sunt succese "de formă" ,
în realitate,"a pierdut autoritatea".

/ **Costăchescu Potîrcă [provoidiști],**

/ **Ghelmegeanu,Gafencu,Călinescu** stau în "rezervă" ,
dar **au pierdut încrederea în Mihalache**,
încep să se gîndească la "**o nouă soluție**".

- / **Mihalache** cere insistent audiență la rege,și este amînat...pînă la 8 nov.,
(cînd **este expediat cu expresii echivoce la adresa lui Maniu** -
pe care nu-l consideră "ostracizat" ,încît **Mihalache pleacă supărat**)
- [6 oct.'36] **Iunian + Gafencu**(acasă la el) + **Călinescu** ,
discută situația din partid.**Iunian vede 3 soluții** :
1.Să reintre în PNȚ...dar nu poate sta alături de Popovici și Madgearu
2.Să plece din PNȚ :Călinescu,Ghelmegeanu, Gafencu.
3.**Guvern de alegeri**, iar în noul parlament să facă o **regrupare a PNȚ**,
cu **eliminarea lui Maniu,Popovici și Madgearu**.
Cei doi optează pentru varianta 3,**Iunian** va transmite **Rex**.
- [18 oct.'36] La arenele romane, aniversarea a **10 ani dela fuziunea PNȚ**,
Prezidează **Maniu**.(devotament față de rege!) (p.320-21)
- [19 nov.'36] Șeicaru îi spune că **Rex** (la o audiență) i-ar fi spus **despre Călinescu** :
< Este un **om f.inteligent și dinamic**. Dar trebuie **să fie prudent** pentru că
îl suspectează.**E deajuns ca cineva să să aibă atașament pentru mine**
,pentruca în PNȚ să fie taxat de lichea. >[!!!]
- [3 dec.'36] Discuție **Vaida + C. Angelescu + Călinescu** ,cu alternative.
C.Angelescu propune și **Vaida** susține că "**pentru a da regelui o siguranță** "
chestiunea ar trebui manifestată înainte,adică "**noi,în frunte cu Costăchescu,**
să ne considerăm PNȚ [!!!] , cu excluderea lui Maniu,Lupu și Madgearu [!!!] ,
și apoi să realizăm reîntregirea " [cu Vaida]
Călinescu nu este de acord,considerînd că,"**pentru asigurarea regelui "**
e suficient ca Vaida și Costăchescu să meargă,separat ,la rege,
să-i spuie că sunt gata de împăcare.[!!!]
- [4 dec.'36] La palat (Comisia la mesaj),**rex** se îndreaptă spre el și-i spune :
< Țin să vă **mulțumesc pentru atitudinea** ce ați avut în ultimul timp și
prin care **ați răspuns la apelul meu.[...]****Dacă veți continua astfel,[!!!]**
îmi veți face și mai multă plăcere.[!!!] [...] >
(apoi aluzii transparente la Vaida și la Maniu)
- [5 dec.'36] Concert de gală la palat.**Regele** vine la el și-l spune:
< Ei,Călinescu ,ai reflectat la ce ți-am spus?[...]
Te sfătuesc să mergi pe drumul apucat. >[!!!] (p.325- 327)
- [3 ian.'37] **Mihalache** (Dobrești) îi spune că **a aflat** de o formulă
Vaida-Costăchescu-Călinescu ; știe "pozitiv" că **C.A.** are o situație bună
la palat,pe care ar trebui să o folosească în favoarea partidului ;
că ,dacă partidul nu va fi adus la guvern,**el se va retrage** și
"va împinge partidul spre Maniu și G de F"
Călinescu combate p.d.v,cu un scurt dialog:
Vrei să răstorni pe rege? Vrei republică? (Mih.răspunde negativ),
"L-ați îndepărtat pe rege de noi și ați dat puțința refacerii PNL."
Mihalache abătut.

Armand Călinescu / 1936-'37

5.) Structura organizatorică a PNȚ ,1936. (p.139-269)

[Atenție L.D.Am ales anul 1936 pentru a face analiza structurilor organizatorice ale PNȚ ,din
cîteva motive circumstanțiale:

/Datele sunt destul de exacte și elaborate,deoarece emană de la structurile reieșite după
Congresul PNȚ (22-23 apr.'35),care a fost precedat și urmat de ample
organizări județene,comunale și fixări de cadre;

/Este structura definitivă și ultimă a partidului pentru perioada interbelică,
,după revenirea **PT-Lupu** și părăsirea **grupării Vaida**.

/Este în apogeul puterii lui organizatorice ,după căderea dela guvernare (1933),
și hotărîrea de a începe lupta de răsturnare a gov.PNL('36/'37).

/Sunt prezentate (liste):**Delegațiile permanente** și **Comitetele județene,**

uneori și cele **orășenești și comunale**, fiind indicată **profesia** ,
încît se poate analiza **structura socială a conducerii partidului**.
/Cu excepția cîtorva județe, este indicată **forța numerică** a partidului și **structurile comunale** .
/La multe județe ,este dată reprezentarea în **structurile administr. locale**
_____ (pag.139-269)_____

▣ **Președinții de județe, membrii marcanți ,deputați, ex. demnitari :**

Alba (Alba Iulia, Sebeș, Aiud) : **dr. av. Ioan Pop** (ex. subsecretar de stat), **Amos Frîncu**,
Arad - **Ion Mihalache** (ex. ministr., deputat, președ. PNT)

Argeș: **Armand Călinescu** (ex-ministr. deputat din 1922), T. Teodorescu-Braniște
, N. Penescu. N. Mareș,

Bacău : **prof. univ. Ion Borcea** (ex-ministru)

Baia (Fălticeni) : **I. Hudiță** , (români, evrei)

Bălți : **Anton Crihan** .(ex- subsecretar de Stat), (rom, ucr, ruși, evr.)

Bihor [Oradea] : **dr. Teodor Roxin** (av. ex. deputat) **dr. av. Aurel Dejeu, Alex. Reti**,

Botoșani : **Petre Irimescu (N. Polizu -Micșunești**-deputat)

Brașov : **Mihai Popovici** (ex. ministru , vicepreșed. PNT), prof. univ. **Vict. Jinga ....**

Cahul: **dr. N. Lupu** (vice președ. PNT, președ. altor organiz.)

Cămpulung [moldov.] : **dr. Gh. Alvirescu**

Caraș : **dr. Maxim Radovan**

Cernăuți : **Dumitru Moldovan** , (rom. ucr, polon, germ, evrei)

Cetatea Albă : **Teodor Iordăchescu (înv., deputat)** , av. **M. Stratan**,
(rom. ucr, bulg, ruși, germ, tătari, evrei)

Constanța : **V. Lepădatu** (înv. pensionar), av. **I. Benteoiu**, (rom, turci, bulg,)

Covurlui [Galați] : **dr. N. Lupu** (rom, evr)

Dîmbovița : **prof. Cezar Spineanu** (deputat.) vicepreșed. **V. V. Haneș** (București) ,
prof. **Șerban Cioculescu**, (Găești)

Dolj : **Virgil Potârcă** (ex. ministr., deputat) dna **Maria Pop**, av. **N. Iovipale**,
Eug. Potârcă, C. Potârcă,

Dorohoi : **Alex. Răutu** (cunoscuți L. D. : Gh. Iacobovici-naș, prof. I. Botezatu, Oct. Brahă,
A. Cirimpei, Davideanu, I. Tiulea,

Făgăraș : **dr. Aurel Dobrescu**, (deputat)

Fălciu : **Dr . N. Lupu**, (vicepreșed. PNT, președ. al PNT din Vechiul Regat,
președ. la București și Covurlui), vicepreșed. **M. Ralea**, av. **P. Lupu...**

Gorj : **V. Arjoceanu** (avocat, deputat.) av. **Gr. Geamănu**, av. **Șt. Arjoceanu, N. Gr. Mischie**,

Hunedoara : vicepreșed. **Lazăr Drănșoreanu**, av. (L. D. : lipsește prezentarea, scris de mîină

Hotin : **Policarp Bețianu**, deputat. (rom, ucr, ruși, evrei, bulg,), dna **dr. Kraft**,
lași : **N. Costăchescu** (prof. univ., senator,) membrii marcanți: **Gh. Zane**, **dr. V. Rășcanu**
, prof. **Tr. Ionașcu**, prof. **I. C. Botez**, dna **Elena Ghiulea**, prof. **Tr. Bratu, Demostene**
Botez, prof. **I. Borcea**, dna **Maria Țintilă**, ș.a. (rom, evrei)

Ilfov : **Virgil Madgearu** , (ex. ministr. deputat., prof. univ.) **Popescu-Zorica**,
Stanciu Stoian, ing. Gh. Enescu

Ismail : **prof. Șt. Constantinov**, **M. Ghelmegeanu**. (ex-ministr., deput) (rom, bulg, ucr, evr,)

Lăpușna [Chișinău] : **Pan Halippa**, **Șt. Holban**, **Al. Boldur**, **I. Simionescu**, **Gh. Bezveconi**,
(rom, ucr, ruși, evr)

Maramureș: **dr. av. Ilie Lazăr** , **Dr. av. V. Ilea**, **dr. av. V. Lazăr**,

Mehedinți: **Vasile Rădulescu Mehedinți** (senator), **Prof. C. Rădulescu-Motru**

Mureș: **dr. I. Vescan**

Muscel [Cămpulung]: **I. Mihalache** ex. ministr., deputat, președ. PNT),
prof. univ. **I. C. Petrescu**,

Năsăud : **Victor Moldovan** (vicepreșed. PNT)

Neamț : **G. V. Măcărescu** (deputat)

Olt : **Dimitrie Căpățineanu** (deputat)

Orhei : **av. Gh. Panișca** , **av. P. Strihan**, **pr. Z. Smochină** (rom, ucr, ruși, evrei,)

Prahova : **prof. dr. D. Mezincescu**, **Av. C. Ceaușoglu** (ex. deput)

Putna [Focșani] : **N. Șt. Graur** (ex. senator, deput.)

Rădăuți : înv. **Ștefan Percec**, (rom, ucr, germ.)
 Roman : **ing.C.Hoisescu**, **Ernest Ene**
 Romanați : **ing.Șt.Mihăescu**(deputat), **Paul Brătășanu**,
 Satu Mare : **Mihai Popovici** (ex.ministr.,președ.la Brașov)
 Severin : ??
 Sibiu : **dr.Ieronim Stoichița**, gral.(rezerv.)Corp armată,**Ioan Boieriu** și **Gh.Moga**
V.Aron(protopop gr.cat.)
 Soroca : **av.Grigore Cazacliu** (rom, ucr, evr)
 Storojineț : **dr.av.O.Lunguleac** (rom. ucr, evr.)
 Suceava : **ing.Șt.Gorcea**
 Târnava Mare : **ing.V.Serdici** (deput), **dr.Virgil Solomon**,
 Tecuci : **prof.univ.I.Răducănu** (ex.ministr.), **I și V. Beldie**(ex.prefecți
 ,ex.deputați), **Gr.Lupu** (ex.senator)
 Teleorman [T.Măgurele, Roșiori, Alexandria] : **av.Tulliu Panait**
 Tulcea : **av.N.Georgescu-Tulcea**
 Turda : **dr. av.Ionel Pop** (deput.), dr.av, **Emil Chețianu**(fost prefect)
 Vâlcea : **av.Dinu Simian** (deput.) **O.Livezeanu**(ziarist), pr. **S.Marina**, înv. **M.Roșianu**
 Vlașca : **prof.Alex.Cartojan**,
 Vaslui : **prof. univ. Petre Andrei** (ex.ministr.,deputat)

▣ **Statistica privind compoziția conducerii PNT, 1936 (tabel L.D.)**

!!Atenție L.D.Statistica este aproximativă și incompletă.

1. În statistică sunt cuprinse 55 județe (din 71 !):

(28 V.R.; 14 Ard.; 8 Bas., 5 Bucov.)

2. 10 jud. nu au dat nr.membrilor și al org.comunale.

(ex.Dolj, Dorohoi, Fălciu, Prahova, Tulcea, Vâlcea, Mehedinți, Hunedoara, Alba, Cahul,)

3. La majorit.județelor ,profesiile sunt incomplete.

Provinc.	Membrii	Org.com.	Org.orăș	Plug.	Agricult.	
Vech.Reg.	234.743	2.877	519	22	390	
Transilv.	140.687	1.520	248	15	201	
Basaabia	70.700	701	157	42	209	
Bucov.	25.046	417	115	1	163	
Total	471.176	5.515	1.039	80	963	

Provinc.	Înv./inst.	Prof.	Prof.univ.	Preoți	Av.	Funct.
Vech.Reg.	732	100	18	160	339	70
Transilv.	79	52	1	124	183	41
Basarabia	118	31	-	12	86	11
Bucov.	33	27	-	2	31	9
Total	962	210	19	298	639	131

Provinc.	Ex.Milit.	Comrc.	Industr.	Bancari	Ziar.Scriit.
Vech.Reg.	31	143	52	5	12
Transilv.	10	34	21	4	6
Basarab.	2	38	6	-	6
Bucov.	2	23	4	-	-
Total	45	238	83	9	24

Provinc.	Propr.	Med.farm.	Muncit.	Femei	Evrei	Minorit.
Vech.Reg.	75	75	54	4	49	9
Transilv.	43	14	10	-	-	5

Basarab.	8	12	4	2	31	85
Bucov.	4	10	6	-	10	30
Total	130	111	74	6	90	129

Sructura PNȚ, / 1936

6.) C.Rădulescu -Motru , "Statul țărănesc și statul liberal", 1936,(p.52-58)

[Atenție L.D. vezi fișierele problematice. Un asemenea galimatias doctrinar , la un savant de talia lui Rădulescu -Motru, cum se poate motiva?!]

Cuprins în programul PNȚ și propagat cu multă energie de șeful partidului, I. Mihalache, a stîrnit o vie discuție în presă ,și a fost combătut cu înverșunare de presa adversară, mai ales de cea liberală. vezi fișier Sistem de partid I și Țărănism I

C.Rădulescu-Motru / 36

7.) Culise politice : PNȚ-PNL / PNȚ și Regele / campania de răsturnare a gouv. / apr.'36

(Rev." Parlamentul Românesc" , an VII , nr. 199-200, 8 apr.'36 , , p.1, 16.)

PNȚ a reluat campania de răsturnare a gouv. Tătărescu.

Neizbutind în Parlament, a convocat o mare întrunire în Capitală I.Mihalache a vorbit mai mult de sit internă.

A afirmat că **este împotriva curentelor extremiste , fie de dreapta , fie de stînga. Este pentru primatul muncii (nu a capitalului) și pentru întăietatea elementului românesc cu tolerarea minorităților.**

Se pare că Ion Mihalache nu mai este în dezacord cu Maniu .Declarațiile lui dau unele speranțe că **șeful PNȚ a trebuit să-și fixeze atitudinea , și aceasta este : Toată țara trebuie să fie cu Regele. Nimeni să nu mai îndrăznească să vorbească de " oamenii regelui " , se simpatii sau antipatii. Respectul față de Coroană trebuie să fie general și egal. Dar oamenii politici să aibă și respect de sine.**

De aceea, este nevoie de **guverne direct responsabile** rezemate pe forțe proprii, **cu încrederea deplină a Coroanei.** Aceste declarații scutesc PNȚ de orice suspiciune. Ele aduc **solidarizarea tuturor cadrelor, inclusiv a lui Iuliu Maniu, în hotărârea de a reglementa raporturile cu Coroana.**

Jocul cu demisia lui Mihalache și invitarea lui Maniu de a-și relua locul, n-a fost decât un joc. Scadența se apropie.

Anecdota parlamentară . Discuție între senatorii **Halippa** și **Gr.Gafencu** :

- Halippa : : **Spuni bre, domnu Gafencu,, vini Vaida ori Mihalache ?**

- Gafencu : **Eu cu Mihalache nu mai pot veni , vino d-ta cu el !**

Eu aștept pe Vaida , și chiar dacă n-a mai veni, pot sta liniștit toată viața. Așa a răspuns tînărul Zaratuștra de la Șosea !

8.). Virgil Madgearu, Agrarienism, capitalism, imperialism, 25 apr.'36

(Rev." Parlamentul românesc " , (N.Pascu) , 25 apr.' 36 , p. 15)

[LD : **Mă interesează mai mult receptarea concepțiilor sale în epocă , decât valoarea doctrinei sale.]**

Era titlul ultimei lucrări a lui Madgearu , după "Drumul echilibrului financiar "

În noul volum, Madgearu a întrunit seria de **studii și conferințe** elaborate între 1922-1927.

Cei care urmăreau gândirea românească , aveau posibilitatea să-și reîmprospăteze concepțiile

sale. **Originalitate** a gândirii , **documentarea** extrem de bogată, **analiza** adâncă, **logica** desăvârșită , pe **un domeniu prea puțin explorat** .

Primul capitol "**Revoluția agrară și evoluția clasei țărănești**" , analizează **lichidarea regimului feudal agrar și emanciparea țăranimii** în Europa , în special în Anglia, Franța , Danemarca , Germania , și , bine-nțeles , în România.

În ce privește **România**, Madgearu considera că **impulsul procesului de lichidare** a vechiului regim feudal românesc , a fost dat de **capitalismul comercial**.

Revoluția industrială din Anglia de la sfârșitul sec. XVIII, a făcut necesar să se caute cerealele în afară. Astfel **cerealele românești încep să fie căutate în Anglia și Țările de Jos**.

Boierii români, dornici de câștig , încearcă să devie **proprietari exclusivi ai pământului**, **întâlnind însă rezistența țăranimii** . Procesul a durat între **1830- 1864**, și s-a încheiat cu **înfrângerea boierilor** , împotriva cărora se ridicaseră și **Statele mari europene** , interesate ca la **gurile Dunării să existe raporturi de viață de Stat normale**, un teritoriu economic în stare să absoarbă fabricate și să producă cereale.

Dar emanciparea definitivă a țăranimii din România , ca în tot răsăritul Europei, s-a realizat abia după război , sub egidă revoluționară.

Analizând **starea actuală a țăranimii** , Madgearu ajunge la concluzia că ea nu se putea face fără **existența unei conștiințe de clasă** , și ca urmare, **a capacității de acțiune politică.**

Această concluzie s-a dovedit atât de adevărată, încât ea s-a impus în crezul partidului în care Madgearu, după C.Stere, este cel mai de seamă teoretician.

În capitolul "**Teoria economiei țărănești**" , pornind de la teoria lui Cijaianov, ajunge la **concluzii originale** și foarte interesante privind **formarea și evoluția burgheziei române, " orașul economic "** .

Autorul nu adoptă teoriile lui N. Iorga și I.Nistor , că orașele noastre nu sunt întemeiate de români , constatând, cu drept cuvânt , că obârșia orașului, este satul.

[-----] În capitolul "**Imperialismul economic și Liga Națiunilor**" , opiniile sale despre Liga Națiunilor, s-au adeverit în mare parte...

Cartea lui Madgearu reprezintă **o contribuție foarte importantă** la studiul **evoluției sociale românești** , și a unor probleme care agită acum lumea întreagă.

9.) Gh.Popp, **Criza Partidului Liberal / legitimitatea PNȚ / , 25 iun.'36**

(rev.Parlamentul Românesc " , an VII, nr. 205, 25 iun.'36 , p. 3 -4)

[LD : Ce să spun ? ! În ce categorie să-i încadrez opiniile ?

Simple note politice partizane , marcate de lupta pentru răsturnarea guvernului liberal ?

Un fel de marxism , pus să justifice țărănismul ?

În ambele ipostaze, demonstrația este slăbuță, xa să nu spun mai mult.]

Decăderea liberalismului trebuia atribuită , în primul rând,

declinului fatal și inevitabil al burgheziei

"Creșterea clasei proletare , deșteptarea și organizarea ei treptată ,

intrarea ei în scenă ca factor politic tot mai important și tot mai hotărâtor ,

a fost primul factor al micșorării politice a liberalismului. "

Alături de acest factor politic, crizele economice și financiare

au determinat însăși burghezia să părăsească principiile libertății economice ,

apelând la intervenționismul de stat .

În speța românească a burgheziei, trebuie reținute o serie de particularități și nuanțe

cu **caracter specific**. Spre deosebire de Apus, **burghezia românească nu a provenit din**

lunga evoluție istorică a micii burghezii medievale .

Burghezia românească din a doua jumătate asec. XIX , era , în majoritate ,

improvizată și de origine străină .

O altă caracteristică a ei a fost **parazitismul**.

O altă caracteristică a ei a fost **lichelocrația** .

" Nu burghezia a creat la noi liberalismul ,

ci mai mult liberalismul a dat naștere burgheziei din România ."

În țările din Apus, puterea liberalisului fusese săpată , treptat , prin dezvoltarea proletariului și prin progresele socialismului.

În România , însă, unde partidul socialist este slab și departe de gradul de dezvoltare care să-l prefacă în adversarul temut, capabil să răpună liberalismul " ,
primejdia pentru liberalism venea de la țărănime .

" Nu clasa proletară ci clasa țărănească a creat acel partid menit să ia locul liberalismului " .

Gh.Popp / 25 iun.'36

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37

10.) Em. Slătineanu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36

Grig.Gafencu - intervenție polemică .

(D.S ., MO 4, șed. din 23 nov.'36 , p. 25- 27)

Slătineanu / 23 nov.'36

▣ **Sucesiunea guvernării**

▣ **Oferta PNȚ**

" Vorbind de **viitoarea succesiune a partidului** care este astăzi la putere, văd că **unele partide , cu năzuința de a ne governa mâine,**
se prezintă , în ceea ce privește ideologia , **cu tendințe cu totul disparate .**

" Văd într-un partid numeros [**PNȚ**] , cu rădăcini adânci în masele electorale, că există **atâta disparitate între păreriile unora și altora ,**
încât merge - nu zic de la extrema dreapta , fiindcă ar fi exagerat -
de la centru până la extrema stânga , atingând poate formula
- de care se ferea dl Filipescu și mă feresc și eu - **formula comunismului ,**
care a devenit astăzi **o sperietoare pentru toată lumea.**

Sunt elemente în PNȚ , aprobate sau dezavuate de conducerea partidului,
care merg până la **convingerea că starea de lucruri de astăzi și forma societății** în care trăim ,
va împrumuta anumite aspecte , socotite de dâșii ca conținând binefacerile umanității .

- **Gr.Gafencu** : **Mă iertați, nu voiam să întrerup , dar sunteți așa de direct ,**
încât trebuie să dau numaidecât un răspuns .

Ați spus că **sunt în PNȚ elemente aprobate sau dezaprobrate** de conducerea partidului ,
care au un ideal care se apropie de idealul comunist.

Aici nu poate exista nici un fel de îndoială și nici o șovăială ,

dacă sunt sau nu aprobate de președinția partidului. Partidul are un program.

Acest program, în mod precis , se opune ideii , tendințelor și metodelor comuniste .

Oricine iese din acest program, pentru a se apropia de comunism

are dezaprobarea formală și a conducerii partidului
și a însăși politici pe care o urmează acest partid."

- **Slătineanu** : **Vă mulțumesc d-le Gafencu** pentru întreruperea făcută.

Rezultă pentru noi , **din declarația dvs , că partidul dvs nu se solidarizează**
cu aceste elemente distrugătoare, nimicitoare , ale organizației noastre de stat de astăzi.

Dar să-mi dați voie să cred că **nu a fost totdeauna așa, și că ecourile din presă**
nu au făcut decât să transpună **ceea ce se petrece în forurile dvs interne,**

în ceea ce privește **politica de stat** .

- **Gr.Gfencu** : "Nu pot decât să **tăgăduesc în mod formal această credință a dvs , care caută să facă propagandă împotriva noastră**. **Nu atitudinile politice ne opun comunismului , ci însăși programul partidului nostru**. **Un partid legat de proprietatea rurală, legat de țară,** nu poate decât să fie **opus din doctrină, din necesitatea de a fi, unui partid care neagă proprietatea , adică legătura cu pământul**. "Noi, pe legătura cu pământul, am ridicat întregul nostru program și toate năzuințele noastre de mai bine din această țară. **Deci organic, suntem opuși ideii comuniste** și cred că **nu poate fi partid în țara noastră , care , organic, să fie mai opus programului partidului comunist, decât noi "** (**întreruperi, sgomot**)
- **Iuliu Mumuianu** (P.Național -Creștin) : **Atunci de ce v-ați ales pe aceleași liste cu comuniștii ? Răspundeți la aceasta .**
- **Gafencu** : Răspund foarte simplu. **DI Slătineanu a pus chestiunea de idee**. D-sa a spus **că în PNT sunt partizani care se apropie de convingerea și de concepția comunistă**. **Am răspuns clar și precis : nu există în PNT un partizan care să se poată apropia de concepția comunistă**. **Dacă se apropie, nu are ce căuta în PNT !**
- **Slătineanu** : Cu toate acestea , **sunt oameni care au evoluat la dvs spre extrema stânga** trebuie să recunoaștem - și care nu s-au dat înapoi să facă declarațiuni formale , că între **regimul ... social și politic al pretinselor state fasciste** - între care ne numărăm și noi după presa alarmistă - **ei înclină mai mult spre comunism** . Nu contestați că în presă au apărut asemenea aserțiuni ! **Aceste sciziuni există în partidul dvs,** ca tendință manifestă, patentă , **spre un extremism de stânga**.

Slătineanu - Gafencu / 23 nov.'36

11.) **Virgil Madgearu (PNT) Comunicare : Cenzura; Regimul presei , 26 nov.'36**

(DAD, MO 5, joi, 26 nov.'36, p. 55 - 58) **Doc. integral : PNT,XIII**

[LD : Este **prima oară** , după 3 ani , **când PNT , parcă consolată , nu mai cere ultimativ guvernarea**. Se poate spune că , prin această discurs, **PNT începe campania electorală pentru răsturnarea PNL , dar la alegerile firești, din nov.1937 .** **Formula va fi , pe diverse variante : PNL = partid de dictatură falsă; PNT = partid democratic, monarhic-constituțional** Este adevărat că , în cei 3 ani , precum **PNT nu a vrut să renunțe nici o clipă la răsturnarea guvernului , tot așa și guvernul Tătăreșcu a făcut uz și abuz de diverse forme de manipulare , pentru a zădărnici acțiunea PNT**. Inklusiv folosindu-se de propaganda și acțiunile organizațiilor extremiste. Dincolo de chestiunea de fond, sunt (pentru a nu știu a câta oară !) prost impresionată de **lipsa de talent a lui Virgil Madgearu în prezentarea cauzei PNT, chiar și atunci când are dreptate** : plicticos, plângăcios, pisălog, pieziș, repetitiv, fără strălucire argumentativă.

Dar și mai grav , mi se pare sectarismul cu care continuă a vedea în PNL principalul inamic al democrației, sectarism care va împinge PNT

la acte politice din ce în ce mai discutabile.]

Doc. integral - fișier PNT XIII

/ **Cenzura opiniilor PNT - permanență a guvernării PNL /**

/ **Cenzurarea PNT : politica externă; demiterea lui Titulescu /**

/ **Cenzurarea apărării PNT : calomnierea și amenințările extremiste /**

/ **Cenzurarea organizării rezistenței PNT : gărzile de autoapărare /**

/ **Cenzurarea opiniilor de specialitate ale PNT : economice, financiare /**

/ **Înăsprirea cenzurii / abuzurile guvernului /**

/ **Delimitări doctrinar -politice :**

- **PNL : pseudo democrație ; regim de dictatură lașă ;**

- PNT : regim democratic, monarhic-constituțional , parlamentar.
Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Cenzurarea opiniilor

" Parlamentul s-a închis și , îndată după aceea, **cenzura a început să se exercite cu sălbătăcie și mai mare decât până atunci.**

Nu am să relev aici cenzurarea opiniilor ce s-au exprimat în diferite ziare și publicațiuni ; sunt convins că ne-ar trebui ședințe întregi și ar trebui să avem la Cameră toptane întregi de ziare , ca să arătăm extensiunea pe care a luat-o treptat -traptat , în cursul vacanței parlamentare , cenzura.

Dar am socotit cu toții că putem să considerăm de bună credință declarațiile ce s-au făcut de pe banca ministerială în repetate rânduri , de către ministrul de Interne, ca cel puțin declarațiile făcute în numele partidelor politice **nu vor fi supuse cenzurii.**

E natural că un regim de cenzură urmărește ca prim scop ,

acela **de a contribui la menținerea ordinii publice ;**

acela **de a opri să se dezvolte spiritul anarhic,**

și acela de a împiedica să apară în străinătate

anumite manifestații **care să dăuneze interesului public.**

Dar cenzurarea să se facă în așa fel încât punctele de vedere ale diferitelor partide politice să apară la lumina zilei , **nu așa cum s-a întâmplat** deseori ca , după ce s-a cenzurat p.d.v. al unui partid, să se lase ca **el să fie acuzat în presă că nu a avut nici un punct de vedere , că a avut o atitudine lașă !**

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Problemele de politică externă

▫ Cenzurarea PNT

După ce **cenzura a oprit să apară p.d.v. al PNT** , în organul oficios al guvernului au apărut **critici asupra acelor p.d.v ce nu văzuseră lumina zilei.**

Așa ceva nu se mai întâmplă în vreo țară civilizată din lume !

C.Executiv al PNT a avut o **Motivne** în care la primul punct se spunea :

< **Comitetul Executiv constată că situația noastră externă este primejdioasă , datorită impresiunii de incertitudine , în urmărirea politicii externe oficiale, rezultată, de o parte, din încurajarea curentelor politice , care cer în mod fățiș schimbarea politicii externe , iar pe de altă parte , prin înlăturarea brutală a d-lui Nicolae Titulescu , curând după ce guvernul aprobase , printr-un comunicat oficial , liniile directive ale acțiunii politicii sale externe , și-l autorizase s-o conducă mai departe. Această situațiune este cu atât mai critică , cu cât niciodată de la război încoace , pericolul unei noi conflagrații între popoare n-a fost mai amenințator , și poziția țării noastre , într-o asemenea eventualitate este astăzi mai gravă decât oricând. >**

Ce era normal ? Ca acest p.d.v să apară la lumina zilei , iar dacă guvernul socotea că noi , în mod nedrept , am considerat că s-a lăsat o impresie de incertitudine în urmărirea țelurilor politicii noastre externe , avea presa la dispoziție în care putea să facă dovada contrarie și să pună PNT în fața opiniei publice **într-o poziție de inferioritate.**

Se poate contesta faptul că îndepărtarea d-lui Titulescu de la conducerea politicii noastre externe a provocat o nedumerire și în țară și în străinătate ?

Datoria guvernului era să risipească această nedumerire , cu un ceas mai devreme, pentru că aceasta ar fi contribuit la liniștirea spiritului public, în afară, și, mai ales, la îndepărtarea gravelor aprehensiuni care au apărut în toată presa străină în legătură cu plecarea d-lui Titulescu . (aplauze pe băncile PNT)

): Guvernul în loc să precizeze punctul său de vedere în această chestiune, să arate motivele care l-au justificat, se războiește cu Partidul Național Tărănesc.

în două feluri : **pe de o parte , împiedică apariția punctului său de vedere , pentru ca el să apară în lumina stranie** că nu a luat nici o atitudine față de evenimentul care s-a produs ;și , **în același timp în publicațiile sale combate PNT cu privire la atitudinea sa în această chestiune .** (aplauze pe băncile PNT)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▣ Calomnierea și amenințările

▣ Cenzurarea apărării PNT

[LD : **Madgearu nu spune lucrurilor pe nume ! Nu numește Garda !**

Fără îndoială, au fost "jocuri" periculoase , unele complicități , echivocuri , pe care **Inculeț sau alții din guvernul PNL le-au practicat ,**

pentru a contracara **presiunile PNT de răsturnare a guvernului.**

Dar **stilul aluziv, evaziv ,** în care sunt prezentate ,**sporește " misterele" și confuziile.**

De aceea , este foarte greu de descălcit **ițele .**]

" D-lor deputați, acțiunea aceasta a mers mai departe .

Manifest legionar ?

PNT, imediat ce s-a închis Parlamentul, a fost pus într-o situație delicată.

Unii dintre fruntașii partidului au fost condamnați la moarte la un congres , zis studentesc ; [Congresul de la Tg.Mureș] și s-a răspândit apoi, sub cenzura d-lui Inculeț,

în toate colțurile țării , un Manifest cuprinzând falsuri în ce privește atitudinea PNT față de problemele capitale ale țării (aplauze pe băncile PNT)

și **provocând confuzii morale , pe care PNT nu poate să le suporte.**

" Și atunci , d-lor deputați, **PNT a încercat să respingă această pozițiune ,**

în care-l aruncase , **cu concursul cenzurii d-lui Inculeț ,** această grupare [!?]

dovedită apoi - dacă este vorba să ne întemeiem pe însăși declarațiunile d-lui președinte de Consiliu de Miniștri - ca o formațiune " factice" , sprijinită în toată dezvoltarea ei de către forța de guvern .

" PNT n-a reușit să pună la punct aceste chestiuni .Toate încercările sale , în oficiul partidului , în repetate rânduri, sunt zădărnice de cenzură.

Cum d-lor deputați ?): **Lași să se livreze asasinatului moral și poate și asasinatului fizic fruntașii unui partid politic ,** care nu au absolut nimic ce să-și reproșeze

din punct de vedere național, și nu îngădui ca ei să ia poziție ,

când se dovedește că): **d-ta, guvern, nu ești capabil ca să oprești prin cenzură**

apariția unor asemenea manifeste , care apar pe zidurile orașului , care se răspândesc în școlile superioare și chiar în licee, cu o profuziune uimitoare ,

pe care nici un partid politic nu ar putea să o facă,

întâi, pentru că o asemenea **acțiune de publicitate este extrem de costisitoare ,**

și , în al doilea rând, pentru că **presupune un zel al agenților cu totul neobișnuit ,**

mai ales atunci): **când agenții politici ai celorlalte partide , care răspândesc manifeste , în care erau cuprinse numai idei de ordine ,**

adeseori erau **zădărniciți de către administrație și poliție ?!** (aplauze pe băncile PNT)

Asasinarea lui Stelescu

D-lor deputați, se întâmplă un alt fapt grav : se asasinează pe patul de suferință un tânăr, **fost parlamentar, în condițiuni uimitoare, asupra cărora nu este locul să mai insist aici.**

D-lor , am aici o colecție întreagă din **" Dreptatea " , oficiul partidului nostru, în care se vestejea faptul.** (aplauze pe băncile PNT)

): **Nu se poate ca să se întâmple un atentat politic de o asemenea gravitate ,**

și să nu se îngăduie să se ia poziție pentru **a creia în opinia publică un curent sănătos , care să împiedice repetarea unor asemenea fapte.** (aplauze pe băncile PNT)

Ei bine, d-lor, cenzura a împiedicat tipărirea tuturor acestor articole !

În schimb, tot cenzura lasă să apară în ziarul " Epoca" , al cărui director este dl Grigore Filipescu , **un atac îndreptat împotriva PNT , acuzându-l de lașitate ,**

că nu a luat nici o atitudine în legătură cu acest atentat .

) : Credeți dvs , domnilor , că această procedură este normală ?

Este admisibil ca un partid politic să fie supus oprobriului opiniei publice pentru **un act presupus că nu l-a săvârșit** și pe care acel partid politic , din primul moment, cu tot curajul, l-a săvârșit ?

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Gărzile de autoapărare

▫ Cenzurarea PNȚ

" Mai departe . **Față de atmosfera de crimă** care se dezvoltă din ce în ce mai mult, față de **informațiile tot mai numeroase** cu privire la **înarmarea unor anumite gărzi, la țelurile lor de asasinat,**

era normal ca PNȚ să se gândească la o autoapărare , atunci când constase că **fusesse lipsit** nu numai de apărare în ce privește viața frunțașilor săi, dar **fusesse lipsit și de dreptul de a interveni el însuși în opinia publică** , pentru ca prin răspunsurile lui clare și precise, **să creeze o atmosferă sănătoasă care să împiedice ca asemenea manifestațiuni să se producă.**

" Atunci , **partidul nostru lansează un apel** - nu-l voi citi - un apel în care arată care este situațiunea și **prin care face un apel public la fonduri.**

Fiecare partid politic are dreptul să facă apel public la fonduri, în anumite împrejurări din viața sa. **Toate partidele au făcut** , rând pe rând, **asemenea apeluri la fonduri.**

) : **Cenzura taie complet apelul partidului nostru !**

Asemenea atitudini condamnă definitiv un regim , (aplauze prelungite la PNȚ) pentru că este admisibilă **o cenzură provizorie** , pentru a face față unei anumite situațiuni, **chiar și într-un regim democratic .**

dar cenzura nu poate să se definitiveze , mai ales atunci când **pretextele de agitare a spiritului public nu se datoresc unor curente adânci ale maselor,** ci se datoresc unor **manifestații politice declarate chiar de președintele Consiliului , având un caracter factive.** (aplauze prelungite la PNȚ)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Opinii de specialitate (economice, financiare)

▫ Cenzurarea PNȚ

[LD : aici este vechea și profunda diferență dintre doctrina financiară țărănistă și liberală. Nu mă amestec. Ca rezultat economic, însă , realitățile economico-financiare ale guvernării liberale au demonstrat catastrofa politică PNȚ .Așa că ... Asta nu înseamnă că trebuia cenzurat !]

" **Dar cenzura continuă și în ceea ce privește manifestațiunile cu caracter de specialitate.**

Am fost obișnuit, cel puțin până în vara aceasta, ca să-mi pot spune totdeauna, personal, punctul meu de vedere în chestiuni financiare , monetare și economice.

Am avut , până acum, în presă , polemici cu foști miniștri de finanțe și de industrie , și nici o dată nu s-a socotit că ceea ce spun eu prezintă un așa caracter de gravitate , încât să fie cenzurat . De data aceasta, lucrurile nu s-au întâmplat așa.

Reevaluarea stocului metalic.

Guvernul a luat o măsură : **reevaluarea stocului metalic.** Nu voi intra în discuțiunea acestei măsuri cu prilejul acesta tangențial, dar am vrut să vă citez declarațiunea făcută a doua zi , pentru că **am fost întrebat** de numeroși prieteni, de oameni care știu că am curajul să-mi spun părerea cu privire la problemele financiare și economice :

cum se face că nu am luat nici un fel de atitudine în această privință ?

A trebuit să spun că **am luat atitudine chiar imediat după ce a apărut actul ,**

) : **dar cenzura m-a împiedicat complet de data aceasta .**

Ce spuneam în această declarație ?

< Hotărârea intempestivă a guvernului de a legaliza prima de 38% plătită la aur de către Banca Națională , are scopul unic de a face ca tezaurul să intre în posesiunea unei însemnate sume din plus-valuta provenită prin reevaluarea stocului în bare și monete , deținut de Institutul de emisiune.

); Explicația dată de guvern , după care aceste sume ar fi destinate unor necesități excepționale ale înzestrării armatei , nu justifică nici în formă , nici în fond, această operațiune cu caracter de expedient.

); Într-advăr, o asemenea operațiune nu poate îmbrăca decât forma unei modificări a legii monetare și a Statutului Băncii Naționale , deoarece a legaliza evaluarea stocului metalic pe baza altui preț al aurului decât cel prevăzut în legea de stabilizare, înseamnă ipso facto, a schimba valoarea inițială a monetei naționale. >

[Continuă să dea un larg citat din declarația sa , apoi comentează]

Înzestrarea armatei

**); < În fond, argumentul urgenței înarmării nu e valabil, deoarece la votarea bugetului, guvernul a declarat solemn că ,prin bugetul armamentului ,s-au prevăzut toate necesitățile .
_Dacă situația externă s-a agravat, guvernul era dator să convoace Parlamentul , să dea socoteala de banii cheltuiți pentru înzestrare în ultimii 3 ani, și să solicite , eventual , noi credite .>**

Dezechilibrul bugetar

);< În realitate , argumentul apărării naționale este invocat ad-hoc, pentru a se masca dezechilibrul real al bugetului în curs.

Dovadă este faptul că din cele 4 , 1/4 miliarde lei plus-valuta realizată prin reevaluarea stocului metalic, 2 miliarde se întorc Băncii Naționale , pentru reconstituirea fondului de rulment al tezaurului , menit să faciliteze alimentarea nevoilor curente.

Nici 1/ 3 din plus-valuta realizată, nu revine înzestrării armatei !

Acest expedient nu numai că nu rezolvă nici una din problemele fundamentale , dar întârzie și unele soluții necesare , așa cum , tot PNL, a compromis stabilizarea din 1928.>

**); < Suntem , prin urmare , în fața unui act care nu vădește decât graba guvernului de a intra în posesiunea unor însemnate fonduri necesare pentru a ascunde trista realitate financiară și totala lipsă de prevedere în privința acoperirii nevoilor urgente de apărare națională
_Deocamdată , subliniem șubrezenia bazei financiare a programului de înarmare >**

Acest discurs a fost cenzurat și în alte părți, dar nu vă mai rețin .

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▣ Înăsprirea cenzurii

▣ Abuzurile guvernamentale

Foarfecele cenzurii a fost necruțător.

Cui să ne adresăm pentru ca protestul nostru să fie auzit ?

Am avut angajamente solemne , care nu s-au ținut . An de an, cenzura s-a agravat .

" În schimb, dacă cenzura nu se aplică pentru a opri manifestațiunile bolnăvicioase ale corpului nostru social , ea se exercită cu toată puterea împotriva încercărilor de a se crea un curent de rezistență în opinia publică împotriva acestor manifestațiuni bolnăvicioase. (aplauze prelungite la PNT)

" D-lor deputați, evident că ar fi o iluzie ca să protestăm.

M-am ridicat la această tribună pentru ca să arăt Parlamentului ,

care nu este răspunzător direct de situația dată,

modul cum guvernul își exercită atribuțiile sale,

care nici nu poate a avea veleitatea de a fi răspunzător,

adevărata realitate și **pentru a încerca să crez în opinia Parlamentului și în opinia publică**

a țării un început de clarificare ; să știm precis pe ce lume ne aflăm.

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Regim democratic , monarhic constituțional ?

▫ Dictatură lașă !

" Am auzit de atâtea ori , din partea reprezentanților oficiali ai PNL , în frunte cu șeful guvernului , declarația formală a unui atașament față de regimul monarhic constituțional.

" Aș vrea să mi se răspundă dacă există vreo țară care trăeste sub un asemenea regim politic și în care, întâiu, cenșura să devină un instrument permanent de guvernare și în al doilea rând, cenșura să se exercite într-un asemenea mod neloiial și incorect (aplauze la PNT) M-am ridicat la această tribună pentru a produce această clarificare .

Un filozof a descoperit o lege , și anume legea subtilizării noțiunilor : cu cât o noțiune se generalizează în accepțiunea ei, cu atât ea este golită de conținut .

" Am impresia că în această adeziune așa de entuziastă față de regimul monarhic constituțional și de practicile democratice , am ajuns și noi , prin această generalitate de simțământ și de consimțământ, la o golire din ce în ce mai completă a noțiunii fundamentale de regim constituțional și parlamentar.

De aceea, este necesar să ne clarificăm în această privință , pentru că este mai util să ne deosebim pe liniile de principii și să ne despărțim câmpurile politice.

): " D-ilor, nu puteți să mai declarați astăzi , în mod sincer, că aparțineți regimului constituțional și parlamentar. (aplauze la PNT)

Dvs aparțineți unui hibrid politic ; dvs exercitați , fără să știți sau cu bună știință și conștiință, metodele dictaturii lașe. (aplauze la PNT)

Ei bine, noi preferăm dictatura fățișă , pentru că aceasta duce răspunderea până la dictator. Acum nu mai există răspundere în această țară !

(aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Acum există o nenorocită tendință de a duce răspunderile acolo unde n-au ce căuta . (aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Împotriva acestei situațiuni nu protestăm , repet, dar ne vom face întotdeauna datoria ca să clarificăm în Parlamentul și opinia publică , sperând cel puțin zile mai bune, dacă vom reuși ca , prin această clarificare , să provocăm acele curente de opinie , de care țara are nevoie pentru salvarea ei. "

(aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

12.) Aurelian Bentoiu (subsecretarde Stat, Interne) , răspuns lui Madgearu, 26 nov.'36

(DAD, MO 5 , șed.de joi, 26 nov.'36, p. 58-62)

Cenzura .

[LD : ședința este condusă de vicepreșed. Radu Roșculeț]

[LD : de data aceasta , Aurelian Bentoiu este pus într-o situație delicată.

În fond, apără o instituție și o practică care încalcă, îngreădește, libertatea cuvântului scris, libertatea de opinie a partidelor, libertatea presei.

Că existau anume rațiuni de Stat , pentru aceste măsuri... este adevărat !

Dar când înșiră el normele stabilite de guvern pentru instituția cenșurii , pentru șeful ei , Ict.col Hotineanu ... am fost șocată.

De altfel, în răspunsul său, el nici nu va răspunde principalei acuzații aduse de Madgearu, , pe care le va ocoli, și se va referi la cazuri particulare, susceptibile de a fi cenșurate .]

Doc.integral la fișier PNL XI

/ Cenzura parlamentară / Răspunderea guvernului / Răspunderea cenșurii / Bentoiu - Armd.Călinescu :

/ Starea de asediu și cenzura în gov.PNT și PNL /

/ Normele cenzurii (interdicții de lezare) :

I. Coroana

II. Armata

III. Structura de Stat , regimul politic

IV. Politica externă

V. Limbajul licențios

VI. Moneta națională

/ Aplicarea cenzurii / Aparatul funcționăresc al cenzurii (lct.col.Hotineanu)

/ Răspuns punctual lui Madgearu : articolul financiar /

- Competența cenzurii

- Răspunderea guvernului

/ Concluzie : lovitură politică deviată ! /

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣ Instituția cenzurii

▣ Cenzura parlamentară

▣ Răspunderea guvernului

" D-le președinte, dlor deputați, **intervenția d-lui Madgearu la tribuna Parlamentului , o așteptam** .Nu știam ca ordine, dacă va fi cea dintâi, dacă va fi cea de-a doua, sau , dacă în serie, va veni la urmă, pentru că mă așteptam să se producă mai multe.

" Toți știți că **instituția cenzurii nu se bucură de simpatie** din partea tuturor .
Trebuie să fixăm , însă, **ce putem discuta aici și de ce poate fi făcut răspunzător guvernul**, atât în ceea ce privește **justificarea principială a acestei instituții** , cât și în ceea ce privește **funcționarea ei în fapt**.

" D-lor deputați, ceea **ce a făcut la tribuna Parlamentului d-l Madgearu**, oricâtă oroare ar avea de termenul acesta , a fost tot **un soi de cenzură** , acea cenzură pe care **Constituția** , într-un regim parlamentar democratic, **o recunoaște Corpurilor Legiuitoare față de guvern**.
Dar ce se poate cere guvernului ?

Este necesar **să fixăm conținutul noțiunii de control parlamentar**, pentru a determina **limita până la care în mod leal pot să meargă reproșurile adresate guvernului** , de n-ar fi pentru altceva , decât **pentru respectul acelei legi a filozofului** , la care se referea d-l Madgearu, potrivit căreia **o noțiune , dacă se generalizează ca accepție , se golește de conținut**.

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣ Guvernul PNT - guvernul PNL

▣ Starea de asediu și cenzura

" În ce privește justificarea principială a instituției, **am avut surprinderea să ascult din gura d-lui Madgearu , precizarea că noi, instituind cenzura , am falsificat sistemul democratic, exercitând o dictatură lașă, neizbutind să-i facem plăcerea d-sale care are o preferință pentru dictatura fățișă** .

"De la ori și cine m-aș fi așteptat , numai de la dl Madgearu , fiindcă, recunoscându-i toate meritele pe care i le cunoaștem, **d-sa nu a putut urca la tribună decât ca exponent al partidului care, precedându-ne, a instituit starea de asediu și cenzura** , iar noi nu am avut , decât , **constatând necesitatea , să o lungim** . (aplauze la PNL)

"Principial, prin urmare, nu se va spune că **a uza sub regimul Constituției noastre , de cenzură, înseamnă a mistifica regimul** , fiindcă ar fi o contradicție a însăși literei Constituției. Atunci **când se abuzează de libertatea scrisului, însăși Constituția noastră democratică prevede posibilitatea principială a instituirii stării de asediu și cenzurii**.
Ați făcut-o înaintea noastră, o facem noi azi ...

- **Armand Călinescu : Faceți o eroare .Sub guvernul național-țărănesc, nu a existat cenzura , nici în fapt, nici în drept .Vă înșelați !**

Ar fi de dorit , cel puțin când un om cu pretenția și talentul dvs ocupă o situație de răspundere, să fie mai bine informat .

Noi am introdus starea de asediu, dar legea care a introdus acest regim , a exceptat cenzura presei.

- **C.Tătăranu** : Dar s-a înlocuit cu confiscarea (aplauze la PNL)
- **Bentoiu** : Dar confiscări de ziare , care sunt tot cenzură, s-au făcut , d-le Călinescu, sub regimul dvs ?
- **Madgearu** : **S-au făcut confiscări de ziare atunci când reprezentanții PNL atacau pe prințul Carol !** (aplauze la PNL)
- **Călinescu** : Când sunteți nou, este bine să fiți mai prudent , dle Bentoiu .
- **Bentoiu** : Pentru a pune lucrurile la punct : **cenșura a fost instituită pe baza unei legi de egală natură cu cea votată Parlamentul PNL** , independent de ce interpretare ați dat acestei legi.
- **Călinescu** : **Legea care autoriza starea de asediu sub regimul nostru, expirase ca valabilitate cu 3 luni înainte de a ne retrage.**
- **Bentoiu** : Roagă să nu mai fie întrerupt ...
- **Călinescu** : **Va să zică și în Parlament cenzură !**
- **Bentoiu** : Dau satisfacție d-lui Armand Călinescu , făgăduindu-i clarificarea completă a acestei chestiuni într-o ședință viitoare (**exclamații la PNL**)
[**urmează replici, exemple , cu articole cenzurate, vulgarități, expresii licențioase... numai că Madgearu nu la acest gen de materiale cenzurate se referise !**]

Sunt **abjecțiuni multe** de acest fel [----] Am o serie de publicațiuni pe care , dacă vi le-aș citi , și dvs ați fi de acord că dacă n-ar fi fost cenzura , ar trebui să se înființeze astăzi ca **o necesitate de salubritate a scrisului în Țara Românească. Nu pentru apărarea guvernului, ci pentru apărarea unui minim de decență , pentru a preveni dezagregarea socială și prăbușirea Statului , este justificat să se interzică a se scrie anumite lucruri și într-un anumit chip.** [-----]

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣ **Normele cenzurii**

[**LD : enumerarea îmi aparține**]

S-a interzis atacarea instituțiilor fundamentale ale Statului.

Cred că suntem cu toții de acord , toți acei din această incintă,

la o asemenea normă imperioasă. (aplauze la PNL)

Iată un punct asupra căruia nu sunteți de acord, pentru că nu aplaudați !

I) Coroana

- **Virgil Madgearu** : **Coroana nu are nevoie de apărare . Iar în măsura în care un ziar își permite o necuviință, cu privire la Coroană, guvernul, făcând act de autoritate, suprimă ziarul ; pentru aceasta nu are nevoie de cenzură.** [-----]

Nu protestez împotriva exercițiului cenzurii , ori de câte ori asemenea interes este în joc. Eu vă rog să răspundeți asupra atitudinii cenzurii în ceea ce privește

liberul drept al fiecărui partid politic de a-și exprima punctele sale de vedere , cu privire la diferitele probleme ale țării [-----]

III.) Actuala structură de Stat

- **Bentoiu** : O altă normă generală dată de Ministerul de Interene, **cenșurii :**

oprirea oricărei activități de presă care ar tinde la subminarea Statului nostru , a actualei structuri de Stat , prin teorii subversive , fie de dreapta , fie de stânga

Cred că suntem de acord în această privință ...

Și aici tăcere pe băncile dvs !

Dacă v-aș cita , d-lor, ceea ce s-a scris în diferite gazete , atâtea ațățări oribile ,

fie cu colorit de extrema stânga , fie cu colorit de extrema dreapta,

v-aș forța logic , v-aș constrânge să consimțiți că și aici este necesar

să-și exercite activitatea ei, cenșura. [-----]

IV.) Politica externă

Același lucru se întâmplă și cu problemele de politică externă .

Ei da, știu , ați îmbrăcat haina reputațiunii d-lui Titulescu , pe care toți îl stimăm,

pentru a putea , sub această stimă , să loviți în guvern. [-----]

V.) Stilul murdar și violent

[-----]

Am aici **câteva asemenea articole** , vă rog să mă dispensați să vi le citesc , **vi le încredințez dvs, citiți-le** și , dacă vă face plăcere , iau act , și va rămâne să vedem dacă nu cumva unor asemenea articole , pe viitor , să le dăm drumul , pentru respectul libertății presei.

Mie îmi e rușine să le reproduc. [**le transmite în sală, spre deputați**] [-----]

Vă văd d-le Călinescu că **vă crispați cu scârbă** când citiți ceea ce este scris acolo .

Dacă nu ar exista cenzura, după asemenea articole **ar trebui să se instituie**

- **Armand Călinescu** : **Dle Benteoiu**, dvs sunteți avocat , vă rog să-mi spuneți : **nu există în legislația noastră , nici un mijloc de represiune a unor asemenea orori ?**

Vă rog să-mi spuneți : **Parchetul , în ce cazuri a sesizat justiția pentru a aplica sancțiuni ?**

(aplauze la PNT)

VI.) Moneta națională

În sfârșit , o atenție deosebită a dat d-l Madgearu , faptului că s-a suprimat un articol al d-sale.

Acel articol se referea la **moneta țării**. **Or, stabilitatea monetară, trebuie să fie apărată**

și să nu fie lăsată la discreția comentariilor celor din urmă nepregătiți. [-----]

Norma sună astfel : < **în ce privește stabilitatea monetară,**

veți împiedica să se publice tot ce poate dăuna stabilității leului >

Deci, limitarea libertății scrisului asupra problemei monetare , este principial justificată.

- **Virgil Solomon** : D-l Madgearu este un nepregătit ! (ilaritate la opoziție)

- **Gr.Iunian** : Faceți o aluzie la dl ministru de Finanțe ? (ilaritate la opoziție)

- **Benteoiu** : Problemele monetare intră , de sigur , în sectorul de competență a d-lui Madgearu . Dar trebuie făcută o distincție între normă și aplicare ... [-----]

- **Armand Călinescu** : **Acum spuneți-ne și ce e voie de scris !**

- **Benteoiu** : **Tot ce este împăcat cu interesele țării, cu interesele omeniei și ale cuviinței** . [-----]

A.Benteoiu / 26 nov.'36

▣ Răspuns lui Madgearu

▣ Competența cenzurii

▣ Răspunderea guvernului

[**LD : acum răspunde punctual lui Madgearu , privind articolul financiar cenzurat**]

- **Benteoiu** : Trec și la fapte și **admit că noi**, de la Ministerul de Interne, **putem fi substituiți cenzorului respectiv**, din echipa la care a venit articolul d-lui Madgearu.

D-le Madgearu, **eu am respectat principiul competenței** , nu mă amestec unde nu mă pricep complet, și **am obiceiul să mă consult cu șeful departamentului interesat** ,

privitor la chestiunea de specialitate , **când sunt întrebat de șeful cenzurii .**

Am avut , în această privință, adeziunea ministerului de resort, și , cu cea minimă

competență în materie, îmi dau seama că **bine a făcut serviciul cenzurii**

când v-a cenzurat articolul despre care este vorba .

(**aplauze la PNL ; întreruperi la PNT**)

" **Eu nu fac controverse cu dvs , dle Madgearu**, pe chestiunea monetei ,

pe problema în sine. Vorbeați de un filozof care descoperise o anume lege,

eu vă voi reaminti **o discuțiune a altui filozof**, aceea dintre **lucrul în sine și fenomen.**

Problema adevărului dvs o știți cât este de discutabilă.

Care e adevărul definitiv în problema monetară , ar fi lucrul în sine.

Dar **cum apare acel lucru** largilor straturi ale poporului , ale deținătorilor de numerar,

care nu sunt toți obligați să fie savanți în problema monetară , felul **cum se repercutează**

o știre , în legătură cu problemele monetare , **alarmă posibilă** în public în această chestiune,

repercusiunile la Bursă, deprecierea monetară și alte consecințe,

acestea nu mai privesc lucrul în sine , ci fenomenul .

): **" Or , dle Madgearu, în acel articol , dvs aveți imprudența să vorbiți** [-----]

de **expediente** , de o **tristă realitate**, de o măsură care nu face altceva decât **să cârpească** unele insuficiențe ale unei **tragice situații financiare** .

Ei bine, vă întreb : asemenea expresiuni puteau să treacă ?

Nu, și încă o dată, **nu pentru savanții** în probleme monetare ,
ci pentru deținătorii de monedă care, în urma unor asemenea expresiuni,
ar fi înțeles că suntem aproape de prăbușirea noastră monetară !

" Prin urmare, fără a soluționa o controversă doctrinară de ordin monetar,
ci limitând discuțiunea la latura practică și rațiunea de a fi a cenzurii ,
eu îmi dau adeziunea la ceea ce a făcut dl locot.col.Hotineanu,
care a lucrat ca un admirabil șef al serviciului încredințat lui.

"Suprimarea din " Prezentul" a acestui articol, nu v-a diminuat întru nimic autoritatea dvs
doctrinară, nu v-a prejudiciat cu nimic, dar **fără a câștigat ,**
fiindcă s-a evitat o alarmă posibilă în lumea deținătorilor de monedă "

" Prin urmare , lucrul s-a făcut **nu pentru a cârpi insuficiențele de guvernare ,**
nu pentru a-și apăra slăbiciunea proprie, guvernul,
ci interesul apărării monetare , care este un interes general ,
căci **nu au monopolizat moneda numai** membrii partidului nostru,
ci o dețin toți românii , din cele patru unghiuiri ale țării;
în acest interes s-a suprimat articolul dvs.

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣ Concluzie : lovitură politică deviată

"Așa încât, conchizând, **orice atac împotriva instituției cenzurii , este nejustificat , pe**
aplicare în fapt, iar chestia unor ipotetice greșeli , nu privește guvernul .

Arătați-mi greșelile precise ale serviciului respectiv,
și **nu ne puteți cere altceva,** decât aplicarea de sancțiuni în contra funcționarilor culpabili.
" Din punct de vedere politic , însă, lovitură dvs a fost deviată " (aplauze la PNL)

- N.Georgescu -Tulcea : **Constat că după discursul de astăzi,**
d-l Titeanu a fost complet răzbunat .

[**LD : până la remaniere., Titeanu fusese subsecretar la interne**]

A.Bentoiu / 26 nov.'36

13.a) **Virgil Madgearu** ,replică la răspunsul lui **Aur.Bentoiu** , 26 nov.'36

(DAD, MO%, 26 nov.'36 , pag. 65 ? 66?)

[**LD : fără să-și fi clintit prin nimic pornirea de opozant - prin explicațiile date de Bentoiu -**
Madgearu anunță , în fond , hotărârea PNȚ de lansare a campaniei electorale .

În ce privește **diagnosticul** dat viitoarelor evoluții, **se înșela.**

Dar asta este **o chestiune de viitor apropiat .**

Și această " neunire" a PNȚ cu PNL - din vina ambelor partide -
va costa democrația românească .]

A avut totală dreptate să spună că **nu urmărește să ridice un protest .**

Bentoiu a încercat să **degajeze guvernul de orice răspundere politică** , aruncând vina pe
serviciul cenzurii ; timp de **3 ani această instituție nu a putut fi pusă la punct ;**

luca a avut prudența să părăsească incinta , deoarece **Madgearu fusese personal la el** ,
când Comunicatul PNȚ (cu politica externă) a fost cenzurat (27 sept.'36) ,
și i-a transmis că **s-a consultat cu premierul Tătărașcu .**

" Aflați , din partea noastră, că noi contestăm utilitatea cenzurii " (aplauze la PNȚ)

Ea nu a reușit să împiedice publicarea manifestelor clandestine cu caracter ațâțător,
să țină sub control tipografiile, încât nici Coroana nu este asigurată de acest serviciu.

De aceea a spus el că preferă confiscarea, nu cenzura.

" Chestiunea principială este de ordin politic .

Este chestiunea dacă mai poate exista un regim politic normal .

prin suprimarea dreptului politic partidelor politice de a-și expune părerile ,

d-le subsecretar de Stat " (**aplauze la PNȚ**) Aceasta este problema în dezbateri .

) : " Va să zică , **sunt anumite chestiuni în care dvs decretați**

că opoziția nu are dreptul să-și spună cuvântul ,

în care **decretați în opinia publică părerile dvs și soluțiunile guvernului dvs, ca sacrosante.**

Atunci faceți un pas mai departe și desființați Parlamentul ,

și treceți la dictatură, dar nu la această parodie! "

Crede - mă d-le subsecretar de Stat ! **Sunt de 20 de ani în politica țării ,
nici o dată nu am activat cu mai multă silă decât astăzi.**

Silă , fiindcă constat că **eforturile cinstate se sparg** ;

silă , pentru că constat **lipsa completă a celei mai elementare sincerități**

în raporturile dintre forțele politice ;

silă , pentru că constat că **ipocrizia** a luat locul tuturor celorlalte manifestări ,

iar **lașitatea este transformată în principiu de guvernare ."**

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo, la PNȚ**)

" D-lor deputați, închei . Ceea ce am presupus s-a realizat : s-a **demonstrat încă o dată**

inutilitatea eforturilor noastre de a se așeza acțiunea publică

pe linia responsabilității politice.

Dar un rezultat voi fi obținut : sunt convins că în mințile unora

- poate și a multor colegi din majoritate - **s-a deschis o fereastră nouă** ;

Și sunt și mai convins că am izbutit și că **vom reuși complet** , prin eforturile noastre repetate ,

din ce în ce mai mult, **să deschidem o fereastră mare** , pentru ca **țara să poată**

să privească trista realitate politică, creată în urma guvernării dvs "

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo, la PNȚ**)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

13.b) N.Penescu, discurs la Mesaj , 27 nov.'36

(Camera de Comerț și Industrie , **Sfatul Negustoresc**)

(DS , MO 6 , șed. din 27 nov.'36 , p. 94 - 97)

[LD : Nu știu dacă Penescu era deja membru al PNȚ , în orice caz, nu în această calitate vorbește . Ceea ce știu precis este că, **la preluarea conducerii PNȚ de către Maniu** (nov.'37)

Penescu devine secretar general al partidului.

Ne urmărind , cu precădere , lucrările din Senat , îmi lipsește din documentare contribuția reprezentanților Camerelor profesionale.

Camerele de Comerț și Industrie , era reprezentată de **8 senatori** .

Ei aveau menirea de a apăra **clasa lor și de a coordona interesele supreme ale Statului ,
cu acelea ale economiei private .** Penescu reprezintă **Sfatul Negustorilor** .

Dau discursul lui Penescu , pentru informațiile cuprinse și ca un exemplu .]

Doc. integral - **fișier Corporatism II**

/ Dezbaterile la Mesaj - **organizațiile profesionale** /

/ **MSRegele și clasa negustorilor** /

/ **Constituția '23** - reprezentarea **Camerelor de Comerț și Industrie** /

/ **Activitatea senatorială** a reprezentanților CCI /

/ Omagiu președintelui (defunct) **UGIR , CRMircea** /

/ **Însemnătatea problemelor economice** /

/ **Legea lichidării arieratelor = lezarea creditorilor** /

/ Încurajarea necorespunzătoare a **Cooperăției = lezarea negustorilor** /

/ Stimularea unilaterală a industriei = **lezarea negustorilor** /

/ **Învățământul profesional - mulțumirea negustorilor** /

/ **Consiliul Superior Economic Național** = instituție benefică, necesară /

/ **Consiliile Economice** ale Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice = **inițiativă pozitivă** /

/ **Conferința Interparlamentară** de Comerț , București, oct.'36 - Rezoluții /

/ **Starea economică a orașelor** = început de **prosperitate reală ?!** /

/ Comerțul interior și exterior - greșeli, erori, consecințe /
- Contingentări, compensații = consecințe nefaste
/ Sfatul Negustorilor, clasa negustorilor : concluzii , angajamente /
N.Penescu / 27 nov.'36

14.) N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

(D.S. , MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, p. 77- 86)

[LD : 8 iul 2003 : Nu am nici o dovadă , dar am **impresia, aproape certitudinea**, că discursul lui Iorga a fost **un aranjament între cel puțin trei personaje : Carol - Tătărașcu -Iorga .**]

[Pe tot parcursul discursului, nimeni nu-l întrerupe, nimeni nu polemizează.

Deși spune că nu are talent de actor ... **Iorga joacă teatru !**

Va spune " niște puncte de vedere" , dar ... tot discursul a fost construit pentru **concluzia finală : așteaptă de la Regele Carol să facă un guvern de " concentrare a valorilor" , după ce însă, își vor arde programele și steagurile de partid .**

O spune clar, fără echivoc, **îndemnându-l pe Rege să facă acel pas , pe care Carol II îl va și face peste un an și trei luni . Nu bătuse ceasul !**

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ "Democrația"

▣ " Paritizanii "

▣ "Electoratul "

[LD :Această introducere trebuie legată de concluzia finală .

Vorbește în șarade, dar se înțelege bine :

că se simte **un neânțeles**, pentru că gândește de la mare înălțime ;

că este **însingurat**, ca **un înțelept**, dar nu din cel senin, ci **unul acrit de politică** ;

că a avut parte de **ingraturități**, că **discipoliii I-au părăsit**, datorită scăderilor lor ;

că **nu are multe "căciuli"** - adică voturi - dar nici nu-l interesează aceste căciuli .

că **nu are multe " capete "** - adică partizani - dar e mai bine, că se bat între ele;

că **"opinia publică"** - atâta câtă există - este manipulată de o presă zăpăcitoare ;]

" Prin urmare , cu metodă - aș zice chiar profesorală - **să-mi dați voie să arăt**

aceste puncte de vedere , care sunt **niște considerații personale** ,

căci eu nu am pretenția de a reprezenta - cum se zice acum -

un important număr de căciuli.[votanți]

În ce privește **capetele [partizanii]**, ele sunt **așa de nestatornice**,

încât nu am ambițiunea de a aduna prea multe , ca să nu se bată unul cu altul .

Iar în ce privește **căciulile**, ele sunt bune iarna, și pot fi **bune la multe lucruri**,

dar nu pot determina o situație politică .

" Cred chiar , în materie de numărătoare a căciulilor [**votul universal**]

- ceea ce înseamnă **cea din urmă cucerire a democrației** -

că ar fi foarte bine să nu mai ostenim oamenii , căci e păcat să fie luați de la locul lor ,

și ajunge o căciulă și bățul care o susține, ca să se facă o anume statistică ,

de care are voie să țină cine vrea , **dar e bine să nu țină nimeni .**

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Îngrijorări ...

▣ Atmosferă ...

" Mă îndeamnă să vorbesc , deși **nu este un lucru așa de plăcut pentru mine**

- plăcut pentru dvs , dacă vreți , care mă ascultați cu atâta prietenie , cu atâta interes , dar pentru mine , care **am multe lucruri de făcut** , nu este desigur lucrul cel mai indicat , cel mai plăcut - **mă îndeamnă anumite lucruri** :

mă îndeamnă , de sigur , și **grija oamenilor** care sunt neconținut **îndemnați , zăpăciți , otrăviți , de o presă care cultivă uneori ura** , și care se pare că **nu-și dă seama** de ceea ce înseamnă pentru o națiune atunci **când ura ajunge în fundul tuturor sufletelor** , căci așa se merge la împrejurări **ca cele din Spania [război civil]** , prin ura aceasta strecurată zi cu zi .

" Prin urmare , **grija pentru opinia publică , otrăvită astfel** , mă îndeamnă **să spun câteva cuvinte** , care , înainte de toate , au valoare foarte relativă , a unei **complete nepărtiniri** și a unei **dezinteresări absolute** .

[**Plată și răsplată...**

" **Nu-mi aduc aminte de nimic și lucrurile** care au fost în urmă , **nu sunt niciodată** un îndemn pentru mine **de a le cere din nou [sfetnic regal ?]** , **deși trăesc într-o țară** în care **trebuie să te ferești de a da cuiva un lucru , fiindcă el cere toată viața** : I-ai dat o anumită situație la treizeci de ani , poate ajunge la optzeci de ani , și , la cea dintâi ocazie , se prezintă iar să ceară lucrurile pe care le-a avut cu jumătate de secol înainte , **Eu las tot trecutul pe care l-am avut [războiul ? cauza Carol ?]**

- **foarte neplăcut pentru mine - eu nu tind la nimic , nu pretind nimic și nu-mi poate folosi nimic** , pe lângă ce m-a ajutat Dumnezeu să am." [-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Sucesiunea la guvernare**

▣ **"Actorii politici "**

" Astfel , vorbesc și pentru dvs . Vorbesc pentru dvs care **sunteți la sfârșit de guvernare**

- **deși nu înseamnă de astăzi până mâine , cum cred unii oameni a căror gușă este totdeauna deschisă** - ci este un lucru pentru mai târziu ,

și atunci **războiul gușelor și al gușaților** , dacă voiți , **se va deschide** ,

dar va să zică **nu se deschide numai decît** , în momentul acesta , **o succesiune** .

" **Dar dvs vă așteptați la această succesiune și ar trebui să vă pregătiți o ieșire frumoasă .**

Mi se pare că - după cum veți vedea îndată - **dvs nu o faceți !**

Ați putea să o faceți și ați avea de ce să o faceți .

Ce ași scoate eu din ce ați reușit , în împrejurările grele , să îndepliniți dvs !

Dar am găsit , alături de o opoziție care cunoaște toate reclamele ,

un guvern care nu cunoaște nici una ! Ceilalți au toate fericirile la îndemână ,

și dvs mai că ați declara că **nu ați făcut nimic ! Aceasta nu se poate.**" [-----]

" Va să zică , eu voi vorbi pentru **opinia publică** , atâta care este , pentru a o dezapăci , pentru a aduce oamenilor care vor să mă creadă puțin , **o altă lumină**

decît lumina multicoloră care , pretinzând că este **cea mai bună lumină de soare** , nu este decît **zigzagul acela de roșu , albastru și verde** , care se vede în vitrinele cinematografelor .

[-----]

Necesitatea Parlamentului ...

" Prin urmare , eu **Parlamentul îl cred necesar** .

Decît să se discute la Capșa sau în societăți secrete , între conspiratori ,

decît să se discute la cluburi , este mai bine **să se discute înaintea tuturor** .

Dacă , în forma actuală , **Parlamentul poate să sufere anumite schimbări ,**

să le facem la vremea lor , cu multă chibzuială și întrebând pe toată lumea ,

nepricipindu-ne și neîmbătându-ne de ideile acestea de reformă , care au ajuns să fie

cea mai rea speță de gaze asfixiante care există în momentul de față .

Nu strănută acela care le pronunță , dar nu are decît să se uite cineva

la **acei care aruncă acele programe năstrușnice** ,

ca să vadă **cu ce formidabil strănut sunt primite aceste programe** :

statul țărănesc și altele - toate câte pot să intre într-o minte bine intenționată

și cu o mare credință în naivitatea celor cari-l ascultă [**Mihalache**] .

" **Eu sunt pentru instituția Parlamentului** , și eu cred că **dacă** în instituția Parlamentului

se introduc două lucruri , care lipsesc până acum, instituiția poate să meargă foarte bine.
[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▫ Revizuirea Constituției ?

▫ Nu !

[LD : atenție.este noiembrie'36 .Opiniile lui Iorga sunt limpezi , cu argumente, fără echivocuri : pledează pentru păstrarea Constituției, pentru evitarea revizuirilor .

Ce se va întâmpla în 1938 , cu Constituția lui Carol II (la care , se crede , că a Iorga și-a adus o contribuție esențială) la momentul potrivit .

" Dar bine, poate dvs sunteți de părere să se modifice doar acest punct , sau știu eu ce alt punct , de alături. Dar se poate ridica o anumită opinie publică.

" Acestea sunt , orice am zice , vremuri revoluționare sau prerevoluționare , cum spune o retorică ușoară pe care o putem auzi , sau aici, sau în adunarea cealaltă, dar , oricum, sunt vremuri turburate.

" Nu este bine ca bazele unui Stat , baze fixate de înțelepciunea unei mari generații [1866] și baze revizuite de noi în momente liniștite [1923] , când nimeni nu jinduia la hotarele noastre ,

ca aceste baze să fie neconținut zguduite. [-----]

Iorga / 27 nov.'36

▫ Nu vă atingeți de Constituție !

" Nici guvernul , ca atare, nici guvernele care vor veni pe urmă, nici nimeni altcineva , oricare ar fi dorința lui de a face bine, să nu se atingă de această Constituție, care ne-a dat așezăminte cu care ne-am deprins, în care trăim destul de bine, care evită turburările adevărate ,

fiindcă ce vedem noi , defilările acestor steaguri , cu căciuli svârlite în aer, aceasta nu înseamnă nici pe departe turburare ;

și să ne ferească Dumnezeu de turburările cele adevărate !

" Să ne păstrăm ce avem, să punem înăuntru suflet și moralitate, să nu facem așezăminte noi, care vor fi exact de aceeași valoare ca și cele vechi. " (aplauze , aprobări)

" Și eu am luat parte , atunci când s-a votat Constituția nouă, am luat parte la discutarea ei, în Camera Deputaților ...

[Mărturisire amară

pe atunci eram popular, de atunci m-am devalorizat , în ce privește sentimentele națiunii pentru mine ; ale mele pentru națiune sunt tot cele vechi , numai că nu ne întâlnim nici o dată la alegeri ; mă mulțumesc cu locul pe care-l am aici]

Dar eu atunci, în Cameră, n-am adus nici gaze asfixiante, și n-am spânzurat nici șobolani la anumite cluburi de pe Calea Victoriei [aluzie la PNT ? la LANC ?], în credința naivă că mirosul de șobolan putred, adus de vânt, se va amesteca apoi cu mirosul din fiole și va împiedica revizuirea Constituției , care se poate face și cu concursul oamenilor politici care nu întrebuințează șobolani și fiole " (aplauze, ilaritate)

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▫ Liniște și ordine !

[-----]

Toți jandarmii și toată poliția , poliția secretă și armata , nu vă pot da liniștea de care țara are atâtă nevoie, până ce această liniște nu intră în spirite.

): Dacă este cineva care nu poate fi convins să lase țara liniștită , nu este măsură destul de aspră care să nu trebuiască , imediat , cu orice risc personal , să fie luată ,

pentru ca omul acesta să nu poată să aibă o influență asupra țării .

(**aplauze puternice în Senat**) Ce însemnează ce vedem noi de câțeva vreme ?

Și rog să nu se supere nimeni .

**[Iorga - PNT] " Pe mulți conducători ai Partidului Național-Țărănesc ,
ii prețuesc foarte mult. Am fost o bucată de vreme și împreună.**

Nu cred că le-am lăsat o amintire rea.

Am venit fără îmbulzeală și am plecat cu discreție,

într-o lume politică în care se intră cu îmbulzeală și se iese trântind ușile.

Am văzut că sunt capete care gândesc așa mult,

că sunt oameni așa de mari, că sunt personalități așa de evidente ,

încât eu care sunt superfluu și natural,

fiind superfluu , **m-am dus la alte ocupații** , până ce soarta , vitregă cu mine ,

a vrut să mă aducă **din nou la viața politică [la guvern]**

ceea ce se poate întâmpla din când în când.

Fiindcă eu sunt om politic intermitent dar spornic, pe când alții

sunt oameni politici permanenți , dar fără nici un fel de spor . (ilaritate)

" Dar în vremurile acestea , **sunt foarte mulți oameni care își închipuie că,**

în afară de viața obișnuită, în afară de normalitate - normalitatea disciplinată -

în afară de supunerea omului fără experiență, către omul cu experiență ,

de supunerea tânărului față de bătrânul care a trecut prin ceea ce încă nu cunoaște tânărul,

în afară de respectul legilor , în afară de respectarea tradițiunii ,

în afară de tot ce este mai solid, mai nobil, în trecutul nostru ,

se poate , printr-o învățare revoluționară , să se schimbe toate lucrurile.

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Partidul - Programul - Partizanii**

▣ **Inutilitatea partidelor politice**

▣ **Guvern de concentrare ...**

[**LD : inutilitatea partidelor politice . Nu era ceva nou la Iorga .Cu același gând acceptase
guvernarea în 1931. Și de data asta , a pornit cu acest gând expunerea sa .]**

" Și acum după ce am isprăvit aceste considerațiuni , pe care bunăvoința dvs le-a făcut mai lungi
decât doream, **vin la concluzia pe care v-am făgăduit-o de la început ,**

zicând că **poate o întrevedeți.** Din ceea ce am spus se vede

că **programul** , cu toată bunăvoința, **rămâne fără urmări.**

că **făgădueli** nu este bine să se facă **fiindcă așa este vremea , de se pot evapora pe drum ;**

că **partidul** nu mai este **ce a fost odinioară ;**

că **orice se începe în numele partidului** , trezește în societatea însăși **foarte puțină**

dispoziție în a te urma , iar cu cât se vede mai puțin partidul,

cu atât milioanele de oameni se grupează în jurul d-tale.

" **Vechea concepție de la 1870, 1880, 1890, concepția aceasta**

că este bine să înscrii câți mai mulți oameni în partidul d-tale ,

nu a fost nici o dată întemeiată , iar astăzi este și ridicolă și rău făcătoare .

[-----]

" **Partizanii sunt în cea mai mare parte un bucluc. Nu te lasă în pace.**

Când ești în opoziție, fac sau nu fac ceva, dar când ești la guvern ,

fiecare pretinde partea sa și nu mai poți numi pe nimeni altul ,

fiindcă fiecare aduce în cumpănă ceea ce pretinde că a făcut pentru partid.

Când am fost la guvern, au venit la mine oameni care își aduseseră aminte

**că acum 30 de ani îmi făcuseră nu știu ce îndatorire , într-un domeniu fără nici un fel
de însemnătate , și aceasta însemna că trebuie să-l numesc.**

" **Este apoi masa cea mare a alegătorilor** , care votează pentru un partid ,

după cum țara cere guvernarea unui partid sau altul.

" În Anglia, se vota pentru **Whigs** și pentru **Tories** , după cum Anglia avea nevoie de un guvern al liberalilor sau avea nevoie de un guvern al conservatorilor

" **La Fontenay - aux- Roses** , unde este școala pe care o conduc eu, în unele timpuri **au fost comuniști care au votat pentru dreapta** .

Credeți dvs că voturile pentru dreapta de acum sunt numai ale oamenilor de dreapta ? Dar sunt o mulțime de oameni de stânga , care își mușcă mâinile fiindcă **au votat cu stânga**, care este așa cum o vedem în momentul de față.

" Prin urmare , i-am spus lui **Ion Brătianu** : dacă ar avea vreo importanță înscrierile la club, **dacă toată lumea trebuie să se înscrie într-un club sau altul, atunci nu mai este nevoie de alegeri** ; vine toată lumea cu lista membrilor, se compară listele la olaltă , se vede **care are mai mulți** , iar acela **se poartă la guvern**. [-----]

Partidul poate să fie uneori un sprijin ; foarte deseori este o povară.
Sunt cazuri când **partidul te poate compromite** , când **îți poate impune lucruri pe care nu le vrei, și lucrurile acelea trebuie să le îngădui**. [-----]
Și să nu vă sperie nici așa- zisele partide din stradă.

Partidele acelea din stradă înseamnă, d-lor, căciula pe față pentru unul , și căciula pe dos pentru altul , **cojocul cu blana pe înăuntru pentru partidul din stânga și cojocul cu blana în afară , pentru partidul din dreapta** .

Nu ! Binele astăzi , în orișice lume, în orișice societate , se face prin oameni prin **oameni muncitori și prin oameni de treabă** și , **dacă este vorba să sprijini** o societate de oameni de muncă și oameni de treabă, **atunci nu mai trecem prin tot felul de comotii la schimbarea guvernului, nu mai este schimbarea , o revoluție, ci este o nouă grupare a forțelor** , care pot lucra și mai departe pentru binele țării.

" Eu aștept de la înțelepciunea lui Carol al II-lea această hotărâre : strângerea împreună, pe baza nu a unui program , ci a unui număr de puncte de înfăptuit imediat , a tuturor oamenilor care reprezintă o valoare în această țară.

" Dar , înainte de aceasta , să se ducă să-și ardă programele și steagurile ! "
(**aplauze prelungite**) [**LD : ce zici de aplauzele astea într-un parlament al partidelor , când li se anunță condamnarea la arderea pe rug ?!**]

N.Iorga / 27 nov.'36

15.) **M.Manoilescu** (Liga Național-Corporatistă) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36
(DAD, MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, pag. 87- 94)

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ **Rotativa guvernamentală : PNL/ PNȚ ?**

▣ **Dezideratele mișcărilor "naționaliste "**

[**LD : la Manoilescu toate considerațiile sunt trecute prin prisma dezideratelor" generației tinere"** , pe care o numește când "**neliniștită**" , când "**naționalistă**" , dar care are ca principal țel , **demolarea vechiului sistem**]

"D-lor senatori, **concluzia politică** pe care ar trebui s-o scoatem din partea aceasta bună a guvernării liberale , este că **cei mai mari profitori ai actualului guvern** , ar putea , în mod logic, **să fie național-țărăniștii**.

" **Național-țărăniștii** sunt legați în mod indisolubil **de sistemul clasic al celor două partide**. Orice poate face să subziste mai departe acest sistem, este direct favorabil național-țărăniștilor. **De aceea** , este de multe ori **surprinzător** că **dânșii arată atâta ingraturitudine față de Partidul Liberal** , a cărui guvernare , în unele părți bună, nu face decât să le deschidă o posibilitate teoretică , virtuală,

de a menține mai departe sistemul rotativei ! [-----]

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Concluzie

▣ Partidele " vechi" versus tineretul naționalist

" Sunt lucruri de care , de sigur, astăzi nu vă face plăcere să vă amintiți.

Dar dacă le-am amintit o clipă, este numai pentru a scoate o concluzie :

nu m-ați crezut atunci, credeți-mă măcar astăzi !

" Va veni o vreme , foarte curând, când vă veți aduce aminte de aceste vorbe .

Tineretul învățat și viteaz al țării acesteia, tineretul cel mai bun al țării, este definitiv pierdut pentru vechile partide politice ale țării ;

el nu merge astăzi către ele, și ceea ce este nou,

nu va mai merge nici mâine , când va ajunge la maturitate .

În zădar îi veți aștepta pe acești tineri cu masa întinsă ;

ei vor refuza fotoliile ministeriale și vor prefera băncile de piatră ale închisorilor .

Partidele cele vechi vor ajunge să sece , ca acele bălți spre care de multă vreme nu se mai îndreaptă apa vie a izvoarelor ; și cu cât va trece vremea, cu atât **apa bălții se va face mai înăcrită , mai amară și mai otrăvicioasă.**

" Ați lucrat prea mult cu **suflete de ceară** ,
ca să mai puteți crede că **există și suflete de fier.**"

[-----]

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Politica externă

[LD : o pledoarie argumentată despre necesitatea strângerii relațiilor cu **Germania și Italia**, care nu lasă nici un dubiu în ce privește **opțiunile sale de politică externă**]

" Să socotiți , mai ales, cu tineretul , **în politica externă .**

Războiul viitor , d-lor senatori, **nu-l vom face noi ; îl vor face ei .**

Și este bine să știm din vreme , cum voi încerca să arăt astăzi,

ce se poate și ce nu se poate , în politica noastră externă.

" **Trecând la politica externă** , care este obiectul principal al scurtei mele cuvântări, de la început mă îndrept spre **un drum care nu este decât inventarul erorilor noastre .**

De lucrurile de care voi tăcea, înseamnă că nu am nimic rău de spus ;
dar **celelalte sunt, vai, așa de numeroase !**

▣ Liga Națiunilor ; securitatea colectivă ...

" **Prima mare eroare a politicii noastre a fost exagerarea Ligii Națiunilor** și, în special, **exagerarea principiului de bază** pe care stă această Ligă și care este **securitatea colectivă .**

"**Securitatea formală și universală** , garanția aceea **automată și generală**, care face să sară toate țările din lume în ajutorul țării care a fost atacată , este ceea ce am putea numi **marea iluzie de după război.**

" **Rezultatul acestei securități colective** este că,

sau mecanismul acestei securități nu se declanșează , din anumite motive oportuniste - cum a fost în cazul **atacurilor Japoniei împotriva Chinei** , când Japonia a făcut ce-a vrut , tăind felii, felii din China , pentru a le constitui în state așa- zis independente -

sau că securitatea **se declanșează** cu maximum de solemnitate și de răsunset internațional , și devine total inoperantă , **cum a fost în cazul Abisiniei .**

Dacă aș spune că România **nu trebuie să-și mai piardă vremea cu această preocupare a securității colective** , mulți dintre dvs , poate și dl.Gafencu, vor găsi cuvântul cam tare ."

Acest cuvânt nu-i aparține , îl ia dintr-un ziar englez, **oficiosul " Times "** din 21 oct-'36

- **Gr.Gafencu** :**Când vom avea în spatele nostru flota și aviația engleză,**
vom putea să scriem în ziarele românești , ce se scrie în ziarele engleze.

Securitatea colectivă înseamnă , **pentru cine este tare , obligații pentru cei slabi**
Reprezintă, însă , față de cei slabi, ajutorul pe care îl pot aștepta de la cei tari.
Este o fericire că Anglia încă ține la principiul Societății Națiunilor .
Noi, însă, care avem de așteptat ceva de la Societatea Națiunilor ,
este în interesul nostru , atât timp cât nu vom putea fi cu totul independenți ,
adică puternici, pe forțele noastre, **să așteptăm ajutorul , chiar puțin de ar fi,**
de la Societatea Națiunilor ...

- **Manoilescu** : Sunt foarte bucuros , d-le Gafencu, cu atât mai mult cu cât eu cred în viitorul dvs.
- **Gafencu** : ... **dar cred că , față de ajutorul pe care îl poate da Geneva , chiar puțin , fiecare dintre noi are datoria să țină la Geneva.**
- **Manoilescu** : Raționamentul d-lui Gafencu este impecabil. **Dar d-sa se pune în ipoteza că țările mici au numai avantaje, și nu și dezavantaje de pe urma acestei încadrări a lor în solidaritatea colectivă.**

M.Manoilescu / 27 nov.'36

16.) Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 27 nov.'36 , Cameră, 27 nov.'36)

[LD : ședința este condusă de NNSăveanu ; în grupul PNC, asistă **senatorul și președ.suprem al PNC , ACCuza ; parlamentarii PNȚ au părăsit incinta ;]**

[LD : **Goga este intempestiv : consideră nu numai guvernarea PNL terminată, dar și sistemul de guvernare de până atunci , pe care îl taxează de " trecut recent " și , ca partid nou, îi întoarce spatele .**

Goga este optimist : nu crede că țara s-ar afla într-o situație gravă sau amenințată , încât să fie nevoie de "strângere la olaltă "

Goga este ofensiv și în contratimp cu spiritul Mesajului : nu crede în guverne " de concentrare " , considerându-le imposibil de realizat .

Goga este sarcastic și respinge posibile colaborări : din scrupule politice și moarale.

Goga este crud cu adversarii : cu Titulescu, cu Maniu , cu...

Goga nu cere explicit succesiunea, dar din felul cum vorbește , o consideră legitimă.

Deși spune că se va ocupa exclusiv de politica externă,

întreg discursul este presărat cu atacuri , cu paranteze, în care nu cruță pe nimeni...]

Document integral, **fișier PNC V**

[-----]

" Întrucât ne privește pe noi, **Partidul Național Creștin , o formație nouă, care se prepară pentru ziua de mâine, noi am întors spatele recentului trecut politic al țării .**

Recunoaștem : sunt zile grele în politica internă .

Ei bine, **Partidul Național Creștin nu crede că ar putea să întindă mâna**

celor care sunt răspunzători , în mod normal, pentru guvernarea de până astăzi,

de situația grea în care se găsește țara.

Ar fi o lipsă de justificare și morală și politică ." [-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Nicolae Titulescu - cancelar perpetuu ?!**

" **Acest lucru s-a întâmplat și mai de mult , însă cu deosebire că ajunsese un fel de protocol al Parlamentului , în timpul din urmă, de vreo 10 ani încoace, de când toată îngrijirea noastră pentru politica externă a țării devenise un patrimoniu quasi-personal al d-lui Nicolae Titulescu .**

" De atunci, s-au petrecut lucruri ciudate .

D-l Nicolae Titulescu devine un fel de **perpetuu cancelar** al politicii noastre externe.

D-sa considera ca **aproape o incursiune de teritoriu ,**

dacă cineva risca o opinie sau venea să discute o chestiune de politică externă.

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▫ Iuliu Maniu : l'ese Majestate ...

▫ Lașitatea lui Iuliu Maniu

Dvs ați vorbit ieri, aici, foarte legitim , **despre apărarea Coroanei .**

Ei bine, aveți cenzură, și totuși nu ați putut opri discursul de la o gară din Ardeal , a d-lui Iuliu Maniu, foarte iredespectuos la adresa Coroanei. (aplauze la PNC)

Regret foarte mult că **aceste cuvinte** ale mele , dacă ar aștepta un răspuns, aș putea zice că **răsună în gol, fiindcă adversarii mei, nobilii mei adversari** din Partidul Național-Tărănesc , **au ținut ca , la această ocazie, să strălucească prin absență. Îi privește. Să judece țara această absență și justificarea ei.**

- **Nichifor Robu** : Este un act de prudență, d-le președinte!

- **Goga** : Întru cât mă privește pe mine , eu văd, eu judec lucrurile în mod normal .

Îmi zic așa : **Parlamnetul este un câmp de luptă , un câmp de încrucișare a energiilor și a ideilor potrivnice , care vin aici în fața țării**

ca **să găsească soluțiunea** de a duce cu un pas mai departe **treburile publice .**

Cine întoarce spatele câmpului de luptă, fie la Madrid, fie la București, este un om care are o idee cu totul particulară despre bărbăție." (aplauze , ilaritate la PNC)

[-----]

Charles Rist....

Vă aduceți aminte de **împrumuturile obținute pe piața franceză , destul de oneroase, ca și de obligațiunile lor, care au știrbit un timp destul de lung chiar și prerogativele firești ale demnității noastre naționale.**

Nimeni dintre dvs nu a uitat **capitolul destul de greu de suportat : zilele când dl Charles Rist trona la Banca Națională .** (aplauze la PNC)

- **Pamfil Șeicaru** : Partea interesantă este că doctrinarul "intangibilității monetare" , este acela care a făcut toaleta devalorizării francului francez .

Bineînțeles că noi am servit atunci de cobai (aplauze la PNC)

- **Goga** : Regret că **sunt absenți** tocmai aceia care **ar fi datori cu un răspuns** la acest capitol , care nu măgulește prea mult demnitatea națională .

Răspunderea o poartă acele bănci (Goga arată spre băncile PNȚ) care astăzi sunt goale și poate de închiriat (ilaritate)

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▫ Relațiile cu Rusia Sovietică

[-----]

" D-lor deputați, **Rusia a reprezentat pentru noi întotdeauna o foame de teritoriu.**

- **Voce PNL** : D-le Goga, pe noi nu ne considerați adversari ?

- **Goga** : **Eu nu vă pot considera adversari** pe această chestiune de politică externă . pe această chestiune **nu mă găsesc într-un sentiment de adversitate cu dvs ;**

Consider însă ca adversari pe d-nii de pe acele bănci [arătând spre băncile goale ale PNȚ] care s-au dus la Chișinău să dea mulțumire sufletească Basarabiei , spunând basarabenilor că vom merge neconținut cu Rusia. "

[-----]

I.Inculeț - O.Goga / 27 nov.'36

▫ Pericolul comunist în România

- **Inculeț** : (ministru de stat , vicepreșed. Consiliului de ministri) :

" Eu cred că am putea **să constatăm cu toții , că nu există un popor mai refractar ideii comuniste , decât poporul nostru român , și aici cred că avem multe garanții "**

- **Gh.A.Cuza** : **Vă faceți iluzii .Știți care este situația studențimii noastre de la Iași ?**

De unde acum câțiva ani de zile, studențimea era în întregime naționalistă, astăzi, din cei **4.000 de studenți** ai Universității din Iași, **600 sunt naționaliști**, **1.700 sunt comuniști** [LD : aici intrau , în optica lor , și PNT-îștii !] , iar ceilalți cu formula "**studentul la carte**" .Și aceasat situație se prezintă numai într-un an de zile.

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Kominternul : Frontul Popular !**

" Acel <Frente popular > care a împins Republica Spaniolă pe marginea prăpastiei, nu este decât o formulă de avangardă , pe care **Kominternul de la Moscova** a lansat-o anul trecut , ca o torpilă pentru Statele burgheze .

" Am avut onoierea aici, de la această tribună , **trei ceasuri, sub ploaia de întrerupere a acelor domni care astăzi lipsesc** [PNT] , să arăt cum **ideea Frontului Popular a fost lansată anul trecut pentru toată lumea.**

" <Frente popular > acolo unde Largo Cabalero se bate astăzi , acest <Frente popular > este formula **Kominternului.** [-----]

" Am primit astăzi o revistă intitulată "**Pacea**" , în care se pun în circulație **ideile d-lui dr Lupu , pe care le-a adus în geamantan din străinătate.** Această revistă **vorbește de pace** , cu ajutorul **Frontului Popular, a elementelor de stânga cu elementele comuniste .** **Aceasta este realitatea.** Aș putea să stau aici ceasuri întregi și să vă vorbesc de **primejdia bolșevică** , luând din experiența de fiecare clipă ."

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Partidul Național Creștin**

▣ **România a Românilor !**

[-----]

" **Priviți la Basarabia** .Până acum câțiva ani se plimbau pe acolo toate **lozincile deșarte ale partidului zis - țărănesc** . Vă aduceți aminte că **bolșevismul predomina** atunci.

Acum putem să spunem , ca pe o manifestare a instinctului nostru de conservare , **cea mai hotărâtă atitudine de naționalism** care se împotrivesc tuturor acelor străini care intră ca un cui în sufletul lor , **o au basarabenii.** (**aplauze la PNC**)

Basarabia reprezintă astăzi cetatea naționalismul integral ,și noi am făcut un serviciu poporului român și ideii naționale de Stat ,atunci când **acestui sentiment din Basarabia i-am dat curs , încadrându-l într-o formulă politică**" (**aplauze la PNC**)

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Bătălia dintre PNC - PNT**

"În urmă cu câteva zile, la **8 noiembrie** , a fost **congresul PNT** [LD : **din Basarabia ?**] **Deputații de pe băncile PNT nu sunt aici** , pentru că **m-ar interesa duelul nostru de anul trecut** , de la această tribună, atunci când **spuneam că la 14 noiembrie** , anul trecut, **vor veni o sută de mii să facem o demonstrație a forțelor noastre , în aceeași zi, alături de dânșii.**

D-lor au spus atunci că dvs, d-le Inculeț, ne-ați dat posibilitatea de- a ne aduna la olaltă și ne socoteau ca **un fel de spectru rezultat din capriciul și favoarea dvs.**

Am fost prezenți la întâlnire. La 8 noiembrie **am privit această defilare de forțe** , și am avut un **sentiment de mândrie națională.** Defila România, defila România națională, România de mâine (**aplauze prelungite la PNC**) România cea integrată în drepturile ei.

O asemenea Românie națională și creștină este temelie pentru o politică la ea acasă, care să salveze prestigiul ideii noastre de Stat !" (**aplauze prelungite și îndelung repetate , ovațiuni la PNC ; deputații PNC felicită viu pe dl deputat Octavian Goga**)

- **NNSăveanu** : suspendă ședința
O. Goga / 27 nov.'36

---

17) Virgil Madgearu (PNT) , Declarație la Mesaj , Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO 6 , ședința de sâmbătă, 28 nov.'36, p. 95 - 97)

N.Rădulescu -Mehedinți (PNT) , Declarație la Mesaj , Senat , 28 nov.'36

(DS: MO 7 , șed. de sâmbătă, 28 nov.'36 , pag ?)

[LD : **În aceeași zi și cu același conținut, Madgearu și Rădulescu citesc , în numele PNT , în Cameră și în Senat , o Declarație acuzator - ultimativă .**

PNT acuză guvernarea liberală în toate domeniile, pe toate planurile.

Guvernul liberal trebuie să plece . PNT adjudecă guvernarea , anunță programul .]

Doc. integral - **fișier PNT XIII**

/ Dragoste și loialitate pentru **monarhie** /

/ **Politica externă** : Mica Antantă / Franța / Înțelegerea Balcanică / Societatea Națiunilor /

Greșala destituirii lui Titulescu /

Îndoilei privind încurajarea curentelor adversare politiciii externe tradiționale /

/ **Armata** - întâzieri și ineficiența înzestrării /

/ **Guvernarea Tătărescu** - eșec de proporții / Sfârșitul regimului nefast /

/ **Alegerile parlamentare parțiale** - barometru a nepopularității guvernului /

- Coplicitatea și manipularea curentelor extremiste

- Lovirea adversarului democrat

/ **Guvernarea Tătărescu** - lungă și nefructuoasă /

- Încălcarea regimului constituțional

- Substituirea legislativului

/ **Politică economică dezastruoasă** /

- Conversiunea - favoritisme politice ; Reducerea datoriei externe - dăunarea economiei /

- Deprecierea monetei ; Nivel de trai - scăzut

/ **Agricultura** - stagnare, dezechilibre /

/ **Cultură, sănătate, comunicații** - degradare /

/ **Românizarea economiei** - un eșec /

/ **Opera de legiferare** - compromisă de ilegalități /

/ **Eșecul guvernării PNL** / Inutilitatea legiferării anunțate / Jos guvernul PNL ! /

/ **PNT adjudecă succesiunea** / **Program de guvernare** /

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Monarhia

" D-le președinte, d-lor deputați, **Partidul Național -Țărănesc** folosește prilejul discuției asupra răspunsului la Masajul de deschidere a sesiunii Corpurilor Legiuitoare ,

pentru a reânoi expresiunea **sentimentelor sale de devotament și lealitate față de Coroană . Simbol și cheazășie a unității naționale** , Coroana se bucură de **dragostea noastră întregă** , prin care se manifestă **convingeri ce n-au șovăit nici o dată.** "

" Țara se află într-**o situație îngrijorătoare** , atât din pricina **frământărilor care tulbură lumea din afară** , cât și din pricina **dezorganizării materiale și destrămării dinăuntru**"

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Politica externă

[LD : banal și stereotip ! Nu se justifică punerea la îndoială a politiciii guvernului , decât ...]

" **Îngrijorarea țării** , provocată de împrejurările din afară, **a fost agravată** , în primul rând, prin faptul că politica externă a guvernului **a fost continuu contrazisă de acțiunea lui internă**, de **încurajarea fățișă a unor formațiuni politice care cer cu stăruință schimbarea orientării noastre externe**, și anume **alianțe cu State sprijinitoare a revizuirii granițelor**.

): " **O asemenea atitudine** a fost de natură **a desorienta opinia publică și a demoraliza națiunea** , producând , în același timp, un sentiment de **îndoială la aliații noștri firești , asupra lealității noastre** .

): "Această stare de lucruri **a fost agravată prin îndepărtarea nemotivată și neînțeleasă** a d-lui **Nicolae Titulescu** , fost ministru de externe, puține zile **după ce Consiliul de Miniștri se declarase complet de acord cu politica dusă de d-sa** , acordându-i încrederea **de a o continua mai departe** " (**aplauze pe băncile PNTJ**)

" **Declarația din Mesaj** cu privire la politica externă , **deși**, în linii mari , **cuprinde țelurile politicii externe care are asentimentul națiunii**, **totuși**, ea **nu poate pune capăt îngrijorării țării din cauza incertitudinii create prin acțiunea politică plină de contraziceri a guvernului**, se **impune o politică externă consecventă , care să excludă orice echivoc**. (**aplauze pe băncile PNTJ**)

Mica Înțelegerere

" În acest sens, ultimele **manifestări de la București și de la Praga** , prilejuite de întâlnirea **șefilor de Stat ai Micii Înțelegeri** , constituie actul de **realizări pozitive** , menite să întărească **politica noastră externă națională**. Continuarea și dezvoltarea unor asemenea eforturi este imperios cerută. **Solidaritatea Statelor Micii Înțelegeri trebuie să rămână indestructibilă** .

Alianța cu Franța, cu Polonia, cu Antanta Balcanică ...

" Întărirea și complearea alianțelor noastre firești, și **în primul rând cu Franța**, de care ne leagă un sentiment de recunoștință și amicitie adâncă, dezvoltarea alianței noastre **cu Polonia**, consolidarea **Înțelegerii Balcanice**, precum și cu desăvârșirea bunelor raporturi cu toate Statele , și în deosebi cu vecinii noștri, reprezintă, împreună cu atașamentul nostru față de **Societatea Națiunilor** , mijloacele de garanție a păcii și frontierelor noastre . (**aplauze pe băncile PNTJ**)

"**Stat național**, întemeiat pe **libera hotărâre de unire a tuturor provinciilor cu Țara Mamă** , **România respinge orice tentință care ar ținti să atingă integritatea patrimoniului său național**, consfințită prin **tratatele de pace** , care recunosc **drepturile noastre istorice** " (**aplauze pe băncile PNTJ**)

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Armata

[**LD : declarația este penibilă, iresponsabilă și vinovată ... dar precis politicianistă . Se mai vedește și caracterul ranchiunos - dacă pot să spun așa - și reaua credință, cu dezgroparea dramei militare din 1916 ! Comentariile sunt de prisos .**]

" Primul gând al tuturor se îndreaptă , ca **o ultimă speranță, spre armată** , reazămul suprem al apărării Statului. (**aplauze pe băncile PNTJ**)

Partidul Național -Țărănesc socotește că, **din nefericire** , acțiunea întreprinsă de guvern pentru înzestrarea armatei **n-a dat rezultatele dorite** (**exclamări la majoritatea PNL**)

- **Voce PNL : Skoda !**

- **Madgearu** : Aceasta se datorește, în primul rând, **neglijenței totale a guvernelor din primii 10 ani de după Unire** [**LD : mai bine zis după război , ce dracu!**] , apoi faptului că **opera începută de guvernul național -țărănesc** , în 1929, **a fost întreruptă** .

Fie pentru că guvernul actual n-a înțeles din primul moment însemnătatea și urgența înzestrării oștirii (**exclamări la majoritatea PNL**) **fie pentru că acțiunea lui a fost condusă de meschine fapte politicianiste** , el n-a făcut timp de **doi ani nimic pozitiv** și **înarmarea țării a fost întârziată** , **sacrificându-se astfel vitale interese de Stat** . (**aplauze pe băncile PNTJ**)

O asemenea **procedare este cu atât mai vinovată** , cu cât **Partidul Liberal** făcuse în dauna **țării** , **trista experiență din 1916**. (**aplauze pe băncile PNTJ**)

Această întârziere impune **datoria de a grăbi opera de înzestrare și organizare a oștirii** ,

cu orice jefre. **PNT** nu va precupeți nici o **sfortare** pentru **desăvârșirea grabnică a organizării apărării naționale** " (aplauze pe băncile PNT)

Virgil Madgearu /
Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ **Guvernarea Tătărăscu**

[**LD :Bine- nțeles** guvernarea era **criticată din toate unghiurile și sub toate aspectele !** **Ar fi putut-o face PNT** cu mai multă profunzime și pe chestiuni punctuale, nu cu acuze și adjective . **Ce dialog al surzilor ! Ce fractură moral -politică !** **Madgearu are dreptate : nu era unitate sufletească ; se luaseră măsuri excepționale ; existau complicități ; se guverna cu legea " *deplinelor puteri* " etc etc etc.** **Dar , oare , numai guvernul PNL era de vină pentru asta ?!**

Și dacă da, aceasta ar fi fost situația , mai era România o țară guvernabilă ?]

" Odată cu pregătirea și înzestrarea armatei , **trebuia urmărită consolidarea unității sufletești** a națiunii. (aplauze pe băncile PNT)

): Și în această privință, **guvernul actual are o gravă răspundere de a fi tolerat și chiar încurajat curentele de învrăjpire națională și de anarhizare** a spiritelor.

A slăbit astfel sentimentul de solidaritate și disciplină națională pe care se reazămă puterea de rezistență a unui popor , în deosebi în clipe de primejdie. (aplauze pe băncile PNT)

): " **Guvernul actual, deși a dăinuit trei ani, nu a izbutit să realizeze nici continuitate ,** prin acțiunea lui politică , și **nici stabilitate** în opera sa de guvernare.

În adevăr, regimul actual **a rupt firul acțiunilor folositoare** începute înaintea lui și **a distrus relizări însemnate** .El nu a urmat **nici propria lui acțiune de guvern** , o linie de continuitate. (aplauze pe băncile PNT)

" **Singurul domeniu** unde guvernul a dovedit stabilitate , a fost **menținerea măsurilor excepționale , cenzura și starea de asediu** , prin care **s-a strecurat în sufletele tuturor îndoiala și suspiciunea** asupra stărilor din țara aceasta . (aplauze pe băncile PNT)

" **La sfârșitul unui regim** , ale cărui rezultate nu pot înșela pe nimeni, Partidul Național Țărănesc constată că **guvernul a încetat de mult să mai reprezinte țara** . Guvernul însuși își dă eama de această stare a **spiritului public , care îi rămâne ostil**.

De aceea , **el menține încă în mai multe regiuni ale țării , comisiuni interimare** , iar acolo unde opoziția a obținut o reprezentare însemnată ,

Consiliile alese nu au fost puse în funcțiune sau au fost **sabotate în opera lor** , permanentizându-se astfel **atotputernicia iresponsabilă a agenților cluburilor liberale**.

(aplauze pe băncile PNT)

): **Același regim condamnabil s-a aplicat și în organizațiile cu caracter profesional, ceea ce a împiedicat îndeplinirea rosturilor acestora în economia națională.** "

Virgil Madgearu /
Rădulescu - Mehedinți / 28 nov.'36

▣ **Alegerile parțiale = experiment riscant**

▣ **Complicitatea grupărilor extremiste**

▣ **Lovirea adversarului democrat**

[**LD : PNT** avea dreptate . În lupta dintre cele **două mari partide** , începând cu 1933 , s-a practicat această **tactică de uzură prin ricoșeu** , prin măcinarea și **hărțuirea reciprocă** cu ajutorul (sau complicitatea) **grupărilor extremiste** .

Ceea ce a făcut PNL (folosindu-se de gogo-cuziști) , va face PNT în nov. 1937 (folosindu-se de legionari) , ducând regimul democrat în grav impas.

Sigur, lucrurile au fost mai complicate , mai mulți factori s-au insinuat în aceste confruntări ,

dintre care **reala radicalizare naționalistă a românilor** nu poate fi ignorată.]

): " Din aceeași teamă de a se înfățișa țării, **Partidul Liberal s-a abținut de la alegerile parlamentare parțiale**, mulțumindu-se cu **rolul de instigator în sprijinul unor anumite formațiuni de opoziție înfeudate guvernului**, iar când s-a prezentat totuși în alegerile parțiale, **a înregistrat înfrângeri dureroase**. (aplauze pe băncile PNȚ)

" Țara a condamnat astfel pretinsa operă rodnică a cărei **apologie**, din partea guvernului, constituie o **sfidare** (aplauze pe băncile PNȚ)

): Din lipsa unei baze reale în masele populare, **guvernul a recurs la complicitatea unor grupări**, caracterizate de însași **președintele de consiliu**, drept **formațiuni factice**, pentru ca, **prin diversiuni, să-și mențină poziția**. El a făcut această acțiune **cu prețul compromiterii ordinii legale și prestigiului autorității**. (aplauze pe băncile PNȚ)

): Această politică vădește **incoherența guvernului**, care, **pe de o parte**, **a cerut și a obținut** legiferarea unui regim excepțional și draconic **pentru apărarea liniștii publice**, și, **pe de altă parte**, **nu l-a aplicat**, lăsând curs liber anarhiei.

Astfel am asistat la **asasinat repetate** și la organizarea de **formațiuni paramilitare**, înarmate, gata de a înlocui lupta de idei **cu violența și de a răsturna regimul constituțional și parlamentar**. " (aplauze pe băncile PNȚ)

Virgil Madgearu /

Rădulescu -Mehedinți / 28 nov.'36

▣ **Guvernare lungă și nefructuoasă**

▣ **Încălcarea regimului constituțional**

▣ **Substituirea legislativului**

" De asemenea, **guvernul însuși a săpat fundamentul regimului constituțional**, uneori **prin abdicarea de la rolul său**, alteori prin **flagrantă călcare a Constituției** și prin **substituirea sa în locul puterii legiuitoare**, în repetate rânduri, fără nici o justificare și fără a realiza cel puțin lucruri utile pentru țară. (aplauze pe băncile PNȚ)

" Astfel **a cerut depline puteri pentru simplificarea aparatului de Stat**, încă de acum doi ani, [1934] și **n-a făcut nici un pas în această direcție**.

" **A cerut** apoi, în primăvara trecută [1935] **depline puteri** pentru **echilibrarea bugetului** și în loc să le folosească în acest sens, **le-a întrebuițat în mod abuziv și a sfidat Parlamentul**, aducând câteva zile înainte de deschiderea sesiunii actuale, **un număr de decrete -legi**, din care **nici unul nu rezolvă vreo chestiune urgentă**, unele fiind chiar destinate a înlesni **anumite afaceri în folosul unor privilegiați ai guvernului**. (aplauze pe băncile PNȚ)

" **Partidul Național -Țărănesc înfierează această atitudine a guvernului**, care **n-a șovăit să primejduiască interesele țării**, **pentru a-și continua existența în mod nelegitim**.

Cu toate că a avut răgazul necesar pentru a-și da măsura capacității sale, dispunând de **o guvernare neobișnuit de lungă față de meritele sale**, **guvernul n-a fost în stare să înregistreze opere care să poată impune prin rodnicia lor**.

" Chipul în care **țara a reacționat față de guvern**, ori de câte ori a avut ocazia, constituie mărturia netăgăduită că ea **nu s-a lăsat înșelată de mirajul aparențelor** " (aplauze pe băncile PNȚ)

" **Majoritatea parlamentară**, prin glasul **raportorului la Mesaj**, a înțeles prea bine aceasta și de aceea **n-a reținut apologia** pe care **guvernul a încercat s-o strecoare în Mesajul Tronului**, cu privire la **pretinsa sa operă constructivă**. " (aplauze pe băncile PNȚ)

Virgil Madgearu /

▣ **Conversiunea = favoritism politic**

▣ **Reducerea datoriei externe = în dauna economiei**

▣ **Bugetul = cu un mare deficit**

▣ **Moneta = depreciată**

▣ **Nivelul de trai = scăzut**

[LD : Madgearu - fiindcă nu mă îndoiesc de paternitatea aprecierilor politicii economico și financiare îi aparține - **sfidează realitățile și consecințele politicii economice a PNȚ !** Madgearu **transformă dezastrul economic lăsat** , în **cap de acuzare contra PNL**, cu același **substrat de clasă** (pseudo marxist) care ascundea , în realitate, **concepțiile și conflictului de interese** între **instituțiile bancare satelite** și .... alte instituții economico-financiare ale celor două partide .

Las deoparte că, și într-o declarație de partid, Madgearu nu se putea abține de a-și etala doctrina financiar -monetară, ca de la catedră ! Păcat de care sufereau și alți politicieni , cu activitate de catedră]

) : " **Realizarea conversiunii datorilor agricole și urbane n-a corespuns imensului sacrificiu de 8 miliarde ce s-a impus Statului,**

Valoarea socială a conversiunii a fost știrbită de abuzurile ce s-au comis cu prilejul așa-zisei acțiuni de asanare a creditului ,

) : în care s-au risipit 4 miliarde de lei , în **acte de favoritism politic și personal , neglijându-se instituțiunile de credit popular ,** mai cu deosebire în Ardeal, și celelate provincii unite .

) : " Această vastă operațiune de disprețuire a intereselor economice legitime, în profitul unui număr restrâns de mari instituțiuni financiare înfeudate în sfera de influență politică a Partidului Liberal, a fost posibilă **numai prin sustragerea ei de la controlul Parlamentului**

și **chiar a miniștrilor de finanțe** , care rămân **direct răspunzători** de a fi renunțat la îndeplinirea îndatoririlor lor și, deci, **de a fi tolerat asemenea operațiuni.** [**aluzie la Victor Slăvescu**]

) : " **Reducerea datoriei publice externe, prin acordul din iulie 1934, s-a dovedit insuficientă ,** din cauza **supraprețuirii capacității de plată** și mai ales **de transfer s Statului .**

Guvernul a subordonat politica economică a țării, exigenței politicii monetare , pentru a se vedea , cu toate acestea , **constrâns de a sista transferul cuponului** cu începere de la 1 iulie 1935, ceea ce a provocat **aglomerarea de arierate** , în valoare de cca 3 miliarde jumătate. Iar pe de altă parte, **datorită acestei politici, s-a micșorat rentabilitatea muncii producătorilor ,** cauzându-se **pagube însemnate economiei naționale ,** cu toată ameliorarea conjuncturii generașe, în afară.

) : " În ordinea bugetară , nu se poate ignora **deficitul de peste 3 miliarde al gestiunii financiare liberale de până acum,**

cu toate condițiile incomparabil mai favorabile decât în perioada 1929-1933 , fără a mai socoti și **urcarea masivă a impozitelor** , agravată de **o presiune fiscală** care s-a resimțit de întreaga țară ." (**aplauze pe băncile PNȚ**)

) : " Cu toate că în programul său **guvernul s-a angajat să mențină stabilizarea monetară ,** prin politica comerțului și plăților externe ce-a urmat ,

a provocat scăderea considerabilă a valorii monetei naționale, în paguba producătorilor, consumtorilor și Statului,

dar **în profitul exclusiv al speculatorilor , de toate categoriile.**" (**aplauze pe băncile PNȚ**)

Această depreciere , recunoscută mai întâi prin **introducerea primelor valutare ,** a fost **consacrată prin decretul de reevaluare a stocului de aur.**

Din nefericire, și această ultimă operațiune a fost făcută în forma unui simplu expedient financiar **în loc să** fi îmbrăcat forma unei adaptări monetare de la care, atât Statul cât și economia națională, ar fi tras maximum de foloase, **dacă se făcea la momentul oportun** și în condițiunile tehnice corespunzătoare .
(aplauze pe băncile PNȚ)

): " **Ridicarea prețurilor cu aproape 30%** într-un singur an, n-a putut fi stăvilită și, din această cauză , fondurile de întreținere a **serviciilor publice s-au redus** și mai mult, după ce, prin însuși bugetul în curs, **se operase o scădere de 10%** față de anul precedent .

): " În sfârșit, **ridicarea costului vieții** , a îngreunat traiul funcționarilor , fapt care contribuie la **demoralizarea elementelor oneste** , descurajate și de **spectacolul scandalos al câștigurilor ușoare** realizate prin abuzuri revoltătoare în contul patrimoniului public ."
(aplauze pe băncile PNȚ)

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ **Agricultura**

" **Pretinsa acțiune de îndrumare a agriculturii** , lipsită de plan și de mijloace materiale, **n-a fost în stare** să contribuie la **stabilirea unui nou echilibru în producția noastră agricolă** , pentru **sporirea rentabilității muncii** milioanele de agricultori țărani , **nici** să asigure dezvoltarea **industrializării produselor agricole și animale și a industriilor sătești**, în care să găsească un plasament rentabil **imensul potențial de muncă țărănească** .(aplauze pe băncile PNȚ)

): Totdeodată, **accentuarea decalajului dintre prețurile agricole și industriale**, specifică țării noastre , **a micșorat capacitatea de consum** a gospodăriilor țărănești, sporind **procesul de pauperizare al țărănimii**.

): " **Stagnarea și regresul economiei noastre agricole** se datorește și **dezorganizării cooperatției** , prin împovărarea unităților cooperatiste cu o serie de **organe centrale , birocratice , numeroase și costisitoare** , fără ca măcar să se fi dotat cooperatiza cu **mijloace noi de credit** .
Iar **desființarea autonomiei mișcării cooperatiste**
a lipsit cooperatiza de aportul inițiativelor rodnice și creatoare . "

Virgil Madgearu /

Rădulescu -Mehedinți / 28 nov.'36

▣ **Cultură , sănătate , comunicații**

[LD : Pornit numai pe critică distrugătoare, Madgearu amestecă domeniile, nu spune nimic de școală, de investițiile culturale și de artă făcute în această guvernare .]

" Pentru investiriile cu caracter **cultural , social și sanitar** , de un interes copleșitor , în timp de 3 ani nu s-a cheltuit din buget **decât 2 miliarde 200 milioane** , adică abia **3, 1/2 % din totalul cheltuelilor bugetare** , o sumă modestă , mai ales dacă se raportează la **marea irosire a banului public** , în **afacerile scandaloase** , care au făcut **obiectul cercetărilor judiciare** din ultimii ani, fără a se fi adus măcar satisfacție unor sancțiuni exemplare a celor ce poartă răspunderea reală a unui **regim de desmăț și de risipă** "

" Cât privește opera de început de **refacere a arterelor noastre de comunicație** , semnalăm că nici până azi , cu toate cererile făcute de reprezentanții partidului nostru la Biroul Canmerei , încă din sesiunea trecută, **d-I președinte all Consiliului de miniștri nu a înțeles să depună , spre controlul Parlamentului , actele și datele** pe care noi le-am avut la îndemână și cu care **am dovedit exagerarea operei pe care guvernul și-o arogă fără nici o îndreptățire** " .(aplauze pe băncile PNȚ)

Virgil Madgearu /
Rădulescu -Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Românzarea vieții economice

"Acțiunea de românzare a vieții economice , limitată la legislația de ocrotire a muncii naționale, n-a dat roade, după cum se constată chiar din raportul oficial al comisiei speciale respective. Dimpotrivă, prin metodele folosite în politica economică de contingentare , compensații și devize, s-a mărit avuția deținută de străini " . (aplauze pe băncile PNT)
" În aceste condiții , este surprinzător că grupările de dreapta nu au cutezat încă să facă procesul acestor metode de acțiune politică și economică a guvernării liberale, dovedind , și prin aceasta , înfeudarea lor la sfera de interese a Partidului Liberal. " (aplauze pe băncile PNT)

Virgil Madgearu /
Rădulescu -Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Opera de legiferare

▣ Compromiterea ideii de legalitate

" Față de astfel de rezultate , este temerar ca acest guvern , lipsit de autoritate și de prestigiu, să afișeze intenția de a continua opera de legiferare . (aplauze pe băncile PNT)
" Pretenția guvernului de a întări ordinea legală și ordinea morală în viața de Stat ,
): sună ca o sfidare , după opera de compromitere a ideii de ordine și autoritate legală și destrămarea morală , pe care a întreprins-o în acești trei ani ,
în care guvernul a asistat neputincios sau complice la acte teroriste ,
fără precedent la noi și a patronat abuzuri și fraude ,
dintre care unele s-au transformat în adevărate scandaluri publice .
" În această atmosferă de carență a legii și a moralei,
s-a dat tineretului cel mai nenorocit exemplu , încurajându-se pornirile inferioare . "
): " De aceea, anunțarea proiectului de lege pentru răspunderea ministerială și pentru apărarea patrimoniului public , apare ca o tendință de mistificare a opiniei publice.
): " Iar proiectul de lege pentru regimul presei, întocmit de guvernul unui partid care , după război, a guvernat neîntrerupt la adăpostul cenzurii, este o încercare de a se zugruma libertatea presei prin alte mijloace .
Dacă înțelegem necesitatea de a se stabili răspunderile scrisului,
nu vom admite de a încătușa libertatea de exprimare liberă a gândului și critica onestă.

Virgil Madgearu /
Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Jos guvernul PNL !

" Nu vedem , prin urmare , nici o justificare a noii activități legislative proiectată de guvern, care nu mai are nici un rost de a exista.
" Cu toată opera întinsă de rătăcire și corupție,
cu toată acțiunea de calomnii, spulberate rând pe rând în fața justiției
cu toată proteguirea de către guvern a mișcărilor anarhice ,
țara și-a afirmat în mod hotărât voința , oride câte ori a fost consultată [alegeri parțiale]
condamnând guvernul și manifestându-și încrederea în Partidul Național Țărănesc .
" Este deplin constatat că guvernul nu mai are încrederea națiunii.
Într-o asemenea situație, orice guvern , cu simțul răspunderii constituționale,
trebuie să tragă la timp consecințele , pentru a nu descoperi Coroana,
a cărei solidaritate cu națiunea este unul din principiile fundamentale ale trăinicieii Statului.

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▫ PNȚ adjudecă succesiunea

▫ Program de guvernare

" **Partidul Național-Tărănesc** , consecvent cu principiile sale, afirmă **ca politica externă , primatul apărării frontierelor și a integrității teritoriale a Statului , și în politica internă, primatul muncii naționale și al țărănimii .**

" În acest scop, prin programul său, el urmărește îndeosebi **consolidarea regimului constituțional monarhic ; asigurarea ordinii legale și autorității** , printr-o disciplină nouă , care , respectând libertățile, le subordonează intereselor Statului , potrivit noilor sale funcțiuni ; **o operă de reconstrucție economică , socială și culturală**, menită să trezească și să pună în valoare energiile naționale, **asigurând întâietatea muncii românești în toate ramurile de activitate** și dând o deosebită atenție **dezvoltării agriculturii** ; înzestrarea țării cu utilajul necesar , dând întâietate , în împrejurările actuale, **utilajului apărării naționale .**

" **Partidul Național Tărănesc se simte îndreptățit și în măsură de a-și lua răspunderea soluționării marilor probleme ale Statului , în actualele împrejurări "** (aplauze pe băncile PNȚ)

Virgil Madgearu / 28 nov.'36

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

18.) **Grigore Iunian (PRT) , Discurs la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36**

(DAD, MO 6, șed. de sâmbătă, 28 nov.'36)

[**LD : 18 iulie 2003. Mă apropii de preludiile viitorului regim instaurat de Carol al II-lea** în febr.1938 , chiar dacă , până atunci va mai dura un an.

Ședința este condusă de NNSăveanu ;pe banca ministerială este Inculeț , nu este întrerupt aproape deloc.

Iunian vorbește după **Octavian Goga (PNC) și Virgil Madgearu (PNȚ)** care **revendicaseră succesiunea pentru partidele lor.**

Iunian dă un **diagnostic sever** acestei eventualități : indiferent de formulă, **venirea lor la putere ar provoca un război civil.]**

Document integral - **fișier PTR - II**

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▫ Rotativa guvernamentală

" D-lor deputați , nu vii cu nici o preocupare personală, **nu mă declar îndreptățit și gata să iau răspundere conducerii Statului [aluzie la PNȚ] și nu am nici un motiv să fiu supărat astăzi pe cei care nu sunt fideli în prietenie și făgădueli . " N-am tratat nici o dată succesiunea cu dvs [PNL] , n-am cerut și nu am primit asigurări cu privire la această succesiune ; n-am nici un cuvânt să mă supăr că , se pare, că **infidelitatea dvs se manifestă și pe acest teren . Ați fi acordând grație , pare-se , unei alte grupări [aluzie la PNC] , deopotrivă de voinică să-și ia ea răspunderea pentru fericirea Statului . (aplauze la PTR)****

" **Nu mă miră aceste oferte** , pentru că , în definitiv, **dacă dvs ați fericit până acum țara , apoi în condițiile acestea o poate fericii oricine .**

Și **oferțele așa de stăruitoare care se fac** pentru continuarea măreței dvs opere **n-au nevoie de multe eforturi și nu angajează prea multă răspundere pentru viitor."**

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Prestigiul Coroanei ?!

▣ Compromiterea Coroanei de către guvernările de partid

▣ PNT - PNL

" Am constatat de la început cu bucurie, un lucru , o preocupare pe care o împărtășesc cu toții . Să mă iertați , însă, dacă eu nu voi stăruî atît de gălăgios asupra ei.

Am văzut că **apare ca o mare preocupare pentru dvs apărarea prestigiului Coroanei.**

" Peste toate neînțelegerile , **două din marile partide** care revendică cinstea **de a continua guvernarea [PNL]** sau **de a începe una nouă [PNT]** , **au făcut o înțelegere** în această mare preocupare , de **apărare a prestigiului Coroanei** .

" D-lor deputați, **ea se manifestă așa de viguros, încât** , democrați cu toții, apărători sinceri și hotărâți ai regimului constituțional și ai libertăților publice , **sunteți totuși capabili** , desigur, cu o mare înfrângere asupra dvs înșivă , **și încălcați la nevoie chiar libertățile**, pentru **ca să apărați acest mare patrimoniu** .

Cenzură sau confiscare în apărarea Regelui !

" Am asistat la **un foarte interesant duel** , acum două zile , între secretarul general al Partidului Național -Țărănesc , **d-Madgearu**, și între **d.l Bentoiu** .

Se discuta **cenzura și metodele cele mai bune de apărare** , a ceea ce constituie un element de seamă a patrimoniului nostru național. Discuțiunea n-a fost pe chestiunea de fond .**Oratorii erau de acord că unele măsuri excepționale se impun.** Deosebirea a stat în aceea că **dl Bentoiu** spunea că este **mai bună cenzura decât confiscarea** , iar **reprezentntul PNT** , fără a critica în sine , în principiu, cenzura , credea totuși că **apliarea ei** , așa cum a fost făcută , **nu răspunde la preocuparea aceasta principială** .

- **Madgearu** : Am declarat categoric că **suntem contra cenzurii și socotim că nu are utilitate.**

- **Iunian** : Dar ieri nu ați fost așa de categoric .

- **Madgearu** : Categoric

- **Iunian** : **Să presupunem acest lucru.** Suntem bucuroși să vă auzim declarând acesta azi. În orice caz, **sentimentul nu a fost așa de statornic.** Dar deosebirea care este ?

Dvs, Partidul Național -Țărănesc, recomandați : **nu faceți cenzură, confiscați !**

Aveți un alt mijloc de a **garanta libertatea de exprimare : confiscând ! (ilaritate)**

Și preocuparea este veche : Dacă nu mă înșel, în 1930 s-a confiscat un ziar

în care **se atăca** atunci **Regența** .Este adevărat că , nu mult după aceea,

s-a confiscat și un ziar în care se apăra Prințul Carol - pe vremea aceea

El era pribeag . Și totuși a fost necesară această măsură , tot în vederea apărării a ceea ce era mai de temeî în organizarea Statului nostru.

[**LD : Iunian exploatează la maxim momentul gloriei sale privind aducerea prințului Carol și Restaurația** . Ceea ce nu mai spune , este că **el era în acel guvern !** De asemenea, **Iunian profită și de data aceasta de faptul că nu se puteau atăca chestiunile grave, de fond , când în joc era numele Regelui Carol !**] [-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Regim de "colaborare "

▣ Guvernare " fără partide"

▣ Echipă " de lucru"

[**LD : este cea mai importantă parte din discurs , este concluzia , este propunerea , este sugestia la apelul regal** . Iunian **nu dă un nume** unui astfel de regim , dar îl diferențiază față de guvernările de "**coaliție**" , de "**tehnicieni**" , de "**concentrare**" Nu-l numește nici "**democratic**" , nici "**dictatură**" , nici "**personal**" , nici "**regal**" .

Această **anonimie** se va perpetua și în perioada '38-'40 , iar după detronarea lui Carol , **va face subiectul controversat al politicienilor și al istoriografiei ulterioare**]

" Într-un asemenea Parlament, și cu crearea regimului de libertăți ,

se poate face apel la o colaborare , se poate găsi destul luminat patriotism - nădăjduesc - la toți fruntașii și conducătorii diferitelor grupări , care intră în Parlament , pentru ca , **pentru o bucată de vreme** , și în vederea necesităților mari ale țării, **să se poată înjgheba o echipă de lucru** , trecând peste toate aceste ambiții personale , **dar cu o condiție** :ca aceasta să reprezinte solidarizarea pentru **o operă restrânsă la un program mărginit,** și al zilei de astăzi și a zilei de mâine, **dar să nu angajeze cu nimic răspunderea pentru politica trecută a partidelor și a guvernelor de partid,** cum ar angaja-o în ipoteza unei înțelegeri de colaborare nejustificată. "

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Pretendentele la succesiune : PNC și PNT

▣ Pericolul unui război civil

" Am arătat o asemenea speranță , dovedită neîntemeiată , și acum trei ani, când am vorbit la Mesaj, crezând că aveți în dvs încă posibilitatea de învoire a formei în care vă prezentaseți înainte , pentru ca , **din sânul dvs , al partidului liberal, să vă puteți dăruți o activitate rodnică** ,cu **speranțele mele de atunci care nu au fost realizate**

" Tot așa și astăzi vreau totuși **să pot nădăjdui astăzi** în **puterea de reculegere și în patriotismul fiecăruia dintre grupările politice aici reprezentate , ca să ferească țara de acel război civil care ne amenință,** prin manifestările și ale unei grupări, a **Partidului Național Creștin** , și ale altei grupări, a **Partidului Național-Țărănesc,** **partide care pretind succesiunea guvernului pentru fiecare din ele.**

" **Oricare dintre aceste două soluțiuni s-ar da crizei care se va desfășura cândva - căci și puterile dvs sunt mărginite - va constitui un izvor de primejdie.**

" De aceea, vreau să cred în puterea de reculegere a tuturor , ca să găsească **singura formulă** prin care **să poată realiza colaborarea lor** și constitui cadrul în care o asemenea colaborare se poate asigura efectiv, **pentru a garanta dezvoltarea normală** , propășirea țării noastre, **și a păstra neștirbit întregul patrimoniu național,** care trebuie să ne fie scump, deopotrivă, tuturor ." (aplauze la PRT)

Grigore Iunian / 28 nov.'36

19.) Gh.Vântu (raportor) , discurs final la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO . 6 , sâmbătă, 28 nov.'36 , p. 116 - 121)

[LD : 7 sept.2003 . Ședința este condusă de NNSăveanu . De remarcat **amplourea** dată **discuțiilor doctrinare** , care nu erau deloc simple exerciții oratorice.

Atmosfera politică era încărcată de **propagande și polemici** ,

iar aceasta era **ultima sesiune a legislaturii PNL** , după care **urmasu alegerile.**

Parcă nimeni nu mai ara preocupat de actul guvernării, de bilanțuri și analize,

ci, din cluburi, presă și stradă.... **lupta se mutase în Parlament și în culise.**

Dar parcă nici aici, nu mai sunt "bătăile " de altă dată : lipsesc membrii de marcă ai guvernului;

lipsesc (sau tac ?) șefii de partid : **Dinu Brătianu. Mihalache, Maniu, Iunian, Gh.Brătianu,**

Goga, ACCuza ; tac "spadasinii" doctrinari : **Madgearu, Iamandi , Giurăscu, ;**

când și când câte o intervenție a lui **Șeicaru** - totdeauna cu miez ! -

Și totuși , eu cred că lumea politică era în veghe maximă ....] Doc.integral **fișer PNL- XI**

Subtitluri, sublinieri , semne -LD]

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ Opoziția .

[LD :atenție ! opoziția definită ca " **opoziție a MSR** "

Cred că este prima oară când aud această formulă ...]

Ora este întârziată, parlamentarii oboșiți după 5 ore de dezbatere...

Reprezentanții opoziției s-au străduit , "cel puțin în formă" ,
să se apropie de acea noțiune clasică a *opoziției Majestății Sale Regelui* . "

[-----]

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ Partidul Național Țărănesc

[LD : este o încercare evidentă de ... apropiere, este o mână întinsă, pentru că reprezintă
puterea , dar ... nu știu dacă ipostazele s-ar schimba, cum ar fi.

Așa , ca idee, nu ar fi fost rău, dar ... să nu să ne amăgim...]

" D-lor deputați, **PNT** a binevoit să ne citească astăzi un rechizitoriu , mai mult un rechizitoriu
aparent - și cred chiar că acest memoriu este **opera temperamentului năvalnic**
al d-lui Virgil Madgearu - pentru că , **dacă** veți cerceta conținutul acestei declarațiuni ,
veți putea constata că **nu este decât o simplă prezentare de stil** ,
în această declarație fiind **simple fraze** , care se succed
și foarte multe sunt aruncate **cu oarecare lipsă de răspundere** ;
eu regret aceasta pentru **un partid care a guvernat** , care , desigur,
va mai veni la conducerea țării , care , în orice caz, **revendică acest drept** .

" Eu mă voi mărgini să **constat cu bucurie** că

PNT intră pe făgașul unei politici normale.

Politica tradițională de agresivitate a fost abandonată

și **sperăm** că **Partidul Național Țărănesc** , pe viitor, **va duce o politică care angajează**
și **care se poate realiza** , necesară pentru orice partid de guvernământ .[**statul țărănesc**]

" **Constat** aceasta pentru că **nu mai găsesc în declarația prezentată astăzi**
formula aceea a <statului țărănesc> .De această dată , **Partidul Național -Țărănesc** ,
consecvent cu principiile sale - spune declarația -

**< afirmă în politica externă primatul apărării frontierelor și, în politica internă,
primatul muncii naționale și al țărănimii >**

" **De la formula aceea a luptei de clasă** , a unei activități cu caracter naționalist,
este o mare schimbare . Așa cum se prezintă astăzi, **declarația** Partidului Național Țărănesc ,
constituie o mare evoluție și cred că , în această evoluție,
partidul nostru a dat o contribuție foarte serioasă " (**aplauze la majoritatea PNL**)

"**S-a recunoscut** prin aceasta că **un partid**, oricât zgomot ar face, și oricâtă nerăbdare
ar manifesta în dorința sa de a ajunge la frânele Statului,
nu poate ajunge la această răspundere decât atunci când demonstrează
că are înțelegerea lucrurilor , că este matur din punct de vedere politic,
din punct de vedere al programului și al orientării .

"**Celelalte observații** cu privire la **înzestrarea armatei** , desigur că sunt **manifestările**
unei amărăciuni , pe care **au cunoscut-o în trecutul apropiat [Skoda !]** ,
așa că **nu putem să luăm în serios orice fel de enervare** , care se poate constata
chiar în declarațiuni , preparate înainte de ședință ."

[-----]

[**"Cezarismul" = consecință a excesului democratic**]

[LD : intervenția lui Șeicaru a rămas fără răspuns atunci. Încercând să-i pătrund gândul ,
mi-a venit în minte **o posibilă analogie** cu **acțiunea anti-carlistă a lui Iuliu Maniu** ,
Oare , această campanie a lui, mergând chiar până la "pactul" nefiresc cu Garda de Fier,
nu și-a avut și ea **partea de contribuție la lovitura dată de Carol II , în '38,**
care ar putea foarte bine căpăta această etichetă de **"cezarism "** ?]

- **Pamfil Șeicaru** : " Pretudindenii unde se petrec aceste **fenomene de cezarism** ,
ele sunt , am putea spune, **pedepsirea partidelor de centru** .

De pildă, în Italia : **partidele de centru** s-au dat într-un spectacol deșăntat

împotriva monarhiei . **Slăbirea monarhiei, a creat o stare anarhică,**

și atunci, din nevoia de autoritate , **democrația excesivă provoacă totdeauna cezarim.**

Cezarismul , însăși numele îl indică, **este de origine democrată.**

Deci **excesele democrației se ispășesc totdeauna**, prin încazarmarea poporului ,
care nu și-a cunoscut măsura libertăților " (p. 119)

[-----]

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ Programul de viitor ;

▣ Succesiunea

▣ Apelul regal la solidarizare .

"Dar viața nu se oprește aici. **Mesajul vă prezintă un program de viitor.**

Desigur că el va contribui într-o largă măsură , la **ameliorarea vieții** și va încheia astfel
una dintre cele mai strălucite guvernări. (**Aplauze la PNL**)

**Dorim sincer ca și guvernele care ne vor urma, apoi, să fie animate de aceeași acțiune
creatoare . Pentru că, cum spuneam de la începutul acestei cuvântări,
regimul democratic , care însemenează și reâmpăstarea de forțe noi
la conducerea Statului, succesiunea de guverne,
nu se poate susține decât prin credință și prin acțiune.**

" D-lor deputați, nu pot să închei însă , aceste cuvinte ale mele, mai înainte de a recunoaște ,
împreună cu dvs, că **împrejurările de astăzi** , așa cum ni se arată în Mesajul Regal,
sunt foarte serioase, că aceste împrejurări **ne cer nouă , tuturor , fără distincție de partid,**
fără preocupări personale, **o solidaritate .**

"Nu este vorba de o solidarizare pentru aranjarea între noi a unor interese reciproce,
ci este vorba de **o solidarizare în vederea asigurării viitorului acestei țări.**

Regele nostru face apel la această solidarizare. El cere înțelegere și patriotism.

"Eu, sunt sigur, d-lor deputați, **că această înțelegere** , care n-a fost zgomotos manifestată ,
există, însă, **între toți reprezentanții națiunii ,**
indiferent de partidele politice pe care le reprezintă,
și sunt sigur că **toată viața noastră românească reprezintă astăzi un singur bloc,**
pentru că , pe deasupra tuturor celorlalte interese,
există interesele istorice și naționale ale țării.

" Cu aceste observațiuni, eu **vă rog să binevoiți a vota Adresa de Răspuns
la Mesajul Tronului** și a aduce , odată cu mine, **recunoștința noastră guvernului**
pentru opera pe care a înfăptuit-o și **urări pentru rodnicia ei, până la capăt "**
(**aplauze prelungite, strigăte de bravo la PNL**)

Gh.Vântu / discurs final / 28 nov.'36

20.) **Vict.Iamandi** (ministru Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36

Grig.Gafencu - intervenție

(DS, MO 7, șed de duminică, 29 nov.'36 , pag. 136 - 145)

[LD : dau acest dialog pentru ca , în parte, să pot urmări și explica premisele îndepărtării
unor lideri de marcă din PNL și PNȚ de partidele lor, care vor îngădui lui Carol al II-lea să dea
lovitura de stat în 1938. Deocamdată, în nov.'36 , credințele lor democratice păreau neclintite ...]

L a lamandi am găsit exprimat , cel mai **frumos**, cel mai **profund**, și cel mai **vizionar** **imn
dedicat regimului democrat.** El este cel care susține fără echivoc **imperativul prelungirii
guvernării liberale.**] **Subtitluri, sublinieri, colorări -LD . Doc.integral -fișier PNL XI**

▣ **Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.**

Consens : [Coroana] [Armata] [Solidaritate națională]

▣ **Politica externă : consens și diferențiere**

▣ **Critica guvernării de către adversari**

/ Criticile PNȚ = Declarație de război / Ipotetica succesiune ....

/ Continuitate ?! / Moștenirea ! / PNL- PNȚ = partide politic autentice.

Grigore Gafencu :

/ Puncte de convergență PNT-PNL

[Politica externă] [Libertățile publice?!] [Realizări ?!]
[Ocrotirea muncii naționale ?] [Mișcările extremiste]

lamandi / 29 nov.'36

▣ Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.

"Dle președinte, d-lor senatori, **am urmărit** cu o stăruitoare și o deosebită atenție, **desbaterile** care s-au făcut în această Adunare asupra Adresei de Răspuns la Mesajul Tronului.

Luând cuvântul astăzi, **în numele guvernului**, țin să **recunosc cu o deosebită satisfacție** că **această Adunare**, prin **reprezentanții ei de toate categoriile**,

a mărturisit pe chestiunile mari, care interesează neamul și interesează eternitatea patriei noastre, **o solitudine comună**, **o solidaritate indestructibilă** și o hotărîre neînfrântă.

[**Coroana**]

" **Coroana** a fost înconjurată **de toate grupările și de toate partidele**, care se găsesc reprezentate aici, **cu aceeași dragoste și cu același devotament**, care a constituit, în toate împrejurările, **țaria și superioritatea morală a neamului nostru**.

[**Armata**]

" **Statul român**, cu toate **interesele lui prezente**, cu toate **interesele lui viitoare**, **a primit din partea aceluiași reprezentanți** ai acestei Adunări **asigurarea fermă**

că ei **vor ști să-l apere** cu toate forțele lor morale și cu toate forțele lor fizice, până la capăt.

Armata țării, pavăză de apărare a statului nostru, armata noastră națională,

pentru că în ea se reflectează toate puterile vii ale poporului nostru,

s-a bucurat și ea de aceeași caldă atenție, de aceeași **neprecupețită dragoste** din partea reprezentanților acestei Adunări. "

[**Solidaritate națională**]

"Evident dacă aș trage **o concluzie** de pe urma acestei **solidarități**,

manifestate în chip atât de elocvent de la această tribună,

de **reprezentanții tuturor partidelor**, de **grupările politice**,

acea concluzie n-ar fi decât una de **mare încredere în destinul și viitorul neamului nostru**.

" D-lor, **putem fi diferiți politicește**, putem fi **aruncați în câmpuri diferite în viața publică**, putem uneori **să trecem dincolo de limitele îngăduite** în luptele noastre de la partid la partid,

dar în ceasul primejdiei, în ceasul când chemări grave, care interesează existența țării

și destinele neamului, **ne obligă la datorie și la jefe**,

atunci **știm să înfrângem și deosebirile**, **să potolim și animozitățile**

și **să afirmăm în fața lumii unitatea indestructibilă a sufletului nostru**. "

[-----]

lamandi / 29 nov.'36

▣ Politica externă : consens și diferențiere

[-----]

" D-lor senatori, **până în anii din urmă**, **solidaritatea** reprezentanților tuturor partidelor politice **se întindea și asupra politicii externe** a statului nostru.

De câțeva vreme, însă, se pare că **unele grupări**, **unele partide politice**

de proveniență mai nouă, **unii oameni cu acțiuni izolate**,

încearcă să facă o notă discordantă de la această solidaritate

pe care am avut-o, în permanență, în politica externă.

"Declarațiunile și discursurile, care s-au rostit la această tribună,

au arătat că **politica noastră externă**, datorită căreia am realizat România de astăzi,

este **o politică tradițională**, conformă cu interesele noastre de azi și de mâine,

și pe care **avem datoria**, nu numai **să o păstrăm**, dar **să o adâncim și să o perfecționăm**.

În această privință, **declarațiunea făcută de Partidul Național -Țărănesc**

este categorică. [-----]

" ... **politica externă** a unei țări se face **ținând socoteala de realități**,

de **maximum de garanții pe care le putem avea**,

pentru **apărarea intereselor permanente** ale țării,

și nicidecum de considerațiile sentimentale sau de preferințe de concepții asupra regimurilor interne, care , după unii , ar fi mai bune **într-o parte** și după alții , ar fi mai bune **în altă parte. "**

[-----]

lamandi -Gafencu / 29 nov.'36

▣ Legea presei

[-----]

Dar, dacă cer libertate deplină pentru presă, cer, în același timp, și răspunderea întregă și efectivă.

- Grigore Gafencu (PNT) : **De acord !**

[-----]

lamandi / 29 nov.'36

▣ Criticile PNT = Declarație de război

▣ Ipoteza succesiune ....

" D-lor, **ne-am fi așteptat** , desigur, ca Partidul Național-Țărănesc , căci este partid de opoziție, să ne **critice guvernarea.**

Eu îmi dau seama , că mai presus de faptele care se văd, sunt și anumite **interese politice exclusive** , care trebuie apărute , **dar** , Partidul Național-Țărănesc **a făcut o declarație** - și la **Cameră și la Senat** -) : care **depășește mult și tonul și fondul criticii** ,

pe care ar fi meritat-o guvernarea noastră , rodnică în toate direcțiunile.

Credeți dvs, onorați reprezentanți ai PNT , că o asemenea declarațiune , era măcar oportună ?

Credeți dvs că o asemenea declarațiune **poate să aibă ecou în opinia publică ?**

Credeți dvs că noi **nu vă putem răspunde la atacurile care ni le-ați adus , după ce o țară întregă recunoaște** opera pe care , ca nici un alt guvern, am realizat-o ?

Această operă este recunoscută în așa măsură,

încât sunt unii oameni , de dincolo de granițele partidului nostru , care ne întrebă **dacă mai facem o legislatură pentru a ne desăvârși misiunea ?!**

(**aplauze prelungite la majoritatea PNL**)

Nu râdeți d-le Gafencu , pentru că eu nu dau prin aceasta **o soluțiune** pentru guvernul de mâine. **Afirm numai că sunt oameni serioși** în această țară , cari, ținând seama de opera săvârșită de noi, operă statornică , operă utilă, chibzuită, **spun că s-ar mai cuveni o prelungire a guvernării noastre , chiar peste 4 ani,** pentru consolidarea și ducerea ei la bun sfârșit .

" Și atunci, **credeți dvs** , că o asemenea **declarațiune de război** , care nu recunoaște nimic, care ne aruncă în față acuzații , de la început și până la sfârșit, **poate să rămână în picioare ?**

[**Continuitate ?! : Moștenirea !**]

"Dar dvs **ne acuzați** pe noi că **nu am știut să realizăm un regim de continuitate** în guvernare. **Recunosc. Nu am realizat acest regim de continuitate în guvernare.**

Dar știți pentru ce ? Pentru că nu prea am avut ce continua .

) : **Dvs ați lăsat în multe părți ruine ; ați distrus în bună măsură viața economică a țării ; ați făcut o politică financiară cu consecințe rele în toate direcțiile ;**

De aceea, când am venit noi , în 1933, la cârmă, **a trebuit să o luăm de la început .**

Am fi dorit să vă continuăm, căci nu avem spiritul pe care l-ați avut dvs în 1928, când ați venit la guvern [-----] ; ci ați venit cu dorința de a acapara toate instituttele țării pe care le considerați ca ale noastre , și de a ne distruge pe noi politicește .

Ați slăbit și chiar ați desființat instituțiile țării în bună măsură,

) : dar pe noi nu ne-ați distrus, căci stăm tot atât de tari politicește și astăzi ca și ieri, înaintea dvs .

Ne acuzați că n-am făcut nimic pentru armată ...

- **ing.N.Miclescu** : Aici mai bine tăceau !

- **lamandi** : dar ca **să veniți dvs și să ne acuzați** că n-am făcut nimic pentru armata țării ?!

) : Dvs, care în patru ani de guvernare ați dat 242 de milioane pentru armată , iar noi am dat, în 3 ani, 20 de miliarde ! dvs care neați lăsat ca moștenire contracte oneroase pe care a trebuit să le desființăm, și să le refacem în condițiuni care ne-au dat avantajii de sute de milioane ? Dvs să ne acuzați ?! [-----]

Victor Iamandi - Grigore Gafencu / 29 nov.'36

▫ PNL- PNT = partide politice democratice

Ați greșit [**cu declarația**] , și ați greșit , cum ziceam adineauri, și ca oportunitate . **Eu recunosc că dvs sunteți un partid de masă și că aveți o forță dinamică necontestată.**

Dvs știți că eu am fost adeseori învinuit de prea multă simpatie pentru partidul dvs.

Eu pot să am simpatii personale pentru mulți din dvs, după cum sunt gata oricând

să recunosc valoarea forței politice pe care o reprezintă partidul dvs.

pentru că nu sunt un sectar care să conteste până și evidența.

" De aceea, am spus-o altădată și o repet și acum : **sunteți, incontestabil, un partid politic** care aveți dreptul să vă spuneți cuvântul în toate chestiunile care interesează această țară.

dar, Partidul Național -Țărănesc , în loc să agite programe în care nu crede , în loc să schițeze doctrina despre care se știe din capul locului că nu reprezintă nimic durabil, nimic temeinic, mai bine și-ar face ordine în propriile rânduri, la conducere, pentru a limpezi anumite echivocuri, și a căuta să stabilească o linie de orientare , care , numai aceea singură poate să vă dea rolul pe care trebuie să-l aveți în sânul nostru. Să mă iertați că am fost silit , contra voinții mele, să fac această constatare de la tribună , **tocmai** contra PNT.

Dar dacă dvs credeți că aveți dreptul să negați și să nu recunoașteți

ceea ce noi am realizat , măbind patrimoniul de înfăptuiri al acestei țări,

dați-ne voie și nouă să ne apărăm opera care stă la temelia existenței noastre politice de astăzi, și care este o garanție în plus pentru biruința noastră de mâine.

(aplauze prelungite la PNL)

- Grigore Gafencu : De aceea nu mi-am permis să intru în această explicație.

Recunosc dreptul dvs - datoria dvs chiar - să apărați opera pe care credeți că ați înfăptuit-o .

- Iamandi : Eu credeam, d-le Gafencu, că cel puțin pe anumite linii mari , pe anumite principii , care **ne sunt scumpe deopotrivă**, putem, nu să ne solidarizăm, dar să ducem o acțiune care să fie aceeași în țelurile finale pe care le urmărește.

Constat însă că dvs, în loc să mergeți pe acest drum, ați deviat, v-ați îndepărtat , și sunteți tocmai împotriva aceluiași adversar al dvs , care nu vă dorește moartea.

- Gafencu : **Tăgăduesc absolut acest lucru.**

- Iamandi : Recitiți , vă rog, din nou, declarațiunea pe care ați făcut-o.

Era preferabil , de o mie de ori , să faceți un discurs de amănunte, în care să discutați

punct cu punct chestiunile, **decât să veniți cu o declarațiune** ,

care este mult mai gravă ,pentru că înfățișează în formă oficială ,

tot **ce crede conducerea partidului dvs despre noi.**

- Ioan Damian : Acolo este **veninul din conducerea PNT, și în special al d-lui Madgearu !**

- Iamandi : **Dvs încă nu v-ați vindecat de ceea ce a constituit în prima dvs existență , până la 1928, una din greutățile care vă atârnau de picioare.**

Nu ați renunțat nici la demagogie, și nu v-ați înarmat nici cu suficientă bună credință, pentru a putea , în adevăr, să vă faceți un rost real în viața politică a României. "

(aplauze prelungite la PNL)

Grigore Gafencu - Victor Iamandi / 29 nov.'36

▫ Puncte de convergență PNT-PNL

" Îmi permiteți o întrerupere dle ministru ? Nu am pretenția că , printr-o simplă întrerupere , să combat cele afirmate de d-l ministru la această tribună.

Vreau numai să țagăduesc un fapt.

DI ministru pretinde că am rupt orice putință de solidaritate în jurul unor idei care ne sunt comune.

D-lor, **dacă** aceste idei ne sunt într-adevăr comune , adică **dacă** în jurul acestor idei vă strângeți cu aceeași sinceritate cu care suntem noi gata să ne strângem , **această solidaritate nu poate fi ruptă.**

[**Politica externă**]

" Am ascultat frumoasa expunere făcută de dl ministru despre țelurile politicii noastre externe naționale. Iată o idee în jurul căreia suntem hotărâți să fim solidari cu oricine , care, **nu numai** pune înainte o asemenea politică , **dar** dovedește , prin toate actele sale, **și** prin politica sa în afară , **și** prin politica sa înăuntru, că este hotărât să apere cu îndârjire și cu credință marile linii ale politicii noastre externe.

[**Libertățile publice?!**]

"**Același lucru sunt gata să-l spun și pentru ceea ce privește un regim de libertate** , un regim care să asigure libera dezvoltare a libertăților publice și drepturilor cetățenești.

Dacă în toată acțiunea dvs ați fi dovedit - și nu vorbesc de dvs personal , d-le ministru, dar de guvernul din care dvs faceți parte - că sunteți totdeauna respectuoși de acest regim de libertate , în numele căruia ați vorbit de la această tribună , **iață încă o idee în jurul căreia ne-am fi strâns solidaritatea noastră , cu aceea a dvs.**

[**Realizări ?!**]

"În ceea ce privește critica operei de guvern , dvs ne-ați supus lista operelor pe care le-ați înfăptuit . **Noi ne-am îngăduit să vă facem lista acelor pe care nu le-ați înfăptuit , cu toate că ni le-ați făgăduit . "**

- **lamandi** : Terminați , vă rog , d-le Gafencu.

- **Gafencu** : Un singur cuvânt. **Ați ridicat chestiunea însemnată a pregătirii armatei noastre.** **Nu am contestat străduințele sincere și meritoase care au fost depuse pentru înarmarea țării ... străduințe care , până azi , în adevăr , au dus la unele foarte importante , însă nesuficiente , din păcate , relizări.**

Suntem gata să continuăm discuția. (**înteruperi**)

- **I.Damian** : **Dle Gafencu, de ce insistați ? Senatul , în majoritatea lui, are credința că dvs sunteți foarte fericit că nu ați avut rolul de a citi această declarațiune. "**

[**Ocrotirea muncii naționale ?**]

- **lamandi** : Aș putea să vă spun , onorați reprezentanți ai PNȚ , că **nu aveți , nici într-un caz , tocmai dvs , dreptul să ne faceți imputări , că nu s-a arătat de către noi suficientă ocrotire muncii naționale.** **Dar noi am ocrotit munca națională și înainte de guvernarea dvs , și am ocrotit-o esențial și de la 1933 încoace .**

Dvs vă amintiți perfect ce ați făcut pentru munca națională în cei **4 ani și jumătate de guvernare . Nu vreau să mai aduc dovezi , tocmai pentru a nu învenina raporturile dintre noi** , dar vă amintiți **chestiunea pensionarilor minoritari** și toate celelate chestiuni , care , încă sunt vii în memoria tuturor oamenilor cari , atunci ca și azi , au avut și au un rol în viața publică a țării. "

[**Mișcările extremiste**]

- **lamandi** : "Nu aș vrea să vă mai reamintesc că dvs, care ne imputați **că am arătat toleranță mișcărilor de dreapta,**

):că dvs ați fost stimulatorii mișcărilor de dreapta .

): Sub guvernul dvs au luat ființă , și prin toleranța dvs au ajuns , în bună măsură , la situația pe care o au astăzi."

[-----]

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Generațiile succesive.**

[-----] **"Criticismul acesta , ca și exagerarea , de multe ori sunt explicabile , dar**

trebuie să recunoaștem că, de la 1848 până astăzi, toate generațiile de conducători ai acestei țări, indiferent de partidul din care au făcut parte, și-au făcut către țara aceasta și neamul acesta, întreaga lor datorie. " (aplauze)

) : " Nu se poate concepe o acțiune a unei generații , făcând *tabula rasa* de ceea ce constituie patrimoniul sacru al unui neam întreg.

"Generația tineretului de astăzi, să se întegreze pe linia dezvoltării istorice a clasei conducătoare , să-și înțeleagă rosturile , să aducă contribuția sa de învoire , să dea luptă pentru promovarea idealurilor ce o stăpânesc , dar să înțeleagă că nu este permis

să violenteze conștiința unei imense majorități a țării , pentru a promova idei și concepții , care n-au nici o legătură cu tradițiile , cu interesele și cu însăși viața poporului nostru "

(**aplauze prelungite**) Noi suntem **sprijinitorii tineretului .** Îl înțelegem, îl prețuim, știm că ei vor fi conducătorii de mâine ai acestei țări ,

dar nu putem fi speculatorii tineretului .

De aceea, **oamenii politici cu răspundere** - repet ceea ce am spus mai înainte - trebuie să-și înțeleagă datoria ;

nu să transforme tineretul în masă de manevră , pentru atingerea unor scopuri pe care **nu le-au putut promova în viața politică normală ,**

ci să facă din tineret , prin educație , **o forță morală și națională** , de care avem nevoie mâine . (**aplauze**) **Acesta este rostul oamenilor politici . "**

[-----]

Vict.Iamandi / 29 nov.'36

21.) Comunicări și dezbateri în Parlamentul românesc. 4, 8 decembrie 1936.

"Cazul Ostrowski" / / Cenzura /

Pamfil Șeicaru ("Curentul") , **Aurelian Bentoiu** (subsecretar de Stat Interne) ,

O.Goga (PNC) , **Armand Călinescu** (PNȚ)

(DAD, MO 7, șed. din 4 dec. '36, p. 131-139)

[LD 16 sept.'36 .Noapte albă. Am terminat vol I de doc.din **Procesul lui Iuliu Maniu**

(Marcel Ciucă) , și citind declarațiile, anchetele, mărturiile , celor implicați ....

m-a prins o descurajare totală că se poate scrie istorie "obiectivă" românească.

Este tulburător , îți pieri somnul , să citești **ziua fapte și vorbe de-ale lui Maniu din 1936** ....

și **noaptea , declarațiile lui și ale colaboratorilor , din 1947** , sub regim de închisoare.

Las deoparte , că majoritatea protagoniștilor ... a avut parte de sfârșituri dramatice :

asasinați, exilați, decedați în pușcărie. Cât despre Goga, nu este greu de imaginat ce soartă-ar fi așteptat dacă nu murea în 1938. Mă bântuie fantomele lor... Semn rău ....

Eu trebuie să mă fac că nu știu nimic.... să recompun viața politică din 1936 , și să-i judec raportat la ce ?!]

Supratitluri , sublinieri, colorări, LD . Doc integral -fișier **Cultură , Presă IX**

D. **Oct.Goga** / cenzura ! / 4 dec.'36

Bentoiu , Călinescu - intervenții

▣ **Regimul cenzurii .**

▣ **Confiscarea cuvântării lui Maniu !**

▣ **Constituția : libertatea parlamentară**

/ **Parlament : libertatea deplină ; iresponsabilitate**

/ **Presă : libertate controlată ; responsabilitate**

Octavian Goga / 4 dec.'36

▣ Regimul cenzurii .

- **N.Săveanu** : dl deputat Goga are cuvântul
  - **O.Goga** : "Dle subsecretar de Stat **Bentoiu**, dvs ați fixat oarecum aici atribuțiile cenzurii .
Îmi pare că dvs ați clasificat subiectele asupra cărora cineva se poate pronunța și asupra cărora nu se poate pronunța. O mică chestiune , ca să știm și lucrul acesta :
ceea ce vorbim noi la tribuna parlamentară apare în Monitorul Oficial ?
  - **NNSăveanu** : *Monitorul Oficial* nu este cenzurat .
  - **Goga** : Întreb aceasta fiindcă , după câte știu eu, în *Monitorul Oficial* trebuie să apară orice, în afară de lucrurile care dvs, cu consensul Parlamentului, credeți că nu trebuie să apară.
Și dacă apar în *Monitorul Oficial*, cuvintele noastre , pronunțate la tribuna Camerei,
de ce nu pot să apară și în gazete ?
  - **Bentoiu** : " Fiindcă *Monitorul Oficial* este citit, de obicei, de organele autorităților.
Monitorul Oficial nu este hrana zilnică pe care o alcătuiesc cotidienele pentru populație,
și dvs știți că **presa este aceea care determină curente de opinie publică.**
Credeți în chip serios că *Monitorul Oficial* poate să influențeze această opinie publică ?
  - **Goga** : " Eu vreau să arăt un caz care mă privește pe mine personal,
și din care se pot trage concluzii și pentru alții. Zilele trecute am avut onoarea să rostesc
la Cameră un discurs, care nu cred că a avut darul să tulbure câtuși de puțin opinia publică.
Ce s-a întâmplat ? Din discursul meu **s-a tăiat o parte.** [-----]
- Octavian Goga** / 4 dec.'36

▣ Confiscarea cuvântării lui Maniu !

- [**LD** : nu am această cuvântare a lui Maniu , de la Vinț , care a făcut "valuri"
Goga a "demascato " în discursul la Mesaj din 27 nov.'36 , dar din ziar i-a fost cenzurată
< Dvs ați vorbit ieri, aici, foarte legitim , despre apărarea Coroanei .
**Ei bine, aveți cenzură, și totuși nu ați putut opri discursul de la o gară din Ardeal ,
a d-lui Iuliu Maniu, foarte irespectuos la adresa Coroanei.** >]
  - **Goga** : De aceea, îmi vine foarte greu să văd lucruri , pe care eu le-am rostit cu socoteală
și chibzuință, **sunt tăiate apoi de cenzură.** Ele sunt lăsate să apară în *Monitorul Oficial* ,
dar **sunt interzise să apară în ziare**, deoarece acestea ar fi organele care îndrumază
opinia publică. **Aceasta pare paradoxal.**
Vă voi spune ce s-a tăiat căci nu știu dacă ați fost consultat în prealabil.
  - **Bentoiu** : Nu fac eu cenzura întregii prese. Cenzura lucrează , în această materie,
încontinuu , iar eu mă ocup și de alte lucruri.
  - **Goga** : Ați luat și dvs o sarcină prea grea pe umerii dvs .
Este totuși curios **să mi se amputeze mie din cuvântări**, părți alese de oameni,
care nu au nici o răspundere politică. Am vorbit de o chestiune pur politică
arătând -mi **părerea că ar trebui să se confişte o cunoscută cuvântare rostită**
într-o gară din Ardeal, **la Vinț, de către dl Iuliu Maniu.**
  - **Bentoiu** : **Și cuvintele de acum vor fi tăiate de cenzură ! (ilaritate)**
  - **Armd.Călinescu** : **Atunci vom veni să vă cerem voie și să ne arătați**
despre ce putem vorbi în Parlament.
  - **Goga** : Dl Călinescu are perfectă dreptate : **va trebui să ne dați o listă ,**
pentru a ști și noi quod licet și quod non licet .
Noi vorbim aici între noi , în fața țării, știm ce vorbim.
Cuvântarea d-lui Maniu de la Vinț o cunoaștem cu toții , căci a circulat prin toate mâinile.
De ce tăiați atunci din ziar cererea mea de a se confisca această cuvântare ?
  - **Bentoiu** : **Cuvântarea a fost confiscată, de altfel, de noi.**
  - **Goga** : **De ce nu mă lăsați atunci să spun că, bine ați făcut confiscând-o ? " (ilaritate)**
- Goga / 4 dec.'36

22.) **Ionel Pop** (PNȚ) , Comunicare : abuzurile guvernării ; decretele -legi / ,
10dec.'36

(DAD, MO 8, șed. din 10 dec.'36 , p. 168-170)

[LD : **Ionel Pop**, era nepot de soră (Elena Maniu) lui Iuliu Maniu și cumnat cu Zaharia Boilă (căsătorit cu sora sa) .Având în vedere loialitatea lor față de Maniu, se poate spune că el transmitea , în fond, **opiniile lui Maniu** , de obicei absent din Parlament]

" D-le președinte, d-lor deputați, am onoarea să **întreb pe dl președinte al Consiliului de Miniștri [Tătărașcu]** să binevoiască să răspundă la următoarea chestiune :
Ionel Pop / 10dec.'36

▣ Relaxarea parlamentară .

"După o neturburată **vacanță de șapte luni**, în cursul căreia **nu s-a ivit nici o problemă de Stat**, de natură urgentă, care **să fi necesitat convocarea unei sesiuni extraordinare** , **Corpurile Legiuitoare** se găsesc întrunite de aproape o lună , în sesiunea lor ordinară.

" **Camera** , în acest răstimp , a cunoscut **doar câteva zile de animație** și de interes, acelea în care s-a făcut **alegerea Biroului** , ca **restul timpului să fie petrecut în vacanță**, în urma **epuizării comunicărilor și a lipsei de obiect** , în ordinea de zi.

" **Nu suntem admiratorii freneziei de legiferare** și credem că **veșnicile modificări**, la care sunt **supuse chiar și legile de temelie** ale Statului nostru, contribuie mult la **nesiguranța de drept** în care trăim , iar pentru aceste **ședințe sterpe** poate am găsi **o explicație** multumitoare în **starea de epuizare a guvernului și a Partidului Național Liberal** , după **nesperat de lunga guvernare** , pe care acum o încheie." (**aplauze la PNȚ**)

Ionel Pop / 10dec.'36

▣ Abuzurile executivului

▣ "Decretele legi"

[**LD** : Încerc și eu să detectez oarecari "conflicte de interese" între aceste două mari partide... și afară de șicanările obișnuite dintre opoziție și majoritate ,nu prea găsesc... Chestiune doar de ritm și operativitate .În schimb, **concluziile sunt foarte dure**, vorbind despre **surparea regimului constituțional, compromiterea regimului parlamentar, de substituire a legislativului de către puterea executivă .**]

) : "Am putea găsi această explicare, dacă nu am răsfoi colecția "**Monitorului Oficial** " din ultima vreme, pentru a vedea că **fabrica de legi funcționează cu sânghință** , doar i s-au schimbat tiparele .Într-adevăr, **în cursul vacanței parlamentare** , dar mai ales - și acesta este ceea ce poartă toată semnificația - **în pragul deschiderii sesiunii actuale a Corpurilor Legiuitoare** , **galeria normelor noastre de drept s-a îmbogățit cu o serie întreagă de decrete-legi**, de cea mai mare importanță,

) : care **pervertesc** monstruos **funcțiunile într-un regim constituțional parlamentar.**

Ex.**Decretul-lege** pentru **simplificarea serviciilor publice** , din 9 iul.'34 , din care s-a născut faimoasa **Lege din 18 apr.'35** , care a ratificat atât acel decret , cât și **Decretul** din **13 nov.'34** (ierarhizarea) , care la rândul-i trecea peste puterile Legii din 9 iul.'34 , **răpind** Corpurilor Legiuitoare **dreptul esențial** de a hotărî modul de **organizare internă a serviciilor publice** (**aplauze la PNȚ**)

) : În răstimpul **vacanței parlamentare** , **încălcându-se drepturile Corpurilor Legiuitoare**, s-au promulgat **o serie de Decrete regale** , tratând chestiuni de **organizare de temelie a administrației publice.**

Ex.Monitorul Oficial din 26 mai, 22 aug, 14 oct, 2, 12, 13 și 14 nov. , **decrete** cuprinzând sute de articole , privind **organizarea ministerelor** : Lucrări Publice, Muncii, Sănătății , de Interne, de Agricultură , Educație Națională , Război Toate aceste **chestiuni fundamentale de organizare** a Statului, care **intrau în competența Corpurilor Legiuitoare** ,

) : au fost **răpite de puterea executivă** , fiind soluționate prin **decrete -regale** , în temelia **art. 7** din **decretul-lege** din 13 nov.'34 (**aplauze la PNȚ**)

Ex. **Decretul-lege** din 14 nov.'36 , înființează și organizează **Ministerul Aerului și Marinei** ,

lucru cu nepuință de admis , chiar potrivit aceluiași art 7 al decretului din 14 nov.'34
Iată deci **Corpurile Legiuitoare degradate** la rolul de instituție
care **nu-și poate compune o ordine de zi de lucru,**
și , în același timp , **puterea executivă se organizează ,**
fără ca Parlamentul să aibă nici măcar platonicul drept al ratificării ulterioare .

Ex. La sfârșitul sesiunii trecute am votat o modestă **Lege pentru asigurarea și menținerea echilibrului bugetar în exercițiul '36 -'37** , cu 3 articole (M.O., 7 apr.'36)

Titlul "blajin" pentru soluționarea unor chestiuni urgente în vacanța parlamentară.

În timpul verii, nu a fost cazul , decât pentru chestiuni minore.

Deodată, cu câteva zile înainte de deschiderea Parlamentului,

) : se prorogă deschiderea sesiunii cu o lună (de la 15 oct .la 15 nov.)

În schimb, se trezește adormita "urgență " și năpădesc

Ex. **14 decrete -regale** întemeiate pe **legea din 7 apr.'34** :

înființarea timbrului judiciar ; introducerea și utilizarea zaharinei ;

și **o avalanșă de modificări** la legi de bază : la legea judecătorească ;

încurajarea industriei ; legea minelor ; emigrarea turcilor din Dobrogea ;

înființarea caselor de împrumut și amanet ; **scutiri de taxe și impozite**

pentru 3 mari societăți (Fabrica Metalurgică , Uzinele metalurgice Copșa -Mică, SET)

Aceste chestiuni nu mai puteau aștepta câteva zile când "**au dormit " 6 luni ?!**

- **Virgil Madgearu** : **Nu sufereau lumină, amânare , da !** (**aplauze la PNȚ**)

- **Ionel Pop** : Aceste **decrete** , **lovite de suspiciune**, prin aglomerarea lor
în prag de sesiune parlamentară, **par cel puțin stranii .**

Ex. Art. special de modificare a **legii minelor** ...

- **dr.I.Costinescu** (ministr.Sănătății) : Sunt procese în curs de judecată prin care **Statul pierde miliarde** . Până la modificarea legii, **trebuiau să se oprească aceste procese , toate în dauna Statului,** (**aplauze la PNL**)

- **I.Mihalache** : Cum este posibil ca **Statul să nu fi observat de 3 ani**

că sunt **afaceri în dauna Statului ?!** Să fi venit cu legea în chip normal,

în timpul sesiunii obișnuite ! **Procesele datează de câțiva ani.**S-au judecat și la Casație .

Trebuia să o faceți în timp util și la lumina zilei

- **Costinescu** : Aceste procese **au apărut abia în ultimul timp** ;
mai bine mai târziu decât niciodată .

- **Tiberiu Moșoiu** (subsecretar de Stat , Agricultură) : Măsura era justificată
de **o jurisprudență** apărută la Înalta Curte de Casație ,

de care **instanțele trebuiau să țină cont** .

- **Mihalache** :**Eu sunt în opoziție și știam de un an, iar dvs , la guvern, nu ?!**

- **Ionel Pop** : Veți admite , d-lor miniștri , că am tot dreptul să **privesc cu oarecare suspiciune**
, poate neîntemeiată, **acest decret** , aunci când **timp de 3 ani**, cum spunea Mihalache ,
nu s-a luat nici o măsură ; și **ați venit cu ea cu 3 zile înainte de deschidere ...**

- **Valer Pop** (ministr.Industrieși Comerț) : **Eu sunt surprins** de intervența dvs la tribună ,
după ce **săptămâni de-a rândul** , prin oficiul PNȚ, **ne-ați făcut reproșuri**
că nu apăram interesele Statului. Ori, prin decretul modificator,
noi am apărat în cea mai largă măsură Statul.

- **Ionel Pop** : **Da , cu o zi înainte de deschiderea Parlamentului !**

Ex. **Decretul** de înființare a **Caselor de împrumut și amanet** ,

care creează **monopolul acestui comerț pe 30 de ani** ,

în favoarea unui **grup misterios , zis " românesc "**- Cine este grupul ?

Sin toate acestea , se desprind **următoarele constatări** :

) : " 1. Cu toate jurămintele și asigurările de gândire constituțională
și de **credință într-un regim parlamentar,**

guvernul vrea să compromită acest regim, făcându-l să apară inutil,

răpiindu-i-se drepturile și atribuțiunile ; apoi **discreditându-l** , prin aspectul lipsei de muncă
serioasă , pe care îl prezintă **Corpurile Legiuitoare** . (**vii aplauze la PNȚ**)

) : " 2. Guvernul a pornit pe calea răpirii drepturilor puterii legiuitoare , în favorul puterii
executive , desființând temelia constituțională a Statului nostru (**vii aplauze la PNȚ**)

): " 3. Guvernul a utilizat paleativele din legile de la 18 apr.'35 și 7 apr.'36 , pentru a reglementa prin decrete unele chestiuni a căror serioasă și amplă discuțiune în Corpurile Legiuitoare i-ar fi fost dificilă , neplăcută și a căror votare normală , poate , imposibilă (vii aplauze la PNȚ)

): " 4. Guvernul a ascuns sub mantia unor măsuri de mare urgență și necesitate de Stat , suspecte aranjamente de interes particular (vii aplauze la pNȚ)
Socotesc că dl președinte al Consiliului de miniștri , în asemenea împrejurări , este dator să lămurească Camera asupra situației în care s-a pus guvernul prezidat de d-sa , prin adoptarea unor sisteme neconstituționale și lovite de toate suspiciunile "
(aplauze prelungite la PNȚ)

- **P.Gheață** (vicepreședinte) : Se va comunica d-lui președinte de Consiliu
Ionel Pop / 10 dec.'36

23.)